

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE İNTERNET
BAĞIMLILIĞI VE AKADEMİK BAŞARI DURUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Rabia Binali

Danışman

Prof. Dr. Oğuz Karamustafaloğlu

İstanbul -2015

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE İNTERNET
BAĞIMLILIĞI VE AKADEMİK BAŞARI DURUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Rabia Binali

124102125

YÜKSEK LİSANS

TEZİ

Danışman

Prof. Dr. Oğuz Karamustafahoğlu

İstanbul -2015

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	: 124102125
Öğrenci Adı Soyadı	: Rabia Binali
Anabilim Dalı	: KLİMİK PSİKOLOJİ
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Opuz Karanustafalıoğlu
Tezin Başlığı	: Lise öğrencilerinin kişilik özellikleri ile İnternet bağımlılığı ve akademik başarı durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	: 24.06.2015	Saati	: 10:20
Öğrenci Savunmaya	: ☒ GELDI		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,			
☒ OY BİRLİĞİ ☐ OY ÇOKLUGU			
☒ Yapılan savunma sınavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez KABUL edilmiştir.			
☐ Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin DÜZELTİLMESİ için ay EK SÜRE verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. (en fazla 3 ay)			
☐ Yapılan savunma sınavının sonucunda tezin REDEDEDİLMESİ kararı alınmıştır.			
Savunmada Tezin Başlığı	: ☒ Değişmedi.	☐ Değişti.	
Tezin Yeni Başlığı	:		
Öğrenci Savunmaya	: ☐ GELMEDI		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,			
☐ OY BİRLİĞİ ile REDEDEDİLMİŞTİR.			

ile almıştır.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Başkan	Yrd. Doç. Dr. Cengiz Öner NOYAN	
Danışman Üye	Prof. Dr. K. Opuz Karanustafalıoğlu	
Üye	Eylül Özden	
Üye		
Üye		

(Tüm durumlarda jüri üyelerinin tez değerlendirme raporları (form YL-13) gerekir.)

Tarih : 24 / 06 / 2015.

Sayı No :

Yukarıda kimlik bilgileri belirtilen ve Anabilim Dalımız Yüksek Lisans Programı öğrencisinin Tez Savunma Sınav Tutanağı ve eklerinin Enstitü Yönetim Kurulunda görüşülmesi hususunda bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

.....
Anabilim Dalı Başkanı

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Lise Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile İnternet Bağımlılığı ve Akademik Başarı Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih 24\06\2015

Adı SOYADI

Rabia Binali

ÖNSÖZ

Çağımızda internetin nerdeyse her eve girmesi bilgiye ulaşım açısından oldukça sevindiricidir. Bir tıkla istediğimiz bilgiye anında ulaşım internetin insanoğluna çok faydalı bir icat olduğunu göstermektedir. Ancak birçok konuda olduğu gibi internet de çok fazla kullanıldığında veya olumsuz amaçlar doğrultusunda kullanıldığında ortaya istenmeyen zararlar çıkabilmektedir. Bu çalışmada internetin aşırı kullanımından doğan internet bağımlılığı ve büyük risk grubunu oluşturan lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde problem, amaç, önem, sayılılar, sınırlılıklar, tanımlar ve kısaltmalar yer almaktadır. İkinci bölümde bağımlılık, internet bağımlılığı, internet bağımlılığı tanı ölçütleri, internet bağımlılığı etiyojisi, internet bağımlılığı sonuçları ve alınması gereken önlemler, kişilik, kişilik özellikleri, ve internet bağımlılığı ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalar hakkında bilgi verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırma yapılırken izlenen yöntem ifade edilmiş, dördüncü bölümde veri toplama aracından elde edilen bulgular yer almış ve son olarak da beşinci bölümde tartışma, sonuç ve öneriler yer almıştır.

Araştırma boyunca benden desteğini esirgemeyen Prof. Dr. Oğuz Karamustafalıoğlu'na teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca çalışma boyunca her şekilde yanımda olan eşim Sinan Binali'ye, annem, babam, kardeşim, ve canım arkadaşlarıma çok teşekkür ederim. Veri toplama aşamasında büyük bir özveri ile bana desteğini sunan Aylin Gündüz'e şükranlarımı sunarım.

Rabia Binali

ÖZET**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE İNTERNET BAĞIMLILIĞI VE AKADEMİK BAŞARI DURUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Binali, Rabia

Yüksek Lisans Tezi , Klinik Psikoloji Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Oğuz Karamustafalıoğlu

2015

Bu araştırmanın amacı lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerini belirlemek ve lise öğrencilerinin kişilik özellikleri ile internet bağımlılığı ve akademik başarı durumu arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Araştırmaya 2014-2015 eğitim-öğretim yılının güz yarısında Türkiye Çimento Mühendisleri Birliği Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi 11. Ve 12. Sınıflarında öğrenim görmekte olan 258 kız ve 109 erkek toplam 367 lise öğrencisi katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Sosyo-demografik Veri Formu”, öğrencilerin kişilik özelliklerini belirleyebilmek için “Eysenck Kişilik Envanteri-Gözden Geçirilmiş Kısa Formu”, öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerini belirleyebilmek için “İnternet Bağımlılık Ölçeği” kullanılmıştır.

Toplanan veriler SPSS 22.0 programı kullanılarak sayısal analizler yapılmıştır; daha sonrasında sonuçlar tablo haline getirilerek raporlanmıştır. İlişkileri belirlemek için spearman rho korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında ve %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Bu araştırmada bazı demografik değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin yanında bu değişkenler ile internet bağımlılık durumu arasındaki ilişkiler de incelenmiş ve sonuçlar yorumlanmıştır. Bu sonuçlara göre cinsiyet, sınıf düzeyi, not ortalaması, interneti günlük ve haftalık kullanım, internet kullanım amacı, internette en çok tercih edilen siteler, kişilik özellikleri ile internet bağımlılık durumu arasında anlamlı fark bulunurken, yaş ve sosyo-ekonomik durum ile internet bağımlılık durumu arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Anahtar Sözcükler: İnternet, İnternet Bağımlılığı, Kişilik, Kişilik Özellikleri, Akademik Başarı

ABSTRACT

INVESTIGATE THE RELATIONS BETWEEN THE HIGH SCHOOL STUDENTS' INTERNET ADDICTION LEVELS, PERSONALITY TRAITS AND ACADEMIC ACHIEVEMENT

Binali, Rabia

Master Thesis, Department of Clinical Psychology

Thesis Advisor: Prof. Dr. Oğuz Karamustafalıoğlu

2015

The aim of the present study is to determine the internet addiction level of the high school students and to investigate the relations between the students' internet addiction levels, personality traits and academic achievement.

The sample of the study consists of 367 (female 258, male 109) high school students from 'Türkiye Çimento Mühendisleri Birliği Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'.

To find out the personality traits of the participants Eysenck Personality Questionnaire; to determine the addiction level 'Internet Addiction Scale' were used. Also Demographical Form, constructed by the researcher; was applied to gather the socio-demographical information of the participants.

To analyze the data, Spearman Rho correlation (SPSS 22.0) was used, and the results were presented as tables in the present study.

In this study the relationship between some demographical variables and internet addiction levels were investigated also. The findings of the research show that highschool students' internet addiction level differ significantly according to gender, grade (11th or 12th grade), achievement scores, Daily/weekly use of internet, purpose of internet usage, most preferred websites and personality traits. However, there was not a significant difference between the level of internet addiction and age, socio-economical level.

Key words: Internet, Internet Addiction, Personality, Personality Traits, Academic Success

İÇİNDEKİLER**Sayfa No**

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

ÖNSÖZ.....i

ÖZET.....ii

ABSTACT.....iii

TABLOLAR LİSTESİ.....viii

GRAFİKLER LİSTESİ.....ix

BÖLÜM 1

GİRİŞ.....1

1.1.Problem.....1

1.2.Amaç.....5

1.3.Önem.....6

1.4.Sayıtlar.....7

1.5.Sınırlılıklar.....7

1.6.Tanımlar.....8

1.7.Kısaltmalar.....9

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....10

2.1.Bağımlılık.....10

2.2. İnternet Bağımlılığı.....	13
2.3. İnternet Bağımlılığı Tanı Ölçütleri.....	17
2.4. İnternet Bağımlılığı Etiyolojisi.....	23
2.5.İnternet Bağımlılığı Sonuçları ve Alınması Gereken Önlemler.....	27
2.6.Kişilik.....	32
2.7.Kişilik Özellikleri.....	34
2.8. İlgili Araştırmalar.....	39
2.8.1. İnternet Bağımlılığı ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar..	39
2.8.2. İnternet Bağımlılığı İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar..	53
BÖLÜM III	
YÖNTEM.....	59
3.1.Araştırmanın Modeli.....	59
3.2. Evren ve Örneklem.....	59
3.3.Veri Toplama Araçları.....	60
3.3.1. Sosyo-Demografik Veri Formu.....	60
3.3.2. Eysenck Kişilik Envanteri-Gözden Geçirilmiş Kısa Formu.....	61
3.3.3. İnternet Bağımlılığı Ölçeği.....	61
3.4.Veri Çözümleme Teknikleri.....	62
BÖLÜM IV	
BULGULAR VE YORUMLAR.....	64

4.1.Katılımcıların İnternet Kullanım Özelliklerine Göre Bulgu ve Yorumlar....	64
4.2.Katılımcıların İnternet Kullanım Amaçlarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar....	65
4.3.Katılımcıların En Çok Kullandıkları İnternet Sitelerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	68
4.4. Katılımcıların Eysenck Frekans Dağılımına İlişkin Bulgu ve Yorumlar....	70
4.5. Katılımcıların İnternet Kullanımı İle Eysenck Kişilik Anketi Arasındaki İlişkiye Ait Bulgu ve Yorumlar.....	73
4.6.Katılımcıların İnterneti Kullanım Amaçları ile Eysenck Kişilik Anketin Arasındaki İlişkiye Ait Bulgu ve Yorumlar.....	74
4.7.Katılımcıların En Çok Kullandıkları İnternet Siteleri ile Eysenck Kişilik Anketi Arasındaki İlişkiye Ait Bulgu ve Yorumlar.....	76
4.8. Katılımcıların İnternet Bağımlılık Ölçeğine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	77
4.9. Katılımcıların İnternet Kullanımı ile İBÖ Arasındaki İlişkiye Ait Bulgu ve Yorumlar.....	79
4.10. Katılımcıların İnternet Kullanım Amaçları ile İBÖ Aarasındaki İlişkiye Dair Bulgu ve Yorumlar.....	80
4.11.Katılımcıların Eysenck Kişilik Anketi ile İnternet Bağımlılık Ölçeği Arasındaki İlişkiye Dair Bulgu ve Yorumlar.....	81
4.12. Eysenck Kişilik Anketi, İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiye Dair Bulgu ve Yorumlar.....	83
BÖLÜM V	
TARTIŞMA, SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	85
5.1. Tartışma.....	85

5.2. Sonuçlar ve neriler.....	97
5.2.1.Sonuçlar.....	97
5.2.2.neriler.....	100
KAYNAKÇA.....	102
EKLER.....	110
EK 1. Bilgilendirilmiş Onam Formu.....	111
EK 2. Sosyo Demografik Veri Formu.....	113
EK 3. Eysenck Kişilik Anketi- Gözden Geçirilmiş Kısa Formu.....	116
EK 4. İnternet Bağımlılık leği.....	117
ZGEMİş.....	120

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Tablo 2. Katılımcıların İnternet Kullanımına İlişkin Dağılımı

Tablo 3. Katılımcıların İnternet Kullanımları ile Demografik Özellikler İlişkisi

Tablo 4. Katılımcıların İnternet Kullanım Amaçlarının Dağılımı

Tablo 5. Katılımcıların İnternet Kullanım Amaçları İle Genel Özelliklerin İlişkisi

Tablo 6. Katılımcıların Kullandıkları İnternet Siteleri Dağılımı

Tablo 7. Katılımcıların Kullandıkları İnternet Siteleri ile Genel özelliklerin İlişkisi

Tablo 8. Katılımcıların Eysenck Frekans Dağılımı

Tablo 9. Eysenck Kişilik Anketi Dağılımı

Tablo 10. Katılımcıların İnternet Kullanımı ile Eysenck Kişilik Anketi İlişkisi

Tablo 11. Katılımcıların İnternet Kullanım Amaçları ve EYSENCK İlişkisi

Tablo 12. Katılımcıların En Çok Kullandıkları İnternet Siteleri ile Eysenck Kişilik Anketi İlişkisi

Tablo 13. Katılımcıların İnternet Bağımlılık Ölçeği Dağılımı

Tablo 14. Katılımcıların İBÖ Toplamı Gruplandırılması

Tablo 15. Katılımcıların İnternet Kullanımı ile İBÖ ilişkisi

Tablo 16. Katılımcıların En Çok Kullandıkları İnternet Siteleri ile İBÖ İlişkisi

Tablo 17. EYSENCK Kişilik Anketi ile İBÖ İlişkisi

Tablo 18. Eysenck Kişilik Anketi, İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Akademik Başarı Arasındaki İlişki

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Katılımcıların İnternet Kullanım Amaçları Dağılım Grafiği

Grafik 2. Katılımcıların Kullandıkları İnternet Siteleri Dağılım Grafiği

Grafik 3. EYSENCK Kişilik Anketi Dağılımı Grafikselsel Gösterim

Grafik 4. İnternet Bağımlılık Ölçeği Dağılımı Grafikselsel Gösterim

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu kısımda araştırmanın problemi, amacı, önemi ve sınırlılıkları açıklanmış ve araştırmada kullanılan kavramlar tanımlanmıştır.

1.1.Problem

Geçmişten günümüze hızlı adımlarla ilerleyen bilişim teknolojileri toplumun hemen her kesiminden kişileri etki altına almaktadır. Bilişim teknolojilerinin bu kadar hızlı ilerlemesinin sebepleri arasında kişilerin hızlı gelişen teknolojiye ayak uydurma arzuları, çağın gerisinde kalmama istekleri, dünyada olup bitenler hakkındaki merak duyguları gösterilebilir. Bilişim teknolojileri bilgisayar tabanlı bilişim sistemlerinin, özellikle yazılım uygulamaları ve bilgisayar donanımının incelenmesi, tasarlanması, geliştirilmesi, yürütülmesi, yönetimi ve desteğine verilen addır. BT temel olarak bilgisayarların ve yazılımların aracılığıyla bilginin işlenmesi, dönüştürülmesi, saklanması, korunması, iletilmesi ve bu bilgiye güvenli bir biçimde erişilmesini sağlar. Günümüzde bilişim teknolojisi terimi, bilgisayar ve teknolojinin çeşitli yönlerini içine alacak şekilde genişlemiş ve bilinir hale gelmiştir. BT alanında çalışanlar, uygulama yüklenmesinden karmaşık bilgisayar ağlarının ve veri tabanlarının tasarımına varan çeşitli görevleri yerine getirirler. Bu görevlerden bazıları, veri yönetimi, ağ bağlantıları, bilgisayar donanımı, veri tabanı ve yazılım tasarımı ve sistem yönetimini içerir (Bilişim Teknolojisi, 2013).

İnternetin dünyada ortaya çıkışı ve gelişimi incelenecek olursa 1960'ların sonuna gitmek gerekmektedir. 1969 yılında Amerikan Geliştirme Araştırmaları Dairesi (ARPA) kuruldu ve İnternet kavramı olarak kullanılmaya başlandı. ARPA başlangıçta 4 ayrı üniversitedeki ana bilgisayarlarla bağlantı halindeydi. Birkaç yıl içinde çok sayıda kurum (çok sayıda araştırma enstitüsü ve üniversite) aşamalı olarak ARPA'ya bağlandı. İnternet, başlangıç aşamalarında bilgisayar uzmanları, bilim insanları ve kütüphaneciler tarafından kullanıldı. Sıradan insanların kullanabileceği kolaylıkta değildi. Bu anlamda,

ilk İnternet bugün kullanılan gibi kolay kullanım olanağı olan kullanıcı dostu değildi. O günlerde, evlerde ve ofislerde bilgisayar yoktu. İnterneti kullanacak kişi kim olursa olsun, karmaşık bir sistemi kullanmayı öğrenmesi gerekiyordu. 1972 yılında, Ray Tomlinson tarafından elektronik posta ARPAnet'e uyumlaştırıldı. Kullanıcı adı ve adresini birleştirmek için, birçok sembol arasından "@" sembolünü seçti. 1972 yılında RFS10 olarak yayınlanmış Telnet protokolü uzaktaki bilgisayara bağlanmayı başardı. 1973 yılında RFS standartlarında yayınlanmış Ftp Protokolü, İnternet siteleri arasında dosya transferini olanaklı kıldı. İlk defa Bob Kahn tarafından önerilen TCP/IP mimarisinin bir sonucu olarak, İnternet 1970'li yıllarda olgunluğa ulaştı. TCP/IP çok sayıda bilgisayar arasında dosya transferi, elektronik posta ve uzaktan bağlanma gibi olanaklar sunan bir İnternet protokolüdür. TCP/IP yukarıda belirtilen birkaç temel hizmeti verebildiği için başarılı olmuştur. 1983 yılında ABD savunma bakanlığı daha önce kullandığı NCP protokolü yerine TCP/IP'yi adapte etmiştir. 1986 yılında ABD'de Ulusal Bilim Vakfı'nın sponsorluğunda, NSFnet ABD çapında 56 kbps hızında İnternet omurgası oluşturulmuştur. Vakıf sponsorluğunu yaklaşık on yıl devam ettirmiş ve ticarî olmayan hükümet işleri ve araştırma amaçlı kuralların düzenlenmesini desteklemiştir. Elektronik posta, Ftp ve Telnet komutları standartlaştırılmış, teknik olmayan personelin İnternet kullanımı da kolaylaşmıştır. Bugünkü standartlar kadar kolay olmasa da, üniversitelerdeki belirli insanlara İnternet kullanımını açmıştır. Kütüphanelerin yanı sıra, bilgisayar, fizik, mühendislik bölümleri İnternet şebekesinin yararlı bir şekilde kullanımının yolunu bulmuşlardır. İnternetteki site sayısı az olmakla birlikte, ilgilenilen alandaki araştırmaların kayıtlarını bulmak kolay hale gelmişti. O dönemde, ulaşılabilir kaynakları indekslemek için hâlâ çok daha fazla araca ihtiyaç vardı. Kütüphane katalogları dışında, ilk İnternet indeksi 1989 yılında yaratıldı. Peter Deutch ve onun ekibi, Montreal McGill Üniversitesi'nde Ftp dosyaları için "archie" adıyla anılan bir arşivleyici yaratmıştır. Bu yazılım periyodik olarak elde edilmeye açık olduğu bilinen Ftp dosyalarına ulaşıyor ve listeliyordu. Archie Unix işletim sistemi komutlarını kullanıyor ve tam kapasite kullanılabilmesi için bazı unix bilgilerini de sunuyordu. 1991 yılında, Minnesota Üniversitesi'nde ilk gerçek kullanıcı dostu İnternet arayüzü geliştirildi. Üniversite, kampus içindeki yerel ağında bilgi ve dosyalara erişim için basit bir menü sistemi geliştirdi. Hemen ardından ana makinelerde kullanılan bu sistemin kişisel bilgisayarlarda da kullanım olanakları tartışılmaya başlandı. Bir süre sonra, menü

sistemini kullanıcılara da yaygınlaştıran \ Gopher geliştirildi. Gopher, Minnesota Üniversitesi'nin maskotu olan sincap i demektir. Gopher, İnternet'te arama yapan kelimeye dayalı bir arama motorudur. Geliştirildikten birkaç yıl sonra Dünya çapında 10.000'den fazla Gopher ortaya çıktı. 1989 yılında başlayan fakat Gopher'dan daha yavaş gelişen, kullanımı kolaylaştıran başka bir gelişme yaşandı. Tim Berners ve ekibi, Avrupa Parça Fiziği Laboratuvarı'nda bilgi dağıtımını için Cern adıyla bilinen yeni bir protokol önerdiler. Bu protokol 1991 yılında günümüzde de yaygın olarak kullanılan www (World Wide Web) adını aldı. www, hipertextlere dayalı bir İnternet protokolüdür. 1993 yılında, İnternet tarihi açısından çok ileri bir gelişme olarak görülen, ilk grafiğe dayalı tarayıcı Mosaic, Marc Andreessen ve ekibi tarafından geliştirildi. Andreessen daha sonra, Microsoft'un Internet Explorer'i geliştirmesine kadar en popüler grafik tipi tarayıcı ve servis sağlayıcı olarak bilinen Netscape firmasına katıldı. Delphi, abonelerine İnternet üzerinden ulusal çapta ticarî işlemler yapma olanağı sunan ilk işletmedir. Delphi, Haziran 1992'de bir e-posta bağlantısı ile hizmete açıldı ve aynı yılın sonlarında tam İnternet hizmeti vermeye başladı. 1995 yılında, Ulusal Bilim Vakfı'nın İnternet omurgasına yönelik sponsorluğuna "son verdiğinde ticarî kullanımdaki hileli sınırlamalar kalktı ve tüm aktörler ticarî şebekeye güven duydular. AOL, Prodigy, CompuServe İnternet'e katıldılar. Böylece, İnternet'in ticarî kullanımı genişledi. Microsoft'un tarayıcı ve İnternet servis sağlayıcı pazarına tam olarak girmesi, ticarete dayalı İnternet'in sınırlarının gelişmesinde başlıca rolü oynamıştır. 1998 yılında, Microsoft'un Windows 98 sürümü işletim sistemi, İnternet tarayıcısı ile masa üstü kişisel bilgisayarlara iyi entegre oldu. Bu sayede, İnternet çok hızlı yayılmaya başladı. Microsoft'un başarısı o kadar yüksek oldu ki, ABD mahkemeleri rekabeti düzenlemek için Microsoft'un faaliyetlerini ayırarak küçültme kararı aldı. İnternetin Dünya üzerinde herhangi bir yerden her an kullanılabilmesi, gerek tüketicilerin gerekse işletmelerin ticarî amaçla İnternet ortamına gelmesine neden olmuştur. İnternetin son 10 yıllık dönemdeki adaptasyonu o kadar hızlı olmuştur ki, fiziki ortamda yer alan hemen her şey İnternet ortamına taşınmıştır. İnsanlar için tanışma, sohbet etme, alışveriş yapma, müzik dinleme, film seyretme veya satın alma, bilgi arama vb. çok çeşitli amaçlar için Dünya'nın her yerinde birçok ülkede çok sayıda işletme ve tüketici İnternet ortamında boy göstermektedir (İnternet Tarihi, 2014).

Türkiye’de internet teknolojisi 1987 yılında Ege Üniversite’si öncülüğünde kurulan Türkiye Üniversite ve Araştırma Kurumları Ağı ile kullanılmaya başlanmıştır (Kurtaran,2008). Daha sonra 1991 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi(ODTÜ) ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu(TÜBİTAK) işbirliği ile TR-NET adlı proje ile gerekli çalışmalar yapılarak 1993 tarihinde ODTÜ Ankara-Washington arasında kurulan kiralık bir hatla kullanıma başlanmıştır. İnternet tüm Türkiye’de ilk olarak akademik ortamlarda kullanılmaya başlanmıştır. 1994 tarihinden itibaren kurumlara ve firmalara internet hesapları verilmeye başlayınca Ege Üniversitesi(1994), Bilkent Üniversitesi(1995), Boğaziçi Üniversitesi(1996), İstanbul Teknik Üniversitesi(1996) bağlantıları gerçekleştirilmiştir (İçel’den aktaran Esen 2010).

Bilişim teknolojilerinin bu kadar hızlı şekilde yayılması elbette dünyayı olduğu kadar Türkiye’yi de etkilemiştir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması’na göre bilgisayar ve internet kullanım oranları 16-74 yaş arası bireylerde sırasıyla %53,5 ve %53,8 oldu. Bu oranlar erkeklerde sırasıyla %62,7 ve %63,5 iken kadınlarda %44,3 ve %44,1’ dir. Bilgisayar ve internet kullanım oranları 2013 yılında %49,9 ve %48,9 idi. Bilgisayar ve internet kullanım oranlarının en yüksek bulunduğu yaş grubu 16-24’tür. Bilgisayar ve internet kullanımı tüm yaş gruplarında erkeklerde daha yüksektir. İnterneti 2014 yılının ilk üç ayında hemen her gün ve ya haftada en az bir defa kullanan 16-74 yaş grubu düzenli internet kullanıcılarının oranı %44,9 oldu. Bu oran 2013 yılının aynı döneminde %39,5 idi. Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması 2014 yılı Nisan ayında Türkiye genelinde internet erişimine sahip hanelerin oranı %60,2 oldu. Bu oran 2013 yılının aynı ayında %49,1 idi. (Türkiye İstatistik Kurumu[TÜİK],2013,2014).

İnternet bireylerin kolaylıkla diğer kişilerle iletişim kurmasını sağlamakta, aradaki mesafeleri ortadan kaldırarak iletişimin kolaylıkla gerçekleşmesini sağlamaktadır. Kişiler interneti sohbet etme-etkileşim kurma, günlük gerilimlerden kaçma-rahatlama, bilgi arama-öğrenme, arkadaşlık kurma, oyun oynama-eğlenme, müzik dinleme-indirme, alış-veriş yapma gibi amaçlarla kullanmaktadır (Işık, 2007).

İnternetin sağladığı kolaylıklar yanında patolojik düzeyde kullanılması sonucu ortaya çıkabilecek bazı problemler de mevcuttur. Bunlara örnek olarak kişinin gerçek

hayattaki ilişkilerinin bozması, yetişkin bireylerde kariyerinde düşmelere yol açması, öğrencilerin akademik başarısında düşmelere yol açması, uzun süre bilgisayarın başında oturmaktan kaynaklanabilecek yemek, uyku problemleri, kas-iskelet sistemi sorunları, yeme alışkanlıklarının değişmesi ve hareketsizliğe bağlı obezite, boyun-sırt-bel ağrıları, karpal-tünel sendromu, postür bozuklukları, göz ve görme sorunları, epilepsi nöbeti, internet kullanımını sınırlamaya çalışan anne baba ile çatışmalar yaşanması, okulda bilgisayar oyunu oynama, internete girme ve cep telefonu kullanma nedeniyle disiplin cezası alma, sosyal faaliyetlerin ve arkadaş ilişkilerinin ihmal edilmesi sonucu içe kapanma, iletişim becerilerinin gelişiminde bozulma, yüz yüze iletişim kurmakta zorlanma gibi sosyal-psikolojik ve fiziksel faktörler gösterilebilmektedir (Cengizhan, 2005; Esen, 2007; Şendağ ve Odabaşı, 2007; Göka ve Tıkır, 2012).

İnternetin bağımlılık yaratacak düzeyde kullanılması sonucu toplumda oluşan endişeden dolayı bu alanda araştırmalar yapılarak internet bağımlılığı hakkında bilgi sahibi olmak, internet bağımlılığının nedenlerini ve sonuçlarını ortaya koymak, internet bağımlılığı ile ilişkili olan psikolojik, sosyolojik ve demografik faktörler araştırılarak bu konuda çözümler üretilmesi gerektiği düşünülmektedir. Alanda ilköğretim, ortaöğretim ve üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı üzerine araştırmalar yapılmıştır (Döner 2011; Esen, 2010; Batıgün ve Kılıç, 2011; Kayri ve Günüç, 2010; Horzum, 2011; Cengizhan, 2005; Balta ve Horzum, 2008; Kayri ve Günüç 2009; Eldeleklioğlu ve Batık, 2013; Kurtaran, 2008; İnan, 2010; Kılınç ve Doğan, 2014). Bu araştırmalar daha kapsamlı hale getirilerek toplumda yer alan birçok bireyin, ailelerin, okullarda görev yapan psikolojik danışmalık ve rehberlik öğretmenlerinin ve öğrencilerin bu konu hakkında bilgi sahibi olmasının gerektiği düşünülmektedir.

1.2.Amaç

Araştırmanın amacı; Lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerini belirleyerek lise öğrencilerinin kişilik özellikleri ile internet bağımlılığı ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

Lise öğrencilerinin genel özelliklerine göre dağılımı nasıldır?

Lise öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeğinden aldıkları puanlar

Cinsiyete

Sınıf düzeyine

Sosyo-ekonomik düzeye

İnternet kullanım sıklığına

İnternet kullanım süresine

İnternet kullanım amacına

En çok kullanılan internet sitesine göre farklılık göstermekte midir?

Lise öğrencilerinin internet bağımlılık ölçeğinden aldıkları puanlar ile kişilik özellikleri arasında bir ilişki var mıdır?

Lise öğrencilerinin internet bağımlılığı ölçeğinden aldıkları puanlar ile akademik başarı arasında bir ilişki var mıdır?

Belirtilen bu amaçlar doğrultusunda internet bağımlılığına karşı alınabilecek önlemler ve bu konuda alanda yapılabilecek çalışmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

1.3.Önem

Son yıllarda dünyada ve ülkemizde bir problem olarak ortaya çıkan internet bağımlılığı yediden yetmişe birçok yaş düzeyinde kişiyi etkilemektedir. Ancak yetişkinler internet kullanımı konusunda kendilerini belirli bir düzeye kadar koruyabilmekte ve kendilerini denetleyebilmektedir. İlköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki çocuklar ve gençler internet konusunda tehlikelere daha fazla açıktır. Yapılacak olan bu çalışma ile internet bağımlılığının nedenleri, psikolojik-sosyal-fiziksel açıdan belirtileri, dikkat edilmesi gereken hususlar, internet bağımlılığının sonuçları ile ilgili bilgiler öğrencilerin velilerine, okullarda görev yapan psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanında çalışmakta olan öğretmenlere, öğrencilerin branş öğretmenlerine bilgilenmeleri açısından fayda sağlayabileceği düşünülmektedir. Ayrıca çalışmada açıklanmakta olan internet bağımlılığının risk faktörleri okullarda görev

almakta olan psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanında çalışmakta olan öğretmenlerin bu problem ile ilgili önleyicilik rolüne önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Liselerdeki bağımlılık oranına İstanbul ili Anadolu Yakası kapsamında ayna tutmak ve bu konuda okullarda çalışan Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik servislerine önleyici çalışmalar açısından kaynak oluşturma konusunda faydalı olacağı düşünülmektedir.

İnternet bağımlılığı ergenler için önemli bir risk oluşturmasına karşın yapılan araştırmalar yetersiz kalmaktadır. Gerçekleştirilen bu çalışma ile internet bağımlılığı bir kez daha irdelenmiş olacak ve diğer çalışmalara da katkı sağlayacaktır.

1.4.Sayıtlar

Öğrencilerin veri toplama araçlarında yer alan sorulara samimi şekilde cevaplar verdiği kabul edilmiştir.

Araştırmada seçilen örneklemin evreni yeterli derecede temsil ettiği kabul edilmiştir.

1.5.Sınırlılıklar

Araştırma ;

1.2014-2015 güz yarıyılı,

2. İstanbul ili Ümraniye ilçesinde bir lisede,

3.11. ve 12. Sınıfında öğrenim gören öğrencilerle sınırlıdır.

Araştırma tek bir lisede ki bir grup öğrenci üzerinde yapılmıştır. Farklı liselerdeki öğrenciler üzerinde de çalışma yapılarak bulgular desteklenmelidir.

Veriler öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine dayanmaktadır, farklı ölçüm araçları da kullanılabilir.

Verilerin kağıt-kalem testi ile toplanması gözlem, görüşme gibi farklı tekniklerin kullanılmaması çalışmanın sınırlılıklarındandır.

Araştırmanın sadece 11. ve 12. sınıflar üzerinde gerçekleştirilmesi de sınırlılıklardandır.

Kesitsel çalışma desenin tüm dezavantajları bu çalışma için de geçerlidir.

1.6.Tanımlar

Bağımlılık: Bir nesneye, kişiye ya da bir varlığa duyulan önlenemez istek; veya bir başka iradenin tahakkümü altına girme durumu olarak tanımlanır (wikipedia 2015).

İnternet Bağımlılığı: Kullanıcının çevrimiçi kullanımını kontrol yeteneğini ilişkisel mesleki ve sosyal problemlere sebep olacak derecede etkileyebilen yeni ve genellikle tanınmamış klinik bir rahatsızlıktır (Young, 2007).

Kişilik: Bireyi diğerlerinden ayıran, bireye özgü, tutarlı ve yapılaşmış özellikler bütünüdür (İnanç-Yerlikaya, 2011, s. 3).

Akademik Başarı: Bir eğitim veya öğretim kurumunda okutulan derslerde geliştirilen ve öğretmenler tarafından takdir edilen notlarla ya da her ikisi ile belirlenen beceriler veya kazanılan bilgilerdir (Carter ve Good'dan aktaran Sığırı-Gürbüz, 2011)

1.7.Kısaltmalar

Amerika Birleşik Devletleri	ABD
Amerikan Gelişmiş Savunma Araştırmaları Dairesi	ARPA
Bilişim Teknolojileri	BT
İnternet Bağımlılık Ölçeği	İBÖ
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	ODTÜ
Ruhsal Bozuklukların Tanımsal ve Sayısal El Kitabı	DSM-
Türkiye İstatistik Kurumu	TÜİK
Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu TÜBİTAK	

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.Bağımlılık

Psikoloji sözlüğünde bağımlılık şu şekilde tanımlanmaktadır: Organizmanın alkol, tütün, uyuşturucu vb. gibi psikoaktif bir maddeye, belirli bir uyarıma, uyarım sağlayan etkinliğe psikolojik ve bazen fiziksel olarak bağımlı hale gelmesidir (Budak, 2003:750).

Literatür incelendiğinde karşımıza bağımlılık ile ilgili farklı farklı kavramlar çıkmaktadır. Literatüre göre bağımlılık temel olarak iki şekilde ele alınmaktadır. Bunlardan ilki Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından geliştirilen DSM-4-TR Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı'nda yer alan madde bağımlılığıdır. Diğeri ise bir davranışa olan bağımlılıktır.

Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından geliştirilen DSM-4-TR Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı'nda yer alan madde bağımlılığı şu şekilde açıklanmaktadır;

12 aylık bir dönem içinde herhangi bir zaman ortaya çıkan aşağıdakilerden üçü (ya da daha fazlası) ile kendini gösteren, klinik olarak belirgin bir bozulmaya ya da sıkıntıya yol açan uygunsuz bir madde kullanımı örüntüsü:

- (1) Aşağıdakilerden biri ile tanımlandığı üzere tolerans gelişmiş olması:
 - a. Entoksikasyon ya da istenen etkiyi sağlamak için belirgin olarak artmış miktarlarda madde kullanma gereksinimi
 - b. Sürekli olarak aynı miktarda madde kullanılması ile belirgin olarak azalmış etki sağlanması
- (2) Aşağıdakilerden biri ile tanımlandığı üzere yoksunluk gelişmiş olması:
 - a. Söz konusu maddeye özgü yoksunluk sendromu
 - b. Yoksunluk semptomlarından kurtulmak ya da kaçınmak için aynı madde (ya da yakın benzeri) alınır.
- (3) Madde çoğu kez tasarlandığından daha yüksek miktarlarda ya da daha uzun bir dönem süresince alınır.

- (4) Madde kullanımını bırakmak ya da denetim altına almak için sürekli bir istek ya da boa çıkan çabalar vardır.
- (5) Maddeyi sağlamak (örn. Çok sayıda doktora gitme ya da uzun süreli araba kullanma) maddeyi kullanmak (örn. Birbiri ardı sıra sigara içme) ya da maddenin etkilerinden kurtulmak için çok fazla zaman harcama
- (6) Madde kullanımı yüzünden önemli toplumsal, mesleki etkinlikler ya da boş zamanları değerlendirme etkinlikleri bırakılır ya da ya da azaltılır.
- (7) Maddenin nedeni olmuş ya da alevlendirmiş olabileceği, sürekli olarak var olan ya da yineleyici bir biçimde ortaya çıkan fizik ya da psikolojik bir sorunun olduğu bilinmesine karşın madde kullanımını sürdürülür (örn. Kokainin yol açtığı depresyonun olduğunu bilmesine karşın kokain kullanıyor olmaya da alkol tüketimi ile kötüleştiğini bildiği ülseri olmasına karşın içmeyi sürdürme).

Bağımlılık ile ilgili ikinci kavram olan bir davranışa olan bağımlılık bazı araştırmacılar tarafından açıklanmaya çalışılmaktadır. Griffiths'e (1999) göre bağımlılık tanımı ilaç içmeyi içermektedir. Dolayısıyla resmi tanımda ilaç içme ön plana çıkmaktadır. Ancak kumar , bilgisayar oyunları , alkol gibi bazı davranışların da bağımlılık yapabileceği görüşü giderek yaygınlık kazanmaktadır (Griffiths, 1999). Griffiths (1999) bağımlılığın temel bileşenlerini şu şekilde açıklamaktadır:

Dikkati Çekme (Salience): Belirli bir eylem kişinin yaşamında en önemli hale geldiğinde ortaya çıkar. Düşüncelere (zihinsel meşguliyet ya da bilişsel çarpıtmalara yol açan), duygulara (şiddetli istek ile sonuçlanan) ve davranışa (sosyalleşmiş davranış bozulmaları) hakim olur. Örneğin internet kullanıcıları çevrimiçi olmasalar bile bir sonraki çevrimiçi olacakları zamanı düşüneceklerdir.

Duygudurum değişikliği (Mood modification): Belirli bir aktivite ile uğraşmanın sonucunda kişinin belirttiği öznel deneyimlere işaret eder ve bir başa çıkma stratejisi olarak düşünülebilir. Örneğin bu kişiler internete bağlandıklarında bir canlanma olmaktadır ya da saatlerce çevrimiçi kaldıklarında kaçma ya da kayıtsız kalmanın sakinleştirici etkisini hissetmektedirler.

Tolerans: Aynı etkiyi göstermesi için belirli aktivitelerin miktarındaki artma sürecidir. Örneğin internet kullanıcısının başlangıçta daha az sürede elde ettiği duygu durumunu elde etmek için çevrimiçi kalma süresini arttırması gerekmektedir.

Geri çekilme belirtileri (Withdrawal symptoms): Belirli bir eylem devam etmediğinde ya da aniden kesildiğinde ortaya çıkan, hoş olmayan duygular yada fiziksel etkilerdir. Örneğin bir internet kullanıcısı çevrimiçi olması engellendiğinde titreme karamsarlık ve sinirlilikten yakınabilir.

Çatışma (Conflict): Bağımlı kişiler ile çevresindeki kişiler arasındaki çatışmalar, iş, sosyal yaşam, hobiler ya da ilgiler gibi çeşitli aktiviteler ile olan çatışmalar ya da kişinin kendi içsel çatışmalarına işaret eder.

Nüksetme (Relapse): Belirli bir aktivitenin daha önceki örüntüleriyle tekrar oluşması eğilimidir ve yıllar süren kaçınma ve kontrolden sonra tekrar bağımlılığın en uç noktasına dönülmesidir.

Bir maddeye olan bağıllık ve bir davranışa olan bağıllık ortak bazı öğeler içermektedir. Gwinnell ve Adamec'e (2006) göre bu öğeler şu şekilde açıklanmıştır:

1.Şiddetli arzu ve devamında gelen talep\oföri (mutluluk\haz) duygusu;

Bağımlı kişiler bağımlı olunan davranışa şiddetli kompulsif bir arzu duyarlar. Bağımlı olunan davranış gerçekleşince bağımlı kişiler talep veya öfori hissine kapılırlar. Eğer bağımlı olunan davranış gerçekleştirilmezse bağımlı kişiler kaçındıkları ıstıraba maruz kalırlar.

2.Yaşam bağımlı olunan davranış etrafında merkezileşir;

Birey eroin gibi kimyasal bir maddeye ya da herhangi bir davranışa bağımlı olduğu zaman bağımlılık onun yaşam dünyasının merkezi haline gelir. Artık bağımlı birey normal bir yaşamı kendi yaşamına izinsiz bir müdahale olarak görebilir.

3.Bağımlı olunan davranış sonucu ortaya çıkan sorunlar;

Bağımlı birey sık sık duygusal ya da fiziksel ıstırap çekebilir ve kendi fiziksel, ailesel ve çevresel ihtiyaçlarını karşılayamayabilir. Pek çok bağımlı davranış kişiye aşırı masraf olabilir.

4.Fiziksel tahammül ve yoksunluk;

Birey bir maddeye ve ya davranışa bağımlı olduktan sonra vücut ve zihin bu madde ve davranışa alışık olur. Birey kendini iyi hissedebilmek için bu madde ve ya davranışa ihtiyaç duyar. Bağımlı birey eğer bağımlı olunan madde veya davranışa ulaşamaz ise veya kendini bilinçli bir şekilde uzak tutarsa kendi vücudu madde veya davranışa ulaşmak için mücadele edecektir.

Bağımlılığı temel olarak bir maddeye olan bağımlılık ve bir davranışa olan bağımlılık şeklinde inceleyen literatür göz önüne alındığında bilgisayar oyunları, kumar oynama, aşırı yemek yeme gibi davranışa olan bağımlılık türünün son yıllarda hızlı bir şekilde yayıldığı gözlemlenmektedir. Bir davranışa olan bağımlılık kategorisi içinde yer alabilecek internet bağımlılığı eğitmenler, ruh sağlığı alanında çalışmakta olan uzmanlar, aileler tarafından dikkat çekmektedir. Bir çok alan tarafından dikkat çeken bu kavram açıklanmaya çalışılacaktır.

2.2.İnternet Bağımlılığı

İnternet bağımlılığı teriminin ortaya çıkışının ilginç bir hikayesi bulunmaktadır. İlk defa 1996 yılında Dr. Ivan Goldberg, Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından hazırlanan Mental Hastalıkların Teşhis ve İstatistiği El Kitabı'na (DSM-4-TR) dayanan kriterlerin özetini bazı meslektaşlarına e-mail olarak göndermiş ve onlardan aldığı geribildirimde bazı meslektaşlarının internet bağımlısı olduklarını belirtmeleri üzerine büyük bir şaşkınlık içerisine düşmüştür. Ivan Goldberg o zamanlar internet bağımlılığı kavramını şaka amaçlı kullansa da günümüzde yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır (Kirallo 2005:8, aktaran Kurtaran, 2008).

İnternet bağımlılığı kavramı yaygın olarak kullanılmaya başlanırsa da araştırmacılar ve klinisyenler bu terimi farklı farklı şekillerde kullanmışlardır. “İnternet bağımlılığı rahatsızlığı” (Goldberg, 1995), “Patolojik internet kullanımı” (Young,1996; Morahan-martin ve Scumacher, 2000; Davis, 2001; Gönül, 2002; Di Nicola,2004),

“Aşırı internet kullanımı” (Griffiths, 2001) “Kompulsif internet kullanımı” (Greenfield, 1999), “Problemlı internet kullanımı” (Beard ve Wolf, 2001; Caplan, 2002; Köroğlu ve diğerleri, 2006), “Yanlış internet kullanımı” (Case ve Young, 2001), “Spesifik veya genelleştirilmiş patolojik internet kullanımı” (Davis, 2001), “Uyumsuz internet kullanımı” (Beard ve Wolf, 2001), “İnternet kötü kullanımı” (Young ve Case, 2004) gibi terimler bunlardan bazılarıdır. İnternet bağımlılığını farklı farklı terimler şeklinde inceleyen araştırmacıların söylemlerine göz atmakta fayda bulunmaktadır.

Davis (2001) ve Morahan-martin ve Scumacher’e (2000) göre internet bağımlılığı yerine Patolojik internet kullanımı terimin daha uygun olduğu düşünölmektedir. Çünkü internet kullanımı internette geçirilen süre ile ilgili olmadığı, internet kullanımı sonucu kişinin hayatında meydana gelen rahatsızlıklar ve sıkıntılardır. Patolojik internet kullanımı; ruh halini değiştirme, suçluluk duygusu, şiddetli arzu ve sosyal hayattaki temel sorumluluklarını başarama gibi bazı durumlara yol ačan internet kullanımınıdır.

Davis(2001) bilişsel-davranışsal model temelinde internet bağımlılığı terimi yerine Patolojik internet kullanımı terimini kullanmıştır ve bunu spesifik patolojik internet kullanımı ve genelleştirilmiş patolojik internet kullanımı olarak ikiye ayırmıştır.

1.Spesifik patolojik internet kullanımı:

Online kumar oynama, açık artırma, cinsel materyal gibi internetin spesifik bir fonksiyonunu içeren aşırı internet kullanımınıdır. Spesifik patolojik internet kullanımı internetin çoklu fonksiyonlarından ziyade internetin sadece bir yönü ile ilgilidir. Bireylerde önceden var olan psikopatolojik sorunlar evrimii aktiviteler sırasında açığa çıkar. Örneğin; daha önce kompulsif kumar oynama davranışı gösteren veya böyle bir davranışa yatkınlığı olan birey internet üzerinden kumar oynamanın mümkün olduğunu fark ettiğinde spesifik patolojik internet kullanıcısı olabilir. Benzer şekilde daha önce kompulsif şekilde pornografi kullanan birey internet üzerinden aşırı miktarlarda pornografik materyale ulaşarak spesifik patolojik internet kullanıcısı olabilir.

2.Genelleştirilmiş patolojik internet kullanımı:

Açık bir hedef olmadan bireylerin internet üzerinde aşırı zaman harcaması ve internetin çok yönlü aşırı kullanılması ile ilgilidir. İnternetin sosyal yönü ile ilişkili

olduğu düşünölen sohbet ve e-postaya bağıllık ile ortaya çıkmaktadır. Kişiler anormal bir şekilde herhangi bir amaç olmaksızın internette gezinmekte ve sohbet odalarında aşırı vakit harcamaktadırlar. Bireyler zamanla artan bir şekilde “bugünün işini yarına bırakma” davranışı gösterebilirler. Bireylerde aile, iş, sosyal çevreden soyutlanma, depresyon ve psikolojik problemlerin ortaya çıkması gözlenebilir.

İnternet bağımlılığı genel olarak bireyin interneti aşırı kullanma isteğine engel olamaması, internete bağlı olmadan geçirilen zamanın anlamını kaybetmesi, internetten yoksun kalması durumunda aşırı sinirlilik halinin görülmesi ve saldırgan olması ayrıca iş, sosyal ve aile hayatının da internet kullanımından olumsuz bir şekilde etkilenmesidir (Young, 2004).

Young (2007) internet bağımlılığını; internet kullanıcısının kullanımını, kontrol becerisini, ilişkisel, sosyal ve mesleki becerisini problemlere sebep olacak derecede etkileyen yeni ve genellikle tanınmamış klinik bir bozukluk olarak tanımlamıştır.

İnternet bağımlılığı Kandell (1998) tarafından “internette yapılan aktiviteden, uğraştan bağımsız olan psikolojik bir bağımlılık” şeklinde tanımlanmıştır.

Hansen’e (2002) göre internet bağımlılığı; sanal seks bağımlılığı, sanal arkadaşlık bağımlılığı, bilgi yükleme bağımlılığı, kumar ve oyun bağımlılığı gibi farklı ve geniş çerçevedeki davranış ve dürtü kontrol problemlerini kapsayan genel bir kavramdır (akt. Esen, 2010).

Shapira ve diğerleri (2000) internet bağımlılığını: Kontrol edilemez, belirgin bir şekilde strese sebep olan, zaman tüketici, sosyal, mesleki ve finansal zorluklarla sonuçlanan, manik (pozitif bir olaya karşı aşırı mutluluk hissi duyma ve aşırı fiziksel aktivite gösterme) ve hipomanik (maninin daha hafif düzeydeki hali) belirtiler olarak tanımlamıştır.

Gwinnell ve Adamec’e (2006) göre internet bağımlılığı rahatsızlığı; bireyin duygusal, finansal ve ya kişisel sonuçları ile aile ve sosyal yaşamında olduğu gibi iş yaşamında da sıkıntı çekeceği duruma kadar sürekli interneti sürekli kullanmasıdır.

Morahan, Martin ve Schumacher'e (2000) göre internet bağımlılığı; kullanıcı bireyin interneti kontrolsüz, aşırı bir biçimde hayatını bozan bir şekilde tekrar tekrar kullanmasıdır.

Young (1996) internet bağımlılığını sarhoş edici etkisi bulunmayan dürtü-kontrol rahatsızlığı olarak tanımlamıştır.

Lengel'e (2004) göre internet bağımlılığı; kişisel yaşamda bireylerin aşırı internet kullanımının olumsuz etkileri şeklinde tanımlanmıştır (akt. Taçyıldız, 2010).

Chou ve diğerlerine (2005) göre internetin kötüye kullanımı olarak ifade edilen kavram; çevrimiçi-sohbet, çevrimiçi-oyun, çevrimiçi-kumar, çevrimiçi-alışveriş, çevrimiçi-suç gibi etkinlikleri kapsamaktadır (akt. Günüş, 2009).

Beard ve Wolf'a (2001) göre problemlili internet kullanımı kavramı; bireyin yaşamında internet kullanımından ötürü psikolojik, sosyolojik, okul ve iş yaşamı ile ilgili bir takım zorluklarla karşı karşıya kalmasını ifade etmektedir.

Young (1999 a,b) internet bağımlılığının beş özel alt başlık şeklinde kategorize edildiğini ifade etmektedir:

Siber seksüel bağımlılık: Yetişkinler için siber seks ve siber porno web sitelerini kullanma

Siber ilişkili bağımlılık: Sohbet odalarında kurulan ilişkiler

İnternet tutkusu: Takıntılı olarak günlük ticaret, alışveriş ve çevrimiçi kumar sitelerini ziyaret etmek.

Aşırı bilgi yüklenmesi bağımlılığı: İnternette sürekli gezinmek, veri tabanlarını kullanmak

Bilgisayar bağımlılığı: Takıntılı şekilde bilgisayar oyunu oynama.

Peltoniemi'ye (2002) göre internet bağımlılığı; çevrimiçi seks bağımlılığı, çevrimiçi sohbet bağımlılığı, sanal arkadaşlık bağımlılığı, çevrimiçi oyun bağımlılığı,

çevrimiçi kumar bağımlılığı, çevrimiçi bilgi bağımlılığı ve internette dolaşma bağımlılığı olarak sınıflandırılmıştır (Günüç, 2009).

2.3.İnternet Bağımlılığı Tanı ölçütleri

Literatür incelendiğinde araştırmacılar ve klinisyenler arasında internet bağımlılığı ile ilgili tanı kriterleri konusunda henüz bir uzlaşma sağlanamadığı görülmüştür. Günümüzde yaygınlığı giderek artan internet bağımlılığı birçok klinisyen tarafından incelenmiş ve internet bağımlılığına ilişkin tanı kriterleri ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Aşağıda farklı araştırmacılar ve klinisyenler tarafından ele alınan internet bağımlılığı tanı kriterleri ifade edilmiştir.

Goldberg (1999) DSM-4'te yer alan madde bağımlılığı kriterlerini göz önüne alarak internet bağımlılığı ile ilgili aşağıdaki tanı kriterlerini belirlemiştir:

On iki aylık bir süre içinde herhangi bir zamanda ortaya çıkan aşağıdakilerin 3'ü veya daha fazlası ile kendini gösteren klinik olarak belirgin bir bozulmaya ya da sıkıntıya yol açan uygunsuz internet kullanımı;

* Aşağıdakilerden biri ile tanımlanan tolerans gelişimi.

- a. İstenilen keyfin alınabilmesi için belirgin olarak artmış internet kullanım süresi
- b. Sürekli olarak aynı sürelerde internet kullanımı ile alınan keyifte azalma olması

*Aşağıda tanımlanan şekilde yoksunluk gelişmesi.

Ağır ve uzun süreli internet kullanımı aşağıdakilerden en az iki tanesinin günler içinde ortaya çıkması (1 ay içinde ortaya çıkabilir) ve kişilerin bunlardan dolayı iş, sosyal ve önemli işlevsel alanlarda sıkıntı yaşamaması.

- a. Psikomotor ajitasyon
- b. Bunaltı
- c. İnternette neler olduğu hakkında takıntılı düşünceler
- d. İnternet hakkında fanteziler ve hayaller kurma
- e. İsteyerek ya da istemeyerek tuşlara basma hareketi yapma

f. Bu sıkıntılı durumlardan kurtulmak için internete ya da benzeri servislere bağlanma

*İnternet kullanımını genellikle planlandığından daha uzun süreler alır.

*İnternet kullanımını bırakmak ya da denetim altına almak için sürekli bir istek veya boşa çıkan çabalar vardır.

*İnternet ile ilgili eylemlere ek uzun süreler ayrılır (kitap almak, yeni web tarayıcıları ve programları denemek, dosyaları düzenlemek vb).

*İnternet kullanımını nedeniyle önemli toplumsal mesleki etkinlikler veya boş zamanları değerlendirme etkinlikleri bırakılır veya azaltılır.

*İnternet kullanımını yol açtığı sorunlara (uykusuzluk, evlilik problemleri, işe ve randevulara geç kalma vb.) rağmen aşırı şekilde kullanılmaya devam eder.

Young (1996) internet bağımlılığı için önerdiği tanı ölçütlerini DSM-4'te Başka Bir Yerde Sınıflandırılmamış Dürtü Denetimi Bozuklukları içinde yer alan Patolojik kumar oynama kriterlerini modifiye ederek oluşturmuştur. İnternet bağımlılığı tanı kriterlerini ifade etmeden önce DSM-4' te yer alan ve Young tarafından kullanılan patolojik kumar oynama tanı kriterlerini incelemekte fayda vardır.

Patolojik kumar oynama tanı kriterleri:

Aşağıdakilerden beşinin (ya da daha fazlasının) bulunması ile belirli, sürekli ve yineleyen uygunsuz kumar oynama davranışı:

1)Kumar oynama üzerine kişinin aşırı kafa yorması,

2)İstediği heyecanı duymak için giderek artan miktarlarda parayla kumar oynama gereksinimi duyması,

3)Bir çok kez başarısız kumar oynamayı denetim altına alma, azaltma ya da bırakma çabasının olması,

4)Kumar oynamayı azaltma ya da bırakma girişimlerinde bulunurken huzursuzluk ya da irritabilite duyumsaması,

5) Sorunlarından kaçmak ya da disforik bir duygudurumdan kurtulmak için kumar oynaması,

6) Parayla kumar oynayıp kaybetmesinin ardından kaybettiklerini yerine koymak için çoğu kez geri gelmesi,

7) Ne kadar kumar oynadığını gizlemek için aile üyelerine, terapistine ya da başkalarına yalan söylemesi,

8) Kumar oynamak için gereken parayı sağlamak üzere sahtekarlık, dolandırıcılık, hırsızlık, zimmetine para geçirme gibi yasa dışı eylemlerde bulunması,

9) Kumar oynama yüzünden önemli bir ilişkisini, işini ya da eğitimiyle ya da mesleğinde başarı kazanması ile ilgili bir fırsatı tehlikeye atması ya da kaybetmesi,

10) Kumar oynama nedeniyle içine düştüğü korkunç parasal durumdan kurtulmak için para sağlamak üzere başkalarına güvenmesidir.

Young'a (1996) göre internet bağımlılığı tanı kriterleri aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir. Aşağıda yer alan 8 tanı ölçütünden 5 tanesini karşılayan birey internet bağımlısı olarak tanılanmaktadır.

1. İnternet ile zihinsel meşguliyet
2. Online kalma süresinde artış
3. İnternet kullanımını azaltmaya yönelik tekrarlayan girişimler
4. İnternet kullanımını azaltıldığı zaman depresyon, huzursuzluk, öfke ve sinirli olma gibi yoksunluk belirtileri gösterme
5. Niyet edilenden daha fazla online kalma
6. İnternet kullanımını yüzünden önemli bir ilişki, iş, mesleki veya kariyer fırsatını tehlikeye sokma veya riske atma
7. İnternet kullanımının boyutlarını saklamak için aile üyelerine, terapist ve diğerlerine yalan söyleme
8. İnterneti; depresyondan, sorunlardan ve anksiyeteden kaçış yolu olarak kullanma

Beard ve Wolf (2001) Young tarafından ortaya koyulan bu tanı ölçütlerinin objektrifliğini, güvenilirliğini, geçerliğini sorgulamışlar ve bazı ifadelerin muğlak olduğuna kanaat getirerek aşağıdaki tanı kriterlerini ifade etme gereği duymuşlardır;

Aşağıdakilerden hepsi (1-5)olmak zorunda;

1. İnternet ile zihinsel meşguliyet (daha önceki veya bir sonraki faaliyeti göz önüne alarak)
2. Doyumun gerçekleştirilebilmesi için artan sürelerle internet kullanma ihtiyacı
3. İnternet kullanımını kontrol etme, azaltma ya da durdurma konusunda başarısız girişimlerde bulunma
4. İnternet kullanımını azaltma ya da durdurma girişiminde bulunduğu zaman huzursuz, öfkeli, bunalmış hissetme ve sinirli olma
5. Gerçekte niyet edilenden daha fazla online kalma

Ve en azından aşağıdakilerden birinin olması;

1. İnternet kullanımı yüzünden önemli bir ilişki, iş, mesleki veya kariyer fırsatını tehlikeye sokma ya da riske atma
2. İnternet kullanımının boyutlarını saklamak için aile üyelerine, terapisteye veya diğerlerine yalan söyleme
3. İnterneti sorunlardan, anksiyete ve depresyon gibi duygulardan kaçış yolu olarak kullanma

Suler (1999) tarafından problemlili ve sağlıklı internet kullanımı kriterleri aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir;

1. İnternetteki etkinliğin karşıladığı ihtiyaçların sayısı ve türü: İnternet kullanıcıları kişisel, fiziksel, manevi veya kişilerarası ihtiyaçlarını karşılıyor olabilirler. Kişinin karşılamaya çalıştığı ihtiyaç sayısı arttıkça internetin kullanımını da o kişi için çok önemli hale gelmektedir.
2. Karşılanmamış ihtiyaçların altında yatan yoksunluğun derecesi: kullanıcının ihtiyaçları ne kadar bastırılır veya inkar edilirse kullanıcı o ihtiyaçları karşılamak için o kadar başka yollar aramaktadır. İnternet genel olarak bu ihtiyaçların gerçek hayattakinden daha kolay karşılandığı bir alandır.

3. İnternet aktivitesinin türü: İnternetteki etkinlik ne kadar çok sayıda niteliğe sahipse, kullanıcı interneti o kadar fazla sayıda ihtiyacını karşılamak için kullanır. Birçok niteliğe sahip olan çevreler daha geniş çerçevede ihtiyaçlara karşılık verebilir, böyle bir çevre de daha çekici bulunmaktadır.
4. İnternetin kullanıcının gerçek hayattaki işlevselliğine etkisi: Fiziksel, sağlık, iş ve mesleki, önemli ilişkilerdeki işlevsellik etkilenmiş olabilir. İnternet kullanımına bağlı bozulmuş alanların sayısı ve bozulmanın boyutu patolojinin ciddiyetini göstermektedir.
5. Bunaltıya dair öznel duygular: Patolojik internet kullanımının alarm verici işaretleri depresyon, öfke, hayal kırıklığı, suçluluk, sinirli olma ve yabancılaşma duygularıdır.
6. İhtiyaçlar hakkında bilinç düzeyindeki farkındalık: Bastırılmış ihtiyaçlarını internet yoluyla karşılayan kişi duygusal boşalım ile ilgili bir etkinlik gerçekleştirmektedir. Bu etkinlik doyurulmamış ihtiyaç karşılanmadığı sürece sonsuza dek devam etmek zorundadır. Kişi internet etkinliklerinin altında yatan karşılanmamış ihtiyaçları bilinç düzeyinde anlamalı ve bu etkinlikler ile ilgili çatışmaları çözme yolunu aramalıdır.
7. Deneyim ve dahil olma süreci: İnternet kullanıcıları internet etkinleri konusunda deneyim kazandıkça bu etkinliklerin gerçek hayattaki ihtiyaçlarını doyurmadığını far eder ve internet cazibesini kaybetmeye başlar. Deneyim kullanıcılara çoğunlukla aşırı dahil olmayı gerektiren etkinlikler konusunda yardım eder.
8. Gerçek hayat ve sanal hayat arasındaki denge ve bütünleşme: Sağlıklı internet kullanıcısı internet kullanımı ve gerçek hayat ilişkilerini entegre eder. Patolojik internet kullanıcısı ise gerçek hayattan tamamen soyutlanmış online bir hayat sürer.

Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından geliştirilen Mental Bozuklukların Teşhisi ve İstatistiği El Kitabı'na (DSM -5) göre internette oyun oynama bozukluğu tanı ölçütleri şu şekilde ifade edilmiştir:

On iki aylık bir süre içerisinde önerilen dokuz kriterden beş ya da daha fazla kriterin karşılanması ve internetin genellikle diğer oyuncularla oyun oynama ile

linik olarak önemli bir bozukluk ve sıkıntıya yol açan sürekli ve tekrarlayıcı kullanımı olarak tanımlanmıştır (Amerikan Psikiyatri Birliği [APA], 2013).

1. İnternet oyunları ile meşgul olma (kişi önceki oyun aktivitesi hakkında düşünür ya da bir sonraki oyunu oynamayı bekler; internet oyunu günlük yaşamda hakim aktivite olur).
2. İnternette oyun oynarken internetin elinden alınmasıyla geri çekilme belirtileri. (Bu belirtiler genellikle kaygı, sinirlilik ya da üzüntü olarak tanımlanır, ama bunlar farmakolojik geri çekilmenin fiziksel işaretleri değildir).
3. Tolerans. (İnternet oyunları ile meşguliyyete artan miktarda zaman harcama ihtiyacı).
4. İnternet oyunlarına girmeyi kontrol etmedeki başarısız girişimler.
5. İnternet oyunlarının bir sonucu olarak internetteki oyunlar haricindeki önceki hobi ve eğlencelerine ilginin kaybı.
6. İnternet oyunlarının miktarı hakkında aile üyelerine, terapisteye ya da diğerlerine yalan söyleme.
7. Psikolojik problemleri bilmesine rağmen internet oyunlarının devam eden aşırı kullanımı.
8. Olumsuz bir ruh halinden kurtulmak ya da rahatlamak için internet oyunlarının kullanımı. (Örneğin: Çaresizlik, suçluluk, kaygı duyguları)
9. İnternet oyunlarına katılımdan dolayı önemli bir ilişkiyi, işi ya da eğitimle ilgili kariyer fırsatını riske atma ya da kaybetme.

DSM-5'te internette oyun oynama bozukluğunun halk sağlığı açısından önemli olduğu, gelecekte yapılan çalışmalar internette oyun oynama bozukluğunun (yaygın olarak internet kullanım bozukluğu, internet bağımlılığı ya da oyun bağımlılığı olarak da adlandırılır) bağımsız bir bozukluk olarak değer göreceği konusunda bulguları beraberinde getireceği ve kumar oynama bozukluğunda olduğu gibi yaygınlık, klinik süreç, olası genetik etki, örneğin beyin görüntüleme verilerine dayalı olası biyolojik faktörleri tanımlamak için epidemiyolojik çalışmaların olması gerektiği belirtilmektedir (APA, 2013).

2.4.İnternet Bağımlılığı Etiyolojisi

Literatür incelendiğinde internet bağımlılığının sebeplerinin net olarak ifade edilemediği görülmektedir. Bir çok araştırmacı internet bağımlılığının nedenleri ile ilgili farklı farklı yaklaşımlar sergilemektedirler. Bu yaklaşımlar araştırmacıların ve klinisyenlerin bakış açılarından incelenmeye çalışılacaktır.

İnternet bağımlılığında bireyin internet ile tanışma ve internete yönelme nedenleri bağımlılığın oluşma sürecinde önem arz etmektedir. Birey gençlik döneminden kaynaklanan sorunlardan kaçmak ya da bu sorunların üstesinden gelebilmek amacıyla arkadaş çevresine yönelmektedir. İnternet kullanımı da gençler arasında popüler bir aktivite olarak görülmektedir ve bu görüş gençlerin aşırı internet kullanımında bir neden olarak görülebilmektedir (Tsai ve Lin, 2002).

Young (2004) ergen ya da genç bireylerde interneti kötüye kullanmaya sebep olan etkenleri limitsiz ve ücretsiz internet erişimine sahip olma, başka sosyal etkinlikleri unutup sadece interneti düşünme, bireyin internet erişimine ailesi tarafından bir kontrol ya da engelin bulunmayışı, internetteki etkinliklerin gizlenebilmesi, gerçek hayattaki korku, takıntı ve kusurların internette gizlenip farklı bir kimliğe bürünülebilmesi vb. şeklinde ifade etmektedir (akt. İnan, 2010).

Young (1997) internet bağımlılığının sebeplerini dört kategoriye ayırarak açıklamıştır; a) Sosyal destek, b) Yaşam koşulları, c) Cinsel ergi ve d) Yeni bir kimlik yaratma imkanı

a)Sosyal destek: Young'a göre sosyal destek kişinin devamlı olarak aynı sohbet grubunu, internet üzerinden oynanan çoklu kullanıcı oyunlarını ve haber gruplarını takip etmesiyle oluşabilir. Kişi internette bir topluluğa katıldığında sempati, romantik ilişki, tavsiye şansına sahip olur. İnternetin anonim olması bireye kendini kısıtlamadan\sansürlemeden ifade etme olanağı verir. Kişi gerçek yaşamında ifade edemediği duygu ve düşüncelerini internette rahatlıkla ifade edebildiğini belirtmektedir.

b)Yaşam koşulları: kişilerin içinde buldukları yaşam koşulları da internet bağımlılığı riskini arttırmaktadır. Bakıcılar, emekliler, ev hanımları kısacası başkalarıyla normal yollardan iletişim kuramayan kişiler buldukları ortamın dışında internet

vasıtasıyla diğerleriyle sosyal bir ağ kurabilme imkanı bulmaktadırlar, bu da bu bireyleri internet bağımlılığı konusunda daha fazla riske sokmaktadır.

c)Cinsel ergi: Young (1997) sohbet odalarında sanalseksin her türüne (fetişisizm, ensest, eşcinsellik vb.) ulaşmanın mümkün olduğunu ifade etmektedir. Bu durum herkesin gerçek kimliğini gizleyerek cinsellik konusunda merak ettiklerini araştırmaya imkan tanımaktadır. Kendilerini çekici hissetmeyen veya sosyalleşme problemleri olan bireylerin internet ortamında kendilerini çekici olarak ifade ettikleri ve her türlü cinsel fanteziyi gerçekleştirme olanağı bulduğu belirtilmiştir.

d)Yeni bir karakter yaratma: İnternetin bireye yeni bir kimlik yaratma imkanı sunması da internet bağımlılığı ile ilişkilidir. İnternet kişilerin olduklarından tamamen farklı bir kimlik yaratmalarına olanak sağlamaktadır. Young'a (1997) göre birey aklındaki ideal benlik imgesini yaratabildiği gibi isterse kişiliğinin farklı parçalarına da bürünebilir.

Grohol'e (1999) göre insanları internete bu kadar bağımlı hale getiren şey sosyalleşme ihtiyacıdır. Grohol (1999) internet bağımlılığının hem yeni hem de var olan internet kullanıcılarında üç aşamalı basit bir geçişi takip ettiğini belirtmiştir. Grohol patolojik internet kullanımının üç aşaması olduğunu öne sürmüştür.

1)Büyülenme: Yeni heyecan verici bir çevre bireyi internette tutmaktadır. Kullanıcı internetteki yeni uygulamayla adeta büyülenmiştir. Yeni etkinliğe ilişkin bu büyülenme ikinci aşamaya geçene kadar aşırı derecede fazla internet kullanımını ortaya çıkarmaktadır. Büyülenme aşamasından hayal kırıklığı aşamasına geçmek bazı kullanıcılar için daha uzun süre almaktadır.

2)Hayal kırıklığı: bireyin uygulamaları tanıdık, bildik bulmalarıyla başlar ve internet kullanımında bir azalma meydana gelir. Kullanıcılarda internetin aşırı kullanımına bağlı olarak hayal kırıklığı hatta sıkılma baş göstermektedir. Bunun sonucunda birey internet kullanımından kaçınmaya başlar. Bu süreç üçüncü aşamaya geçene kadar devam etmektedir.

3)Denge : Bireyin takıntılarının üstesinden gelerek internet kullanımı ile sosyal yaşamı arasındaki dengeyi kurduğu aşamadır. Kullanıcı bu aşamada internet kullanımını normal düzeye çekmeyi başarmıştır.

Bu modele göre bazı bireyler internette yeni uygulama ya da teknoloji ile karşılaşınca bu aşamada saplanıp kalabilir. Bu da bireyin patolojik internet kullanımı konusunda daha fazla sıkıntı yaşamasını ve bundan kurtulmak için başkalarının yardımına ihtiyaç duymasını gerektirmektedir.

Davis'in(2001) bilişsel-süreç modelinde internet bağımlılığının sebepleri uzak ve yakın yardımcı nedenler olarak ikiye ayrılarak açıklanmıştır.

a)Uzak yardımcı nedenler: Bireydeki internet bağımlılığı bir yatkınlıktır. Yani internet bağımlılığı belirtilerinin ortaya çıkabilmesi için bu psikopatolojinin(stresli çevre, depresyon, sosyal anksiyete, madde bağımlılığı vb.) var olması gerekmektedir. İnternet ile ilgili herhangi bir tetikleyicinin veya pekiştiricinin ortamda var olması internet bağımlılığı ile ilgili bilişsel yapının oluşmasına neden olmaktadır. Bilgisayar, klavye tuşlarının sesi, internetin kullanıldığı odanın kokusu bile internet bağımlılığı için şartlanmayı sağlayabilir.

b) Yakın yardımcı nedenler: Çarpıtılmış bilişlerin varlığı yakın yardımcı nedenleri oluşturmaktadır. Çarpıtılmış bilişler kişinin kendisiyle veya dış dünya ile ilgili olabilir. Bireyin kendisine yönelik bilişsel çarpıtmaları; kendisinden şüphe etmek, düşük öz-yeterlik ve kendisine dair olumsuz değerlendirmeleridir. Dış dünya ile ilgili çarpıtmalar ise belirli olayları genellemeyi içerir. Kişi “internet bana saygı duyulan tek yer”, “internette bana çok iyi davranıyor ve beni olduğum gibi kabul ediyorlar”, “internette beni yargılamıyorlar” diye düşünebilir. Bu tür düşünce biçiminin kişinin internet bağımlılığını artıran bilişsel bozukluklar olduğu ileri sürülmektedir. Bu bilişsel bozukluklar, kişi internette herhangi bir tetikleyici ile karşılaştığında istem dışı şekilde ortaya çıkmaktadır.

Davis'in (2001) bilişsel-süreç modeli temel alınarak geliştirilen sosyal beceri eksikliği kuramı da internet bağımlılığının sebebini açıklamaya çalışmaktadır. Caplan (2002) Davis (2001) tarafından öne sürülen genelleştirilmiş problemlerli internet kullanımı

ölçeğini kullanarak, patolojik internet kullanımı ve depresyon, yalnızlık, utangaçlık, düşük özgüven arasındaki ilişkiyi araştırmak amacıyla üniversite öğrencileri ile bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu araştırmaya göre bunalmış ve kendini yalnız olarak niteleyen kişiler kendilerini sosyal olarak yetersiz görmektedirler. Özellikle bu kişiler için internet ortamı çekici gelmektedir. Bunun sebebi de kişilerin sanal ortamda yüz yüze gerçekleştirilen iletişimden daha rahat hissetmeleridir. Bireyler sanal ortamda kendilerinin hoşuna gitmeyen birtakım özelliklerini saklayabilmekte ya da değiştirebilmektedir. İnternetin anonimliği kişiye kendisi ile ilgili bilgileri sunarken özgürlükler sağlayabilmektedir.

İnternet bağımlılığının sebeplerinden biri de kontrol mekanizmasının ya olmaması ya da yetersiz olması olarak ifade edilmektedir (Günüç, 2009). Bu kontrol mekanizması kişinin kendisi tarafından gerçekleştirilebileceği gibi aile tarafından da gerçekleştirilebilir. Evde bireylerin internet kullanımına sınırlamalar getiriliyorsa kişi internet kafelere yönelebilmektedir. İnternet kafeler internet bağımlılığı konusunda doğrudan bir sebep olarak görülme de dolaylı etkiye sahip olduğu ifade edilmektedir. Bölükbaş (2003) tarafından Diyarbakır ilinde gerçekleştirilen çalışmada internet kafelere giden 150 bireyden %48'inin 16-20 yaş aralığında olduğu ve 150 bireyden %6'sının internet bağımlısı olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan da anlaşılacağı gibi 16-20 yaş aralığında yer alan ergenlerin internet bağımlılığı risk grubunu oluşturduğu tespit edilmiştir. Burada asıl önemli olan konu ise internet kafelerde yeterli kontrol mekanizmalarının olmayışıdır (Bölükbaş, 2003).

Depresyon kavramının da patolojik internet kullanımı ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Young ve Rodgers, 1998). Ancak çalışmalar incelendiğinde depresyonun hem sebep hem de sonuç olduğu ifade edilmektedir. Yani birey depresyonda olduğundan dolayı mı patolojik internet kullanımı davranışı sergilemektedir yoksa patolojik internet kullanımından dolayı mı depresyon geçirmektedir, bu konuda ilişkinin yönü konusunda tam bir netlik söz konusu değildir. Tsai ve Lin'e (2003) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmanın sonucuna göre internet bağımlısı olan ergenler internetin depresyonlarını hafiflettiği için interneti kullandıklarını ifade etmektedirler.

İnternet bağımlılığında sebep olarak görülen etkenlerden biri de yalnızlık olarak ifade edilmektedir (Morahan-Martin ve Schumacher, 2000; Caplan, 2003). Yalnızlık kavramı da aynı depresyon gibi internet bağımlılığı için hem bir sebep hem de sonuç olabilir. Bireyler yalnız oldukları için internete yöneliyor olabilir ya da tam tersi şekilde aşırı internet kullanımından dolayı sosyal çevreleri ile aralarındaki ilişkide kopukluk meydana gelip yalnızlaşabilirler.

İnternete erişim kolaylığı, ucuz erişim ve internetin yüksek hızı internet bağımlılığını tetikleyen ve bağımlılığa yakalanma riskini arttıran dolaylı nedenlerden sayılabilir (Greenfield, 1999). Günümüzde internetin bu denli ucuz hale gelmesi birçok birey tarafından internete ulaşımında kolaylık sağlamıştır. Bireyler istedikleri her an internete ulaşır hale gelmişlerdir. İnternetin sürekli kişilerin elinin altında olması internet bağımlılığı için bir risk faktörü haline gelmiştir.

İnternette sohbet etme ile internet bağımlılığı arasında pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır (Irvansyah, 2005). Yani kişilerin internet ortamında sohbet süreleri arttıkça internet bağımlılığı da artış göstermektedir. İnternet aracılığıyla sohbetin kullanılması; eş arama, arkadaşlık kurma, bilgi alışverişinde bulunma, çevresindeki kişilerle fiziksel ilişkiler kuramayan bireylerin etkileşimde bulunması, çevreye uyum sağlama gibi nedenlerle açıklanabilir (Yıldız, 2005).

2.5.İnternet Bağımlılığının Sonuçları ve Alınması Gereken Önlemler

İnternette bilgisayar ağına bağlı tüm bilgisayarlar ile iletişim, elektronik posta almak-göndermek, sohbet, anında karşılıklı iletişimde bulunmak, bilgi, makale, teknik rapor gibi sınırsız kaynağa erişim olanağı, herkese açık yazılımlara ücretsiz erişim, kitap, konferans, duyuru ve kayıt işlemleri, bilgi bankalarına ve arşivlere erişim, kütüphane kataloglarına ulaşım, her türlü alış-veriş, seyahat rezervasyonları, uçak ve diğer yolculuk biletleri, bankacılık, hisse senedi, açık arttırmalar katılım gibi ticari işlemler, çeşitli resmi başvuru ve işlemler, her konuyla ilgili uzmanların adreslerine ulaşım iletişim olanağı, günlük gazete-televizyon haberlerini izlemek gibi pek çok farklı alan ile ilgili yararlanılmaktadır (Işık, 2007). Görüldüğü gibi internet faydalı amaçlar doğrultusunda ve ölçülü bir şekilde kullanıldığı takdirde birçok fayda sağlamaktadır. İnternetin uzun süreler kullanılması literatürde çok sayıda araştırmacının da ifade ettiği

gibi birçok olumsuz sonucu beraberinde getirmektedir. Araştırmacılar tarafından tespit edilen birçok olumsuz sonuç şu şekilde ifade edilmektedir.

Young (1999) bir makalesinde internet bağımlılığının olumsuz sonuçlarını; ailesel problemler, akademik problemler ve mesleki problemler şeklinde sınıflandırarak açıklanmıştır. Young (1996) bir araştırmasında %53 oranında ciddi ilişki problemleri bulmuştur. Bu ilişki problemleri evlilikler, flört ilişkileri, ebeveyn-çocuk ilişkisi, yakın arkadaşlık ilişkisi gibi kategorileri içermektedir. İnternet bağımlılığından Young'a (1999) göre en çok evlilikler etkilenmektedir. Bireyler aşırı internet kullanımı yüzünden evdeki sorumluluklarını ve görevlerini yerine getirememektedir. Örneğin; bir anne internetin aşırı kullanımı yüzünden günlük işlerini yapamaz hale gelebiliyor ya da çocuğunu okuldan almayı unutabiliyor. Siber-sex yüzünden boşanma oranlarında artış olduğu bulunmuştur (Quittner, 1997; aktaran Young, 1999). İnternet üzerinden romantik ilişkilerin artması üzerine çiftler gerçek hayatta romantik ve seksüel ilişkilerini devam ettirememektedir (Young, 1999).

Young (1999) tarafından internet bağımlılığı sonucu ortaya çıkan olumsuz sonuçlardan biri olarak akademik problemler tespit edilmiştir. Young (1996) tarafından gerçekleştirilen bir araştırma sonucuna göre öğrencilerin %58'i internetten dolayı verimsiz ders çalışma alışkanlıkları, notlarda önemli düzeyde düşüş, sınıfta kalma, okuldan uzaklaştırma bildirmişlerdir. Alfred Üniversitesi'nden Richard Ott normalde okul başarısı iyi olan öğrencilerin neden okuldan uzaklaştığını araştırmış ve bu öğrencilerin %43'ünün geceleri üniversite web sayfasında uzun süre çevrimiçi olduklarını bulmuştur (Brady, 1996; aktaran Young, 1999). Griffiths (2000) bütün geceyi internet başında uykusuz geçiren öğrencilerin ödevlerini tamamlayamadığını ve ders kaçırdığını bulmuştur. Ayrıca uykusuz kalan öğrencilerin derslerde dikkat sorunu yaşadıkları bildirilmiştir.

Di Nicola (2004) 18-24 yaş aralığında yer alan fakültelerde öğrenim gören öğrenciler üzerine yaptığı çalışmasında problemlerli internet kullanımı yüzünden öğrencilerin dersleri kaçırdığını, sosyal ilişki ve akademik başarı alanlarında olumsuz etkilendiklerini, yeterli düzeyde uyuyamadıklarını bulmuştur.

İnternet bağımlılığı genel olarak gençlerde; sağlık, okul, aile, zaman yönetimi, finansal ve hoşgörü ile ilgili sıkıntılar oluşturabilmektedir (Tsai ve Lin, 2003). İnternetin aşırı kullanımı nedeniyle kişide psikolojik ve fiziksel birtakım problemler oluşabileceği gibi toplum ve aile düzeninde de problemler ortaya çıkabilmektedir (Esen, 2007; Şendağ ve Odabaşı, 2007). Özellikle ergenlerdeki aşırı internet kullanımı arkadaş ve aile ilişkilerinde bozulmalara yol açarak bireyin sosyal yaşamında sıkıntılara yol açabilmektedir (Lin ve Tsai, 2002).

Caruso (1998), Lin ve Tsai (2002), Nalwa ve Anand (2003), Young (2004), Kwiatkowska ve diğerleri (2007), Murali ve George (2007), Karaca'ya (2007) göre internet bağımlılığının bireylere etkileri şu şekilde sıralanmaktadır: Bireyin hem aile hem de arkadaş ilişkisinde zayıflama ya da kopma yaşanması, okuldaki akademik başarı ve performansta olumsuzlukların yaşanması, düzensiz beslenme, hareketsizlik gibi nedenlerden dolayı fiziksel sağlık problemlerinin oluşması, ruhsal çöküntülerin oluşabilmesi ve hoşgörüde azalmaların yaşanabilmesi, depresyon düzeylerinin artması gibi psikolojik problemlerin yaşanması, sosyalleşme sürecinde problemlerin oluşabilmesi, uykusuzluk çekme ya da düzensiz uyku alışkanlığına neden olma, internet dışındaki diğer etkinliklere karşı isteksizliğin oluşabilmesi (akt. Günüş, 2009).

İnternet bağımlıları uzun süreler internet başında kaldıkları için bir takım fiziksel problemler yaşayabilmektedirler. İnternet karşısında uzun süreler kalmaktan kaynaklanan uykusuzluk bağımlılar tarafından fiziksel bir problem olarak görülmezken uykusuzluk sonucu dikkati sürdürmede güçlük, okula devam edememe, günlük işlevlerin sürdürülememesi ve kişisel ilişkilerde bozulmalar meydana gelebilmektedir (Esen, 2010). İnternet başında uzun süreler geçirmekten dolayı aşırı bilgisayar kullanımıyla kas krampları ve karpal tünel sendromu gibi rahatsızlıklar ortaya çıkabilir.

Ergenlerde sıkça karşılaşılan internet bağımlılığı bireylerin ruhsal ve bedensel gelişimlerini bozmakta, sosyal ilişkilerini olumsuz etkilemekte ve akademik başarılarını da düşürmektedir (Cengizhan, 2003).

Odabaşoğlu (2007) internet bağımlılığının sebep olduğu ruhsal sıkıntıları içsel sıkıntı çekme, saldırganlık, içe kapanma, motivasyon kaybı, mutsuzluk, sinirli olma, anksiyete ve bunalım şeklinde ifade etmiştir. Hatta birey bazen yaşadığı bunalımdan

dolayı intihar etmeyi bile düşünebilmektedir. Benzer şekilde Bayraktar ve Gün'de (2007) gerçekleştirdikleri çalışmalarında internet bağımlılığı ve depresyon arasında bir ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Griffiths (2000) tarafından gerçekleştirilen olgu çalışmalarında internet ve bilgisayar bağımlılığının kişilerde depresyona sebep olabildiğini, depresyon dolayısıyla kişilerin dış dünyadan kaçarak aşağılık kompleksi ve güven problemi gibi psikolojik birtakım sorunlar yaşayabildiği bulunmuştur.

İnternet başında uzun süreler kalmaktan kaynaklı bazı fiziksel sorunlar da yaşanabilmektedir. Bu sorunlar Çelebi (1999) tarafından şu şekilde ifade edilmektedir;

Tekrarlanan hareketlerle gerçekleşenler: Ellerin uzun süre aynı pozisyonda kalmasından kaynaklanan sıkıntıları içermektedir. Bunlardan en sık görüleni el bileği sendromudur. El bileği sendromunda medial sinir el bileği hizasında içinden geçtiği el bileği kanalında sıkışır, yapısı bozulur ve işlevini gerçekleştiremez. Median sinir görevini gerçekleştiremediği zaman elde uyuşukluk ağrı, başparmak hareketinde ve el sıkma gücünde azalma meydana gelmektedir. Kişi elde meydana gelen ağrı yüzünden geceleri uyanır, elini sallayarak ağrısını azaltmaya çalışır.

Boyun kaslarında tutulma: Kişi belli bir pozisyonda uzun süre kaldığında boyun kasları kasılabilmekte ve boyunla birlikte başın arka kısımlarında ağrı, sertlik, uyuşukluk meydana gelmektedir. Monitörün baş hizasından yukarıda olması ve aynı baş duruşunu uzun süre değiştirmeden sürdürmek boyun tutulmalarını kolaylaştırmaktadır.

Gözlerde yorulma: Sabit bir noktaya sürekli bakmak gözleri yormaktadır. Ayrıca ekrandaki görüntü ve ışık ayarının iyi yapılmamış olması, monitör ışığının titreşimli olması da gözleri yoran etmenlerdendir. Uzun süreler ekran karşısında kalmak uykusuzluğa sebep olabilir. Uykusuzluk kişinin gözlerinde yanma, kızarıklık ve yorgunluk gibi sorunlar ortaya çıkarabilir.

Uyku saatlerinin azalması: Bilgisayar bağımlıları internetin başından istedikleri vakitte kalkamayabilirler. Bu da kişinin gece geç saatlere kadar bilgisayar başında kalmasına sebep olabilir. Uykusuzluk sonucu birey kendini yorgun hissedebilir, çabuk

sinirlenir, dikkat ve konsantrasyonunda azalma meydana gelir ve kişinin iş verimi de düşer.

Kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları: Bradley (2002) internet başında uzun süreler geçiren kişilerde bel, boyun, sırt ağrıları ve omurga dejenerasyonu gibi rahatsızlıkların ve yakınmaların olduğunu bulmuştur.

İnterneti uzun süre kullanımdan kaynaklı sosyal problemler de yaşanabilmektedir. Çelebi'ye (1999) göre internet tutkunu olan kişi eşine, çocuklarına, ailesine, arkadaşlarına ayıracağı zamanı internet başında geçirerek harcamaktadır. Fiziksel sosyal ilişkileri sanal ilişkilere tercih etmektedir. Birey ev işlerini, sorumluluklarını ve görevlerini ihmal eder. Bunların sonucunda internet ile çok fazla uğraştığına dair çevresinden geribildirimler alır ancak yine de internet ile ilgili uğraşlarını bırakamaz. Bilgisayardan ayrı kaldığı taktirde sinirlilik, huzursuzluk, öfke nöbetleri gibi sıkıntılar yaşayabilir. Ögel'e (2002) göre internet bağımlıları sosyalleşme sürecinde; sadece internet içinde kaldığı için sosyalleşmenin diğer evrelerini gerçekleştirememeye, toplumsal bir kimlik kazanmakta güçlük yaşama, internet dışında kulüp, çeşitli meslek gruplarını tanıyamama, toplumun örf, adet, gelenek ve göreneklerini tanımada eksiklikler yaşama, internet tarafından empoze edilen davranış kalıplarının kullanımı, gerçek toplumun değil internet toplumunun getirdiği normatif beklentileri üstlenme, internet ile toplumun birey üstündeki denetiminin kaybolması gibi bazı sıkıntılar yaşayabilmektedir.

İnternet bağımlılığı sonucu kişiler mesleki birtakım sorunlar da yaşayabilmektedir. İnternet bağımlılığı iş saatleri içerisinde bireyin iş verimini azaltabilmekte, çalışanları iş haricinde internet kullanımına yönlendirebilmekte, bu yüzden kişilerin işlerini kaybetmelerine kadar varabilecek olumsuz sonuçlara sebep olabilmektedir (Young, 1999; Griffiths, 2002, 2003).

İnternet bağımlılığın önlenmesi ve internet kullanımının olumsuz etkilerinden korunmak için şunlara dikkat edilmelidir (Bayraktar, 2001; Peltoniemi, 2002; Bölükbaş, 2003; Lim ve diğerleri, 2004; Tekdal,2005; Yalçın, 2006; Odabaşı ve diğerleri, 2007; Nakilcioğlu, 2007; Esen, 2007; Şendağ ve Odabaşı, 2007; Akt. Günüş, 2009).

1. Bireylerin internete bağlanma zamanları değiştirilmeli,
2. İnternetin kullanım süresi kayıt altına alınmalı,
3. İnternetin günlük kullanım sürelerine sınırlandırmalar getirilmeli,
4. Spor aktivitelerine katılım sağlanmalı,
5. İnternet başında gevşeme egzesizleri yapılmalı,
6. İnternete bağlanma sırasında hissedilenler kayıt altına alınmalı,
7. Yeni sosyal beceriler kazandırılmalı,
8. İnternet çocuğun odasında değil de evin genel paylaşım alanlarında kullanılmalı,
9. İnternet kafeler kontrol altında tutulmalı,
10. Aileler çocuklarına başka etkinlikleri gerçekleştirebilmeleri için fırsatlar vermeli ve onları yönlendirmeli,
11. Aileler çocuklarıyla daha fazla ilgilenmeli ve onların duygusal ihtiyaçlarını karşılamalı,
12. Öğrencilerin okuldaki internet kullanımını kontrol altında tutulmalı,
13. Öğrencilerin, internetten akademik anlamda yararlanmaları sağlanmalı ve bu yönde alışkanlık kazandırılmalı,
14. Birey internetin doğru amaçlı kullanılması yönünde bilinçlendirilmelidir.

2.6.Kişilik

Kişilik sözcüğü kaynağını eski Yunanca tiyatrolarda drama oyuncularının kullandığı maskelere verilen isimden almıştır. “Persona” o dönemde maskenin arkasındakinin gerçek kişiliğini değil oynadığı tiplmeyi temsil etmekteydi. Zamanla kişinin gerçekte yansıttığı tavır ve davranışlarının bütünü anlatmak için kullanılmaya başlanmıştır (Aslan, 2008).

Sıkça kullanılan bir sözcük olmasına ve bilimsel olarak incelenmesine ve açıklamasına yönelik farklı yaklaşımların bulunmasına rağmen “kişilik” sözcüğünün akademisyenler, araştırmacılar ve klinisyenler arasında üzerinde anlaşmaya varılmış genel bir tanımı yoktur (İnanç ve Yerlikaya, 2011). Kişilik sözcüğü günlük dilde de sıklıkla kullanılmaktadır. Bir kimsenin “kişiliksiz” olduğunu ya da onun “harika bir kişiliği” olduğunu söylemişliğimiz ya da duymuşluğumuz vardır. Günlük dildeki bu kullanım biçimiyle “kişilik” sözcüğü diğerlerinin bizim üzerimizde bıraktığı izlenimi

aktarmaya yarayan değerlendirci bir nitelik taşımaktadır. Kişilik sözcüğünün günlük dildeki bir diğer yaygın kullanım biçimi ise betimleyici bir nitelik taşımaktadır. Bu kullanım biçiminde kişilik sözcüğü bir sıfatla birlikte kullanılır ki kullanılan bu sıfat sözü edilen kişinin en göze çarpan özelliğidir. Örneğin; bir kimsenin “saldırgan bir kişiliği” ya da “uyumlu bir kişiliği” olduğu söylendiğinde kastedilen şey o kişinin bizim dikkatimizi en çok çeken özelliğidir (İnanç ve Yerlikaya, 2011).

Akademik açıdan “kişilik” günlük dildeki bu kullanımlarından çok daha kapsamlı ve farklı bir şekilde kullanılır. Ancak bu kapsamlı tanımların içeriği konusunda bir anlaşma söz konusu değildir. Allport’un (1937) gerçekleştirdiği literatür taramasında 50 civarında farklı kişilik tanımına rastlanmıştır (İnanç ve Yerlikaya, 2011).

Kişiliğin tanımına dair en eski bilgi Sümerlere ait Gılgamış destanındaki “cesaretli, kibirli ve asi yürekli” tanımlamalarıdır (Thomas ve Segal, 2006; Akt. Taymur ve Türkçapar, 2012). Alport (1937) “kişilik” kitabında kişiliği “ bireyin çevreye yapacağı uyumu belirleyen psiko-fiziksel sistemlerin, bireyin kendi içindeki dinamik organizasyonları” şeklinde tanımlamıştır.

Kişilik bazı araştırmacılara göre şu şekilde tanımlanmıştır (Akt. Tatlılıoğlu, 2014): Kişilik kuramcılarında Burger (2006) kişiliği, “bireyin kendisinden kaynaklanan tutarlı davranış kalıpları ve kişilik içi süreçler”; İstengel (2006), “bireyin çevreye uymasını sağlayan bütün özellikleri”; Eroğlu (2011), “ferdin yaşam biçimi”; Özkalp ve diğ., (2002), “bireylerin çeşitli durumlardaki özel davranımlarda ifadesini bulan yapısal ve dinamik özelliklerinin tümü”; Yanbastı (1990), “sosyal becerilerin toplamı”; Dede (2009), “davranışsal açıdan kişilik söz konusu olduğunda , bir bireyin psikolojik özelliklerinin tümü”; Güney (2000), “bireyin davranış ve düşünme biçimlerinin, ilgilerinin, ruhsal durumlarının, yeteneklerinin organize olmuş bir bütünleşmesi”; Akman ve Erden (1998), “bireyi diğer kişilerden ayıran bireye özgü ve tutarlı olarak gösterilen davranış özellikleri”; Senemoğlu (2004), “bireyi başkalarından ayıran bireyin doğuştan getirdiği ve sonradan kazandığı özelliklerin bütünü”; Atkinson ve diğ., (2000), “bir kişinin fiziksel ve sosyal ortamıyla etkileşme tarzını tanımlayan düşünce, duygu ve davranışın ayırt edici ve karakteristik örüntüleri”; Özgüven (1998), “bireyin psiko-biyolojik yapı ve sisteminin bireye özgü dinamik bir organizasyonu”; Güvenç (1982),

“bireye özgü duygu, düşünce ve davranışların örgütlenip bütünleşmesi”; Köknel (1989), “bir insanı öznel ve nesnel yanlarıyla diğerlerinden farklı kılan duygu, düşünce, tutum ve davranış özelliklerinin tümü”; Cüceloğlu (1991), “bireyin iç ve dış çevresiyle kurduğu, diğer bireylerden ayırt edici, tutarlı ve yapılaşmış bir ilişki biçimi”; Yaşar (2006), “insanın fikri, hissi ve moral değerlerinin bir sentezi” .

Literatürdeki kişilik tanımlamalarının çoğu dikkati, kişiliği yaşam öyküsü ya da gelişimsel perspektifte incelemenin önemine çeker. Kişilik genetik ve biyolojik eğilimleri, sosyal deneyimleri ve değişen çevresel koşulları içeren iç ve dış etkilere bağlı evrimsel bir süreci temsil etmektedir. Tanımların çoğunun içerdiği bir diğer öge de kişiliği, kişinin tutarlı davranış kalıplarını açıklayan özellikler bütünü olarak yorumlamalarıdır. Bu durumda kişilik zamana ve durumlara karşı sabit ve süregendir, zamandan zamana ya da durumdan duruma kişi içinde sürekliliği ifade eder. Yapılan tanımda bir diğer vurgu da bireyi diğerlerinden ayıran bu özelliklerin “yapılaşmış bir bütün” olmasıdır. Burada kastedilen şey kişiliğin çok sayıda özellikten oluşan bir sistem olduğu ve sistemi oluşturan bu özelliklerin birbirleriyle ilişkili ve bireye özgü bir örüntü oluşturduğudur. Diğer bir deyişle kişilik özellikleri birbirleriyle uyum içinde ve tutarlı bir örüntü oluştururlar (İnanç ve Yerlikaya, 2011).

Kişilik, huy, karakter terimleri sıklıkla birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Bu kullanımlar da anlam karmaşasına yol açmaktadır. Kabaca huy biyolojik, karakter sosyal ve kültürel katkıları içermektedir. Huy kişinin yapısal olarak eylemler ve emosyonlarını etkileyen tabiatı olarak tanımlanabilir. Kişilik, huy ve karakterin dinamik olarak etkileşiminin bir sonucudur. “Karakter” Yunanca oyarak şekil verme anlamına gelmektedir. Bu ifade huyun üzerine oyarak işlenen yapıyı anlatır. Kişinin ayırıcı özelliklerini anlatmak için kullanılan bir sözcüktür (Aslan, 2008).

2.7.Kişilik Özellikleri

Birçok kuramcı kişiliği açıklamaya çalışmıştır. Kişiliğe kategorik ve boyutsal yaklaşımlar mevcuttur. Boyutsal yaklaşımın başlangıcındaki en önemli temsilcilerden birisi Cattel’dir. Cattel 1973’te karmaşık kişilik çeşitleri arasında 16 farklı boyutu Eysenck ise 1975’te kişiliğin içedönüklük-dışadönüklük ve nörotizm-stabilite biçiminde iki farklı boyutunu tanımlamıştır. 1980’de Costa ve McCrae üçüncü faktör olarak

yaşantıya açıklığı, 1987’de uzlaşmacılık ve vicdanlılık olarak iki faktörü daha eklemiştir (Thomas, Segal, 2006; Farmer, McGuffin, Williams, 2002; Costa, McCrae, 1992; Akt. Türkçapar, Taymur 2014). Boyutsal yaklaşım kişiliği özellikler bazında incelerken kategorik yaklaşım kişiliğe kişilik bozuklukları açısından bakmakta ve kişiliği sınıflandırmaya çalışmaktadır.

Kişilik özelliklerini boyutsal ve kategorik açıdan açıklamaya çalışan birçok araştırmacının kullandıkları envanterleri ve görüşme metotlarını incelemekte fayda bulunmaktadır.

McKinley ve Hataway tarafından geliştirilmiş olan Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri Savaşır tarafından Türkçeye çevrilmiş ve Erol tarafından geçerliliği yapılmıştır. Kişinin kendisinin “doğru” “yanlış” “bilmiyorum” şeklinde yanıtladığı 566 sorundan oluşan objektif bir kişilik testidir. Üç tane geçerlik ölçeği (L: yalan, F: uyum, K: savunma-inkar) ve on tane klinik ölçeği (Hs: hipokondriyazis, D: depresyon, Hy: histeri, Pd: Psikopatik sapma, Mf: erkeklik-kadınlık, Pa: paranoya, Pt: psikasteni, Sc: şizofreni, Ma: Hipomani ve Si: sosyal içedönüklük) bulunmaktadır (Bozkurt ve Oral, 2011).

DSM-IV için Yapılandırılmış Klinik Görüşme’de (SCID II) kişilik bozukluklarına yönelik 113 soru bulunmaktadır. Soruların görüşme öncesinde olgu tarafından doldurulması ve başka bir kişiden de bilgi alınması fayda sağlayabilir. Yüz yüze görüşme esnasında soruların değerlendirilmesi yok (1), eşik altı (2) ve eşik üstü (3) olarak puanlanır. Görüşme yaklaşık olarak bir saatte tamamlanmaktadır (First, Spitzer, Gibbon ve Williams, 1997).

Kişiliğin üç boyutlu ölçümü (Tridimensional Personality Questionnaire) ve Mizaç ve Karakter Envanteri (Temperament and Character Inventory) Cloninger tarafından geliştirilmiştir. Kişiliğin üç boyutlu ölçümünde kişinin kendi kendine yanıtladığı 100 soru bulunmaktadır. Zarardan kaçınma, yenilik arayışı ve ödül bağımlılığı kişilik boyutlarını ölçmek için geliştirilmiştir. 20 ile 30 dakika arasında tamamlanmaktadır (Cloninger, Pryzbeck ve Svrakic 1991; Akt. Taymur ve Türkçapar, 2014). Daha sonra kişiliğin üç boyutlu ölçümünün mizaç özelliklerine sebat etme, karakter boyutuna ise kendini yönetme, işbirliği yapma ve kendini aşma özellikleri eklenerek mizaç ve

karakter envanteri oluşturulmuştur. Doğru ve yanlış biçimindeki 240 sorudan oluşmaktadır (Cloninger, 1994; Cloninger, 2000; Akt. Taymur ve Türkçapar, 2014).

Kişiliğin açıklanmasında boyutsal modellerin en önemli iki temsilcisi Cloninger'in "Psikobiyolojik Kişilik Modeli" ile Costa ve McCrae'nin "Beş Faktör Kişilik Kuramı"dır. Beş Faktör Kişilik Kuramı insanların gösterdikleri bireysel farklılıkların dünyadaki bütün dillerde kodlanacağı, konuşma diline sözcükler halinde yansıtacağı ve bu sözcüklerden yola çıkarak insanın kişilik yapısını kapsayacak bir sınıflamanın olabileceğini varsaymaktadır. Beş Faktör Kişilik Kuramı kişiliğin beş genel boyutunu ve bunların içerdiği özgül kişilik özelliklerini bir sıralama içinde vermektedir (Tatlıhoğlu, 2014).

Eysenck (1970) tarafından yapılan bir literatür taramasından son derece belirgin ve çok önemli iki şahsiyet boyutunun bulunduğunu kesinlikle destekleyen görüşler olduğu ortaya çıkmıştır. Bunlar sırasıyla "dışa dönüklük – içe dönüklük" ile nörotizm, yani emosyonelite veya istikrarlık-istikrarsızlık olarak tanımlanabilir. 1952'de Eysenck E ve N'den tamamen ayrı olarak bir üçüncü önemli boyut olan psikotizm'i ortaya atmış ve bu bulguyu desteklemek için şöyle bir savunma yapmıştır: "Nörotizm vasfının bir kimsede aşırı derecede görülmesi sonucuna nevroz denildiğine göre, psikoz da aynı şekilde, psikotizm vasfının aşırı olduğu hallere verilen ad olmaktadır. Bu hipotez şu iki temel faraziyeyle dayandırılmaktadır: (1) Psikiyatrik anomaliler esas olarak normallikle bir devamlılık gösterirler, ve (2) oysa, nevroz ve psikoz tamamen farklı bağımsız boyutlardır". Eysenck kişilik envanteri (E.K.E) 16 yaş ve üstüne uygulanan bir grup ve bireysel testidir. Zaman sınırlaması yoktur. Ölçtüğü davranış kişiliktir. Bir kağıt-kalem testi olan E. K.E Psikotizm (P), Dışadönüklük (E), Nörotizm (N) ve Yalan (L) olmak üzere 4 bölümden ibarettir. Önceleri sadece Nörotizm (N) ve Dışadönüklük (E) ölçeklerine dayalı olan Maudsly Personality Inventory (MPI) daha sonra Prof. Eysenck tarafından genişletilmiş ve bu bölümlere Yalan (L) eklenerek Eysenck Personality Inventory (E.P.I) meydana gelmiştir. E.K.E. daha önce oluşturulan pek çok şahsiyet envanterinin geliştirilmiş halidir. Serinin en sonuncusu olan (E.P.I) dan farklı yeni bir ölçeğin ilave edilmiş olmasında ve diğer ölçekler üzerinde yapılan bazı çalışmalarla görülen gelişmelerin, bu ölçekte daha iyi sonuçlar vermesi beklenmektedir.

PSİKOTİZM ÖLÇEĞİ : Psikiyatrik bir terim olan Psikotizm sözcüğünün kullandığı şekliyle şu anlama gelmektedir. Her insanda bulunan ancak farklı derecelerde görülen bir şahsiyeti vasfı EKE. Psikotizm (P) ölçeğinden yüksek puan alınması halinde şöyle bir tanımlama yapılabilir.

- Yalnız tek başına başkalarını umursamayan ve insanlara aldırış etmeyen bir tip.
- Çoğunlukla başkalarının başına dert açar.
- Rahatsız eder ve huzursuzluk yaratır.
- Bazen acımasız,zalim ve hatta insanlıktan uzak davranışlarda bulunabilir.
- Hissizdir.başkalarını kolay kolay anlayamaz ve duyarlı olmaz.
- Garip ve olağan olmayan şeylere karşı bir yakınlık duyar ve tehlikeleri görmezlikten gelir.
- Başkalarını aptal ve budala yerine koymaktan ve sinirlendirmekten hoşlanır.
- Çocuklar söz konusu olduğu zaman terkedilmiş görünümü veren sorun yaratan garip hareketler de bulunan bir çocukla karşı karşıyayız demektir.

DIŞADÖNÜKLÜK ÖLÇEĞİ : Testin bir diğer ölçeği dışadönüklüktür. Tipik dışadönüklük ise ;

- Sosyal bir kimse olup toplantılardan hoşlanır.
- Pek çok arkadaşı vardır.

- Etrafta konuşan adam arar.
- Kendi başına çalışmaktan ve okumaktan pek hoşlanmaz.
- Heyecan veren şeyler arar.
- Riski göze arar.
- Daima başkalarının işine burnunu sokar.
- Şakadan hoşlanır.
- Daima hazır cevaptır,değişikliği sever.
- İnsanlarla rahat kaynaşır.
- Gülmek ve neşeli olmak ister.
- Hareket halinde olmak ister ve bundan hoşlanır.
- Agresif olma eğilimindedir ve çabuk öfkeye kapılır.
- Genellikle hislerini her zaman kontrol altında tutamazlar.

Tipik bir içedönük ise :

- Sakin ve pek çok şeyden elini eteğini çekmiş gibidir.
- Başkalarına kıyasla kitaplardan ve okumaktan daha çok hoşlanır.
- Yakın dostları dışında insanlara uzak durur ve içine kapanıktır.
- Önceden plan yapmakla birlikte temkinli olduğundan herhangi bir girişimde bulunmadan önce ne yapacağını iyice planlar.
- Ani dürtülerle hareket etmeye fazla güveni yoktur.
- Ahlaki değerlere önem verir.

- Hislerini çok sık kontrol altında tutar ve pek nadir olarak saldırgan davranışta bulunur ve kolaylıkla kızarak parlamaz veya kendini kaybetmez kişi olarak tanımlanabilir.

NÖROTİZM ÖLÇEĞİ : Yüksek puan tipik nörotik ise ;

- Kaygılı endişeli aksi ve çoğunlukla küskün bir kişi olarak tanımlayabiliriz.
- Uykusunda huzursuz olan bu insanlar çeşitli türde psikomatik rahatsızlıklardan şikayetçidir.
- Her çeşit tembihe karşı aşırı duyarlıdır.
- Emosyonel olarak kendileri için sarsıcı olan her olaydan sonra eski hallerine dönmekte güçlük çekerler.
- Aşırı derecede emosyonel reaksiyonda bulunmaları uyum yeteneklerini de engeller ve böylece reaksiyonları irasyonel ve bazen de katı olur.
- Olaya bir de dışadönüklüğün karıştığı hallerde kişi büsbütün duyarlı ve huysuz olur. O zaman da aşırı heyecanlanır ve agresif bile olduğu olur. Kısaca çok endişeli diyebiliriz.

YALAN ÖLÇEĞİ : Testin diğer ölçeği olan yalan (L) bölümüne ait itemler ise yalan derecesini ölçer. Amacı, sahte görünüm verme çabasında olan bazı denekleri ortaya çıkarmada yardımcı olmaktadır. Böyle davranma eğilimi genellikle bazı pozisyonlarda bu tür görünmenin daha olumlu sonuçlar vereceği kanaati ile hareket edilir. Yalan ölçeği deneyin kendini sosyal bakımdan iyi bir düzeye ulaştırmak veya kabul ettirmek bazı durumlarda da kendini değiştirmek çabası ile ilgilidir.

2.8.İlgili Araştırmalar

2.8.1.İnternet Bağımlılığı ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Cengizhan (2005) çalışmasında gençlerin aşırı internet kullanıp kullanmadıklarını ve aşırı internet kullanımının nedenlerini araştırmayı amaçlamıştır. Çalışmaya Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

Bölümü'nde öğrenim gören 57 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin internet kullanımının artışı evlerinde bilgisayar bulunması ve sürekli internet bağlantılarının bulunması olumlu olarak etkilerken; yapmaları gereken işlerin aksaması ve gereksiz yere zaman kaybetmeleri olumsuz olarak etkilemektedir.

Horzum ve Balta (2008) “Bilgisayara Giriş” dersini internet üzerinden alan öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin; cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm, internete bağlı kalma saati ve sosyoekonomik düzeylerine (SED) göre değişip değişmediğini araştırmayı amaçlamıştır. Çalışmaya 2006-2007 öğretim yılı güz ve bahar yarıyılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nin altı farklı bölümünde Bilgisayara Giriş dersini alan 292 öğrenci katılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak İnternet Bağımlılık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre; internet kullanım süresi yönünden haftada sekiz saatten fazla internete bağlı kalan öğrencilerin haftada sekiz saatten az internete bağlı kalan öğrencilere göre; öğrenim gördükleri bölümler açısından bakıldığında öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerin anlamlı derecede farklı olduğu bulunurken sosyoekonomik düzeylerinin internet bağımlılığı düzeylerine etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur. Psikolojik danışmanlık ve rehberlik ile bilgisayar öğretim teknolojileri eğitimi öğretmenliği bölümlerinin internet bağımlılığı düzeylerinin oldukça yüksek olduğu bulunmuştur.

Kurtaran (2008) tarafından gerçekleştirilen “İnternet Bağımlılığını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi” isimli çalışmada 2006-2007 eğitim-öğretim yılında Mersin il merkezinde genel, meslek ve Anadolu liselerinde öğrenim gören 650 öğrenci katılımcı olarak seçilmiştir. Araştırmada internet bağımlılık düzeyini belirlemek amacıyla “İnternet Bağımlılık Ölçeği”, yalnızlık düzeylerini ölçmek amacıyla “UCLA Yalnızlık Ölçeği”, benlik saygılarını ölçmek için “Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği”, depresyon düzeylerini belirlemek için “çocuklar için depresyon ölçeği” kullanılmıştır. Çalışma sonucuna göre internet bağımlılığı ile benlik saygısı arasında negatif yönde, yalnızlık ve internet bağımlılığı arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Ancak depresyon ve internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Günüç (2009) Türkçe İnternet bağımlılık ölçeği geliştirmek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Çalışmaya ortaöğretim kademesindeki 754 öğrenci katılmıştır. Ölçek dört alt faktörden oluşmaktadır; “Yoksunluk”, “Kontrol Güçlüğü”, “İşlevsellikte Bozulma”, ve “Sosyal İzolasyon”. Bireylerin madde toplam puanlarına göre bağımlılık durumu dört gruba ayrılmış olup birinci grubu “bağımlı grup”, ikinci grubu “bağımlılık riski taşıyan grup”, üçüncü grubu “eşik grubu”, dördüncü grubu “bağımlı olmayan grup” oluşturmuştur. Araştırmada 76 birey internet bağımlısı, 199 birey olası bağımlı, 222 birey eşik grubunda ve 257 birey bağımlı olmayan şeklinde bir sonuç bulunmuştur. Bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişki incelenmiş ve il, cinsiyet, sınıf, yaş, baba mesleği, sigara kullanma durumu, aile geliri, interneti en sık kullanım amacı, interneti yıllık ve günlük kullanım miktarı ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

İnan (2010) tarafından gerçekleştirilen “İlköğretim İkinci Kademe ve Ortaöğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı” isimli çalışmada 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Balıkesir ili Erdek ilçesinde ilköğretim ikinci kademe ve ortaöğretimde öğrenimlerini sürdüren 524 öğrenci araştırmaya katılımcı olarak dahil edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerini belirlemek amacıyla Young (1996a) tarafından geliştirilen ve Bayraktar (2001) tarafından uyarlaması yapılan “İnternet Bağımlılık Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre ;erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre internet bağımlılığı puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Öğrenim görülen sınıf düzeyine göre internet bağımlılığı ölçeğinden alınan puanlarda farklılaşma bulunmuştur. Anneleri üniversite mezunu olanların internet bağımlılık düzeyleri oldukça yüksek bulunmuş ve eğitim düzeyi arttıkça internet bağımlılığı düzeyinin de arttığı görülmüştür. İnternete evinde bağlananların ve evinde bilgisayar olanların internet bağımlılık puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. İnternette oyun oynayan ve sohbet eden öğrencilerin internet bağımlılık puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin akademik başarı puanlarının internet bağımlılık puanlarını anlamlı derecede yordadığı bulunmuştur.

Esen (2010) çalışmasında ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesini amaçlamıştır. İnternet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenler olarak yalnızlık, algılanan sosyal destek, yaşam doyumu, karşı cinsle

romantik ilişki durumu, cinsiyet algılanan akademik başarı ve sosyoekonomik düzey seçilmiştir. Çalışmaya 2009-2010 eğitim-öğretim yılında İzmir ili Çeşme ilçesinde bulunan ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 700 öğrenci katılmıştır. Araştırmada ergenlerde internet bağımlılığını ölçmek için “İnternet Bağımlılık Ölçeği”, yalnızlık düzeylerini belirlemek için “UCLA Yalnızlık Ölçeği”, algılanan sosyal desteği ölçmek için “Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği”, yaşam doyumunu ölçmek için “Yaşam Doyumu Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre ergenlerde internet bağımlılığı ve yalnızlık arasında pozitif yönde; internet bağımlılığı ile aileden algılanan sosyal destek arasında negatif yönde bir ilişki bulunurken; internet bağımlılığı ile çok boyutlu algılanan sosyal destek toplam ve alt boyutlarından olan arkadaştan ve özel kişiden algılanan sosyal destek arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bulgulara göre internet bağımlılığının en önemli yordayıcısının cinsiyet değişkeni olduğu, bu değişkeni yalnızlık, aileden algılanan sosyal destek ve algılanan akademik başarı değişkenlerinin izlediği bulunmuştur.

Canan (2010) çalışmasında genç erişkin üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığını araştırmayı ve aşırı internet kullanımı ile disosiyatif belirtiler ve bazı sosyodemografik özellikler arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya Düzce Üniversitesi’nden 18 ile 27 yaşları arasında 1034 öğrenci katılmıştır. İnternet bağımlılığını ölçmek amacıyla “İnternet Bağımlılık Ölçeği”, disosiyatif belirtileri ölçmek amacıyla da “Disosiyatif Yaşantılar Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre çalışmaya katılan bireylerin % 9,7’si internet bağımlısı olarak bulunmuştur. İnternet bağımlılarının alkol kullanmaya daha meyilli oldukları, disosiyatif yaşantılar ile internet bağımlılığı ve haftalık internet kullanım süresi arasında olumlu bir ilişki olduğu, internet bağımlılığının erkeklerde kızlara oranla daha yaygın olduğu tespit edilmiştir.

Ceyhan (2010) çalışmasında üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri, temel internet kullanım amaçları ve cinsiyet ile problemlili internet kullanımı arasındaki ilişkileri ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmaya 2007-2008 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi’nin örgün programlarına kayıtlı 464 öğrenci katılmıştır. Çalışmada Problemlili İnternet Kullanım Ölçeği, Genişletilmiş Objektif Ego Kimlik Statüsü Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre problemlili internet kullanımının en önemli

yordayıcısının “tanımadıkları kişiler ile sosyal ilişki kurma” olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda problemleri internet kullanımını önem sırasına göre “kimlik arayışı statüsü”, “başarı kimlik statüsü”, “eğlenme” amaçlı internet kullanımı ve “tanıdıkları ve yakınları ile iletişim kurma” amaçlı internet kullanımının da önemli bir biçimde yordadığı bulunmuştur.

Çelikkaleli ve Çevik (2010) ergenlerin arkadaş bağlılığı ve internet bağımlılıklarını, cinsiyete, algılanan ebeveyn tutumlarına ve ebeveyn eğitim durumlarına göre incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya Adana ilinde öğrenim gören yaşları 14 ile 19 arasında değişen 437 ergen katılmıştır. Çalışmada “Arkadaş Bağlılık Ölçeği” ve “İnternet Bağımlılık Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre arkadaş bağlılığı yüksek olan ergenlerin interneti daha fazla kullandığı ya da interneti daha fazla kullanan ergenlerin arkadaş bağlılığının daha yüksek olduğu, erkek ergenlerin arkadaş bağlılık puan ortalamalarının kız ergenlere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu, erkek ergenlerin internet bağımlılığı ölçek puanlarının kız ergenlere göre anlamlı derecede yüksek olduğu, ebeveyn tutumunu “ilgisiz” olarak algılayan ergenlerin arkadaş bağlılık puan ortalamasının “koruyucu, otoriter ve demokratik” olarak algılayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu, ebeveyn tutumunu “ilgisiz” olarak algılayan ergenlerin internet bağımlılık puan ortalamasının “koruyucu, otoriter ve demokratik” olarak algılayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu, annesi “lise mezunu” olan ergenlerin internet bağımlılık puan ortalamalarının annesi “okur-yazar olmayan” ve “ilköğretim mezunu” olan ergenlerden anlamlı derecede yüksek olduğu, babası “ilköğretim “ mezunu olan ergenlerin arkadaş bağımlılık puan ortalamasının babası “lise “ ve “üniversite” mezunu olan ergenlere göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Batıgün ve Hasta (2010) internet bağımlılığı ile yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları arasındaki ilişkiyi saptamayı amaçlamıştır. Çalışmaya Ankara il merkezindeki çeşitli üniversitelerde öğrenim gören 213 kişi katılmıştır. Çalışmada “İnternet Bağımlılık Ölçeği”, “UCLA Yalnızlık Ölçeği” ve “Kişilerarası İlişki Tarzları Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre örneklemin %14’ünün internet bağımlılık puanının yüksek olduğu ve internet bağımlısı olarak tanımlanabileceği ifade edilmektedir. İnternete bağımlı olan bireylerin bağımlı olmayanlara göre kişilerarası

iletişimde ketleyici tarzı daha çok kullandıkları ve yalnızlık düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bağımlı olanların interneti daha uzun süre ve daha çok etkileşim amaçlı kullandıkları tespit edilmiştir.

Üçkardeş (2010) üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı oranını belirlemeyi ve internet bağımlısı öğrenciler ile normal internet kullanımı olan öğrenciler arasında sosyodemografik ve internet kullanım özelliklerinin karşılaştırılmasını amaçlamıştır. Çalışmaya 2010 yılında Mersin Üniversitesi'nde öğrenim gören 910 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışmada İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Mersin Üniversitesi öğrencileri arasında internet bağımlılık oranı % 2 oranında bulunmuştur. İnternet bağımlılığı olanların haftada 40 saat ve üzeri internet kullandığı ve internette en sık sosyal aktiviteleri tercih ettikleri bulunmuştur.

Döner (2011) tarafından gerçekleştirilen yüksek lisans tezinde 2008-2009 yılında Afyonkarahisar il merkezinde devlet okullarında öğrenim gören 624 öğrenci katılımcı olarak çalışmaya katılmıştır. Katılımcıların madde puanlarına göre bağımlılık durumları üç gruba ayrılmıştır; “patolojik internet kullanıcısı”, “sınırlı semptom gösteren”, “semptom göstermeyen”. Araştırma sonuçlarına göre; ilköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören öğrencilerden internet bağımlısı tespit edilmemiştir. İnternet kullanıcılarının %10'u sınırlı semptom gösterenler olup, %90'ı semptom göstermeyenlerdir. İnternet bağımlılık ölçeğinden alınan puanlar cinsiyete, internet kullanım süresine, günlük kullanım sıklığı ve kullanım mekanına göre farklılık göstermektedir. Erkek öğrencilerin internet bağımlılığı ölçeğinden aldıkları puanlar kız öğrencilere nazaran daha yüksektir. İnterneti daha uzun süre kullananların internet bağımlısı olma olasılığı daha yüksektir. İnterneti gün içerisinde daha sık kullanan kişilerin ölçek puanları daha yüksek bulunmuştur. İnterneti hem evde hem de internet kafede kullananların internet bağımlılığı puanları diğer mekanlarda kullananlardan daha yüksek bulunmuştur. İnternet bağımlılığını yordayan en önemli değişken haftalık internet kullanım sıklığı olup, internet bağımlılığı ile günlük kullanım saati ve yaş değişkenleri arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Şahin (2011) gerçekleştirdiği çalışmada ilköğretim 7. Ve 8. Sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Çalışmaya Kocaeli ili Gebze ilçesindeki ilköğretim okullarında 7. Ve 8. Sınıflarda öğrenim gören 710 öğrenci katılmıştır. Çalışmada internet bağımlılığını ölçmek amacıyla “İnternet Bağımlılık Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışma sonucuna göre 600 öğrenci semptom göstermemiş, 101 öğrenci sınırlı semptom göstermiş ve 9 öğrenci internet bağımlısı olarak tespit edilmiştir. Araştırmada erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre internet bağımlılığına daha fazla yatkınlık gösterdiği, aile gelir düzeyi arttıkça öğrencilerin internet bağımlılığına yatkınlığının arttığı, internet bağımlısı olan ve internet bağımlılığına yatkınlığı olan öğrencilerin internet kullanım sürelerinin internet bağımlılığı belirtisi göstermeyen öğrencilere göre daha fazla olduğu, interneti oyun ve sohbet amacıyla kullanan öğrencilerin internet bağımlılığına daha fazla yatkınlık gösterdiği bulunmuştur.

Kaya (2011) araştırmasında öğretmen adaylarının sosyal ağ siteleri kullanım durumları ile internet bağımlılığı ilişkisinin çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde öğrenim gören 300 öğretmen adayı ile Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi’nde öğrenim gören 372 öğretmen adayı katılmıştır. Çalışmada sosyal ağ sitelerinin kullanımıyla ilgili bilgileri edinmek için “Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Anketi” , internet bağımlılığını ölçmek için “İnternet Bağımlılık Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre öğretmen adaylarının günlük internet kullanım süresi, sosyal ağ sitelerine üye olma durumu, sosyal ağ sitelerine üye oldukları süre, sosyal ağ sitelerini ziyaret sıklığı, sosyal ağ siteleri günlük kullanım süresi, sosyal ağ sitelerinde üye oldukları grup\topluluk sayısı ve sosyal ağ sitelerindeki arkadaş sayıları ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ege Üniversitesi öğretmen adaylarının internet bağımlılık düzeylerinin Dokuz Eylül Üniversitesi öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu, erkek adayların internet bağımlılık düzeyleri ile kadın adayların internet bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı, öğretmen adaylarının günlük internet kullanım süreleri arttıkça internet bağımlılık düzeylerinin arttığı, sosyal ağ sitelerine üye olunan süre ile internet bağımlılığı arasında pozitif düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu, sosyal ağ sitelerini ziyaret sıklığı ile internet bağımlılığı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu, sosyal ağ sitelerinin günlük

kullanım süreleri arttıkça öğretmen adaylarının internet bağımlılık düzeylerinin arttığı bulunmuştur.

Batıgün ve Kılıç (2011) üniversite öğrencileri arasında internetin kullanım amacını, internet bağımlılığının yaygınlık oranı konusunda bilgiler edinmeyi; internet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, psikolojik belirtiler ve sosyal destek arasındaki ilişkileri saptamayı amaçlamıştır. Çalışmaya Ankara ve İstanbul illerindeki özel ve devlet üniversitelerinde öğrenim gören 1198 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışmada İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Beş Faktör Kişilik Ölçeği, Kısa Semptom Envanteri ve Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre erkeklerin internet bağımlılığı puanlarının kadınlardan daha yüksek olduğu, üst sosyo-ekonomik düzeyde yer alan öğrencilerin orta ve alt sosyo-ekonomik düzeyde yer alan öğrencilere göre daha yüksek internet bağımlılık puanlarının olduğu bulunmuştur. İnternetin gün içinde uzun süreli ve iletişim amacıyla kullanımı, üst sosyoekonomik düzey, erkek olmak, gelecek beklentisi, yaşam doyumu, özdenetimin düşük, nörotizm, anksiyete ve somatizasyonun yüksek olması internet bağımlılığını yordamaktadır. İnternet bağımlılığı ölçeğinden yüksek puan alan bireylerin daha az yumuşak başlı, özdenetimlerinin düşük ve nörotizm özellikleri ve psikolojik belirtilerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bireylerin algıladıkları sosyal destek, gelecek beklentisi ve yaşam doyumlarının daha düşük olduğu bulunmuştur.

Bayhan (2011) lise öğrencilerinin internet alışkanlıkları ve internet bağımlılık eğilimlerini incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya 2010 eğitim-öğretim yılında Malatya merkez ilçelerde öğrenim gören 1800 lise öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucuna göre ekonomik gelir ile internet bağımlılığı arasında doğrudan bir ilişki mevcuttur. Bulgulara göre ekonomik gelir yükseldikçe bilgisayar ve evde internet bağlantısı oranı artmakta, internete erişim oranı arttıkça internet kullanma oranı artmakta, internet kullanımı arttıkça paralel olarak internet bağımlılık oranı da artmaktadır. Erkeklerin internet bağımlılık oranı kızlara göre anlamlı derecede daha yüksektir. Sigara, içki ve uyuşturucu madde kullanan öğrencilerin internet bağımlılık puanlarının anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur.

Üneri ve Tanıdır (2011) liseye devam eden bir grup ergende internet bağımlılığı ile yaş, cinsiyet, anne baba yaşı, anne baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı, evde internet erişiminin mevcudiyeti, ergenin internet başında geçirdiği süre, ergenin odasında bilgisayar bulunup bulunmaması, ergenin sigara kullanıp kullanmaması ve depresyon ölçek puanı gibi değişkenlerin internet bağımlılığı ölçek puanına etkisinin incelenmesini amaçlamıştır. Çalışmaya Ankara il merkezinde bir lisede öğrenim gören 211 lise öğrencisi katılmıştır. Çalışmada “Sosyo Demografik Veri Formu”, “İnternet Bağımlılık Ölçeği” ve “Beck Depresyon Envanteri” kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre internette kalma süresi ve depresyon skoru arttıkça bağımlılık ölçek puanının da arttığı, erkeklerin kızlara göre bağımlılık ölçek puanının istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu, diğer değişkenler ile bağımlılık ölçek puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur.

Çelik, Atak ve Başal (2012) kişilik özelliklerinin internet bağımlılığı üzerindeki ilişkisini incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya Bilgisayar Programcılığı bölümünde hazırlık sınıfında örgün ve uzaktan öğrenim gören 210 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışmada Kişisel Bilgi Formu, On Faktörlü Kişilik Envanteri ve İnternet Bağımlılık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre sorumluluk sahibi olma kişilik özelliği internet bağımlılığı ölçeğinin en güçlü yordayıcısı olarak bulunurken açıklık kişilik özelliği en az yordayıcı olarak bulunmuştur.

Alaçam (2012) tarafından gerçekleştirilen çalışmada internet bağımlılığı için risk altında olan üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığının yaygınlığının saptanması, internet kullanım özellikleri ve ilişkili sosyodemografik özelliklerin araştırılması, internet bağımlılığı ile yetişkin dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu (DEHB) arasındaki ilişkinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışmaya Pamukkale Üniversitesi’nden 2096 öğrenci katılımcı olarak dahil edilmiştir. İnternet bağımlılığını ölçmek için “İnternet Bağımlılık Ölçeği”, yetişkin dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğunu ölçmek için “Erişkin DEHB Tanı ve Değerlendirme Envanteri” kullanılmıştır. Çalışma bulgularına göre internet bağımlılığının erkeklerde kızlara oranla daha yaygın olduğu, internet bağımlılığı ve riskli internet kullanımı olan öğrencilerin sigara ve alkol kullanmaya daha eğilimli oldukları, internet bağımlılığı ve riskli internet

kullanımı olan grupta DEHB'in görülme sıklığının anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tanrıverdi (2012) ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı ve algılanan sosyal destek arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. İnternet bağımlılık düzeyi ile algılanan sosyal destek durumu; evde internet olup olmadığı, kaç yıldır internet kullanıldığı, internetin en çok hangi amaçla kullanıldığı, internetin haftada kaç saat kullanıldığı, yüz yüze tanışmak yerine internetten arkadaş edinme ve internetten arkadaşlık ilişkilerinin daha sorunsuz olduğuna inanma durumları açısından incelenmiştir. Ayrıca internet bağımlılık ölçeği toplam puanları; arkadaşlık kurmakta güçlük çekme durumu, aileleri ve öğretmenleri ile olan ilişki durumları, kafalarında kötü iz bırakan öğretmen olup olmadığı değişkenleri açısından da incelenmiştir. Çalışmaya Batman ilinde 10 lisede öğrenim gören 999 öğrenci katılmıştır. İnternet bağımlılığını ölçmek için Günüş (2009) tarafından geliştirilen "İnternet Bağımlılık Ölçeği" ve algılanan sosyal desteği ölçmek için Yıldırım (2004) tarafından geliştirilen "Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ-R)" kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre internet bağımlılığı ve algılanan sosyal destek ölçeği ve ASDÖ-R'nin alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İnternet bağımlılığı ölçeği toplam puanları ile sınıf düzeyi, anne eğitim durumu, kardeş sayısı, anne-baba mesleği arasında anlamlı fark bulunmazken; cinsiyet, baba eğitim durumu, sigara kullanma durumu, aile geliri, arkadaşlık kurma durumu, aile ve öğretmen ilişkileri, kafasında kötü iz bırakan öğretmen olup olmadığı değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İnternet bağımlılık ölçeği ve algılanan sosyal destek ölçeği ile evde internet bulundurma kaç yıldır internet kullandığı, interneti en çok hangi amaçla kullandığı, yüz yüze tanışmaktansa internetten arkadaş edinme durumu, internetten arkadaşlık ilişkilerinin daha sorunsuz olduğuna inanma değişkenleri arasında anlamlı fark bulunmuştur.

Günbatar ve Gökçearslan (2012) lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerini ve bu düzeyin hangi değişkenlerle ilişkili olduğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya 2010-2011 eğitim-öğretim yılı Bursa ilinde yer alan bir lisede öğrenim görmekte olan 172 lise son sınıf öğrencisi katılmıştır. Çalışmada "İnternet Bağımlılık Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre çalışmada yer alan öğrencilerin %2,33'ü internet bağımlısı, %4,65'i risk grubunda ve %80,23'ü ise internet bağımlısı değil

olarak tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının kız öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu, anne baba öğrenim düzeylerine ve kişisel bilgisayara sahip olma durumuna göre internet bağımlılık durumlarının farklılık göstermediği, günde 3 saatten fazla sosyal ağ kullanan öğrencilerin diğer gruplardaki öğrencilere göre internet bağımlılık puanlarının anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur.

Bilge (2012) ilköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin bilgisayara yönelik bağımlılık gösterme eğilimlerini incelemiştir. Çalışmaya Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde öğrenim gören 121 5. Sınıf öğrencisi katılmıştır. Çalışmada “Bilgisayara Yönelik Bağımlılık Eğilimi Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin bilgisayara yönelik bağımlılık eğilimlerinin endişe verici düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Bağımlılık eğiliminin cinsiyet ve odasında bilgisayar bulunup bulunmamasına göre değişmediği, bilgisayar kullanım süresi açısından da 2 ve 3 saat kullananların 1 saat kullananlara göre daha eğilimli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Doğan (2013) internet bağımlılığı yaygınlığını tanımlamayı ve araştırmayı amaçlayan bir çalışma yürütmüştür. Çalışmaya İzmir ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda öğrenim gören 12-18 yaş arasında yer alan ergenler katılmıştır. İnternet bağımlılığını ölçmek amacıyla İnternet Bağımlılık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre 12-18 yaş arası ergenlerde internet bağımlılığı yaygınlık oranı %12,6 olarak bulunmuştur. Erkeklerin internet bağımlılık düzeyleri kızlara göre daha yüksek bulunmuştur. İnternet bağımlılık düzeylerine sınıf bazında bakıldığında 8. Sınıfa devam eden öğrencilerin internet bağımlılık oranları daha yüksektir. Sigara kullanan, annesi çalışan, anne-babası alkol ve sigara kullanan, boş zamanında bilgisayar kullanan, annesi evde internet kullanan, interneti 2 yıldan fazla süredir kullanan, interneti sohbet amacı ile kullanan, interneti kullanırken yiyecek ve içecek tüketen, internet kullanmanın günlük işleri, uyku ve yeme düzenini etkilediğini, aile, arkadaş ve öğretmen ilişkisini etkilediğini belirten, flörtü olan ve flörtü ile internette tanışan ergenin internet bağımlılık düzeyi daha yüksektir.

Çetinkaya (2013) çalışmasında ilköğretim öğrencilerinin internet bağımlılığını incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya 2012-2013 eğitim-öğretim yılında İzmir ili Buca

ilçesinde devlet ilköğretim okullarında öğrenim gören 476 öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak İnternet Bağımlılık Ölçeği, UCLA Yalnızlık Ölçeği, Çocuklar için Depresyon Ölçeği, Çocuklar için Öz-Yeterlik Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin internet bağımlılığını depresyon, cinsiyet ve ekonomik düzey istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Ancak öz-yeterlik, yalnızlık ve akademik başarı internet bağımlılığını istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yordamamaktadır.

Çalışgan (2013) ilköğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ve siber zorbalık durumlarının incelenmesini amaçlamıştır. Çalışmaya 2011-2012 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Arnavutköy ilçesindeki 14 ilköğretim okulundan 632 sekizinci sınıf öğrencisi katılmıştır. Çalışmada İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Sibel Zorbalık ve İnternet Saldırganlığı Tarama Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre ilköğretim öğrencilerinin internet bağımlılık eğilimlerinin cinsiyet, yaş, evde internet bağlantısı olma durumuna göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Haftalık internet kullanım süresi daha fazla olan, kendilerini internette daha özgür hisseden öğrencilerin internet bağımlılık eğilimlerinin daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla siber zorbalık yaptıkları ve siber zorbalık kurbanı oldukları bulunmuştur. İnternet bağımlılığı ile siber zorba olma ve siber zorba kurbanı olma arasında düşük düzeyde ilişkiler tespit edilmiştir.

Toraman (2013) ortaöğretim kademesinde yer alan öğrencilerin internet bağımlılığı ve sosyal ağ kullanım düzeylerinin akademik başarıya etkisini incelemiştir. Çalışmaya İstanbul ilinde ortaöğretim kurumlarında 10., 11. Ve 12. Sınıflarda öğrenim gören 1302 öğrenci katılmıştır. Çalışmada İnternet Bağımlılık Ölçeği ve sosyal ağ kullanım düzeyini belirlemek için çalışmacı tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre katılımcıların sosyal ağ sitelerine bağlanmalarındaki en önemli sebebin “arkadaşlarla iletişim” olduğu tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu, internet bağımlılık düzeyi arttıkça akademik başarı düzeyinin düştüğü fakat sosyal ağ kullanım düzeyinin akademik başarıyı etkilemediği bulunmuştur. Sosyal ağ kullanımının internet bağımlılığına etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Eldeleklioğlu ve Batık (2013) internet bağımlılığının cinsiyet, akademik başarı, internete girilen süre, yalnızlık ve utangaçlık ile ilişkili olup olmadığını araştırmıştır. Çalışmaya 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Bursa ilinde iki Anadolu lisesi ve bir genel lisede öğrenim gören 15-18 yaş arası 206 lise öğrencisi katılmıştır. Çalışmada “İnternet Bağımlılığı Ölçeği”, “UCLA Yalnızlık Ölçeği” ve “Utangaçlık Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre erkeklerin internet bağımlılığı puanlarının kızlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu, akademik başarıları düşük olanların internet bağımlılığı puanlarının anlamlı derecede yüksek olduğu, internet kullanım süresi arttıkça internet bağımlılığı puanının da anlamlı derecede arttığı bulunmuştur. Ayrıca internet bağımlılığı ile yalnızlık ve utangaçlık arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı derecede bir ilişki bulunmuştur.

Yıldız (2014) obezite oluşumunda internet bağımlılığının etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmaya 2013-2014 eğitim öğretim yılında İzmir ili Dokuz Eylül Üniversitesi 1. Sınıfta öğrenim gören 2105 öğrenci katılmıştır. Çalışmada İnternette Bilişsel Durum Ölçeği ve demografik verilerle birlikte obezite ile ilgili soruların da sorulduğu bir kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığının obezite oluşumunda etken olduğu bulunmuştur. İnternet bağımlılığı olan bireylerde obezite daha yüksek oranda bulunmuştur.

Çam (2014) adölesanlarda internet bağımlılığı prevalansının belirlenmesi ile internet bağımlılığının psikopatolojik semptomlar ve obezite üzerindeki etkisini araştırmıştır. Çalışmaya Giresun ilinde üç lisede öğrenim gören 1175 lise öğrencisi katılmıştır. Çalışmada İnternet Bağımlılığı Testi, Duke Sağlık Profili ve Yeme Tutum Testi kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre problemlı internet kullanımı (PİK) prevalansı en yüksek babası hayatta olmayanlarda, ailesinin ekonomik gelirinin yüksek olduğunu bildirenlerde, aile üyeleriyle ilişkileri çatışmalı olanlarda, kendisine ait bilgisayarlı olan öğrencilerde, interneti haftanın tüm günü kullanan bireylerde bulunmuştur. Problemlı internet kullanıcılarında uyku düzensizliği normal kullanıcılara göre daha yüksek bulunmuştur. Problemlı internet kullanıcılarının daha fazla alkol, sigara ve keyif verici madde kullandığı, okul başarılarının daha düşük olduğu, normal kullanıcılara göre daha fazla öğün atladıkları tespit edilmiştir. Problemlı internet kullanıcılarında yeme davranışlarında bozukluk belirtileri görülme sıklığının normal

bireylere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Problemlerli internet kullanımı ile obezite arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Biçer (2014) sosyal beceri eğitiminin ortaokul öğrencilerinin internet bağımlılığı üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya internet bağımlılığı ölçeği uygulanan 6. 7. Ve 8. Sınıf öğrencilerinden en yüksek puanı alan 24 öğrencinin 12 tanesi deney grubu, diğer 12 tanesi de kontrol grubu olarak katılmıştır. Bu öğrencilere 10 hafta boyunca sosyal beceri eğitimi uygulanmış ve daha sonrasında internet bağımlılık ölçeği tekrar verilmiştir. Araştırma sonucuna göre deney grubundaki öğrencilerin son test toplam puanlarının kontrol grubundaki öğrencilerin son test toplam puanlarından daha düşük olduğu bulunmuştur ancak bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Kılınç ve Doğan (2014) ortaokul öğrencilerinin internet bağımlılığı ile biliş üstü farkındalıklarını çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Kayseri il merkezinde öğrenim gören 352 ortaokul öğrencisi katılmıştır. Çalışmada “İnternet Bağımlılık Ölçeği” ve “Biliş Üstü Farkındalık Envanteri” kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre internette kalma süresi arttıkça bağımlılık ölçek puanının da arttığı, erkeklerin internet bağımlılığı ölçek puanlarının kızlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu, internet bağımlılığı ölçek puanları yüksek olan öğrencilerin bilişüstü farkındalıklarının ve akademik başarılarının da yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Durakoğlu ve Gökçearsan (2014) ortaokul öğrencilerinin bilgisayar oyunu bağımlılığı düzeyinin çeşitli demografik özelliklerle olan ilişkisini incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Ankara ilinde bir ortaokulun 6., 7. ve 8. Sınıflarında öğrenim gören 146 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucuna göre erkek öğrencilerin bilgisayar oyunu bağımlılık ölçek puanlarının kız öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Anne baba öğrenim düzeyi arttıkça çocukların oyun bağımlılığı düzeyinin de arttığı bulunmuştur. Günde 3 saatten fazla oyun oynayan öğrencilerin diğerlerine göre daha yüksek oyun bağımlılığı düzeyine sahip oldukları görülmüştür.

2.8.2. İnternet Bağımlılığı ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Scherer ve Bost (1997) 531 öğrenci üzerinde internet kullanımını araştırmak amacıyla bir çalışma yürütmüşlerdir. Madde bağımlılığı belirtilerine paralel olarak 10 klinik belirtiyi içeren bir kontrol listesi ortaya koymuşlardır. Öğrencilere yıl boyunca belirtilerden var olanları işaretlemelerini istemişlerdir. Üç ve üzeri belirti işaretleyenler “internet bağımlısı” olarak nitelendirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre 49 kişi (13) kontrol listesindeki üç ve daha üzeri belirtiyi işaretlediği ve bunların da çoğunluğunun erkek olduğu tespit edilmiştir. İnternet bağımlısı kişilerin internette daha az popüler olan hizmetleri (oyun, bülten, sohbet) kullandıkları ve daha çok çevrimiçi ilişkiler aradıkları bulunmuştur. Örneklemin %13’ü internet kullanmanın akademik performanslarını, sosyal yaşamlarını ve profesyonel performanslarını etkilediğini, % 2’si ise internetin yaşamlarına olan olumsuz etkilerini algıladıklarını ifade etmiştir (aktaran Griffiths, 1999).

Young ve Rodgers (1998) kişilik özellikleri ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamıştır. DSM-IV’te yer alan patolojik kumar oynama kriterleri baz alınarak internet bağımlılığı kriterleri oluşturulmuş ve 259 kişi çalışmaya dahil edilmiştir. İnternet bağımlısı bireyler kendine güven, duygusal oynaklık ve tepki, tetikte olma, düşük kendini açma ve uyumsuz şekilde 5 genel kişilik eğilimine göre sınıflandırılmıştır. Araştırma sonucuna göre internet bağımlısı olan bireylerin kendine güvenlerinin anlamlı derecede yüksek olduğu, çoğunlukla yalnız yapılan aktiviteleri tercih ettikleri ve sosyal olarak dışarıya çıkmalarını sınırladıkları tespit edilmiştir. İnternet bağımlısı bireylerin daha az sosyal iletişim kurdukları ve duygusal olarak diğerlerine karşı tepkisel davrandıkları ifade edilmiştir. Sonuçlar internet bağımlısı olan bireylerin hassas, yalnız ve özel bireyler olma eğilimlerinin olduğunu göstermektedir.

Young ve Rodgers (1998) internet bağımlılığı ve depresyon arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmaya 259 birey katılmıştır. Patolojik internet kullanımını değerlendirebilmek için DSM-IV’teki patolojik kumar oynama belirtilerini baz alarak 8 tanı kriteri oluşturmuşlardır. Çalışmada 8 tanı kriterini içeren bu anket ve Beck Depresyon Envanteri kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre patolojik internet kullanıcıları normal kullanıcılara oranla hafif ve orta düzeyde depresyon ile daha fazla

ilişkili bulunmuştur. Depresyonun patolojik internet kullanımının en önemli yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir.

Griffiths (2000) altı ay süresince aşırı internet kullanımı gösteren beş örnek olay incelemiştir. Bu beş örnek olaydan sadece iki tanesi (“Gary ve Jamie”) internet bağımlısı olarak nitelendirilmiştir. İnternet bağımlısı bu bireylerin internet yüzünden hayatlarında birçok şeyi ihmal ettikleri ve birçok alanda ödün verdikleri tespit edilmiştir. Bu bireylerde gün geçtikçe daha fazla internete erişim sağlanarak eski hazzın alındığı, internete bağlı olmadıkları zaman geri çekilme belirtilerinin sergilendiği ve bir süreliğine internete erişim bırakılsa dahi kısa aralıklarla tekrarladığı bulunmuştur. Bu bireyler gerçek yaşamlarındaki fiziksel yetersizlik, düşük öz saygı ve sosyal desteğin olmaması gibi durumların üstesinden gelebilmek için aşırı biçimde internet kullanım davranışı sergilemektedirler.

Morahan-Martin ve Schumacher (2000) Patolojik İnternet Kullanım (PİK) davranışını araştırmışlardır. Çalışmaya 277 kolej öğrencisi katılmıştır. Çalışmada 13 madde içeren Patolojik İnternet Kullanımı Anketi kullanılmıştır. Bu ankette 4 veya daha üzerinde kritere olumlu yanıt veren kişiler patolojik internet kullanıcısı olarak tanımlanmıştır. Araştırma sonucuna göre örneklemin %81’i patolojik internet kullanıcısı olarak bulunmuştur. Erkeklerin kadınlara göre daha fazla patolojik internet kullanıcı olduğu tespit edilmiştir. Patolojik internet kullanıcıları şu şekilde kriterlere sahiptir; interneti yeni insanlarla tanışmak için kullanma, aynı ilgi alanlarına sahip diğer insanlarla duygusal destek ilişkisi kurma, kumar oynama, sanal seks ilişkisi kurma vb. Bu bireyler UCLA yalnızlık ölçeğine göre daha yalnız bireyler olarak nitelendirilmektedir.

Tsai ve Lin (2001) gençlerin bilgisayar ağı ve internet bağımlılığına olan yaklaşımları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmaya 753 Tayvanlı genç başlangıç örneklemini olarak katılmıştır. Daha sonra internet bağımlısı olarak nitelenen 90 genç çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırma sonucuna göre katılımcıların internete ilişkin tavırlarının(internetin faydalı olduğunu düşünen bireyler) internet bağımlılığının ortaya çıkmasında etkili olduğu tespit edilmiştir.

Kubey, Lavin Barrows (2001) Rutgers Üniversitesi'nde 576 öğrenci ile internet bağımlılığı üzerine bir çalışma yürütmüştür. Kullanılan anket öğrencilerin internet kullanımı, çalışma alışkanlıkları, akademik performansları ve karakterlerine yönelik soruları içermektedir. Araştırma sonucuna göre 53 birey %9,3 internet bağımlısı olarak bulunmuştur. Bağımlı grupta yer alan bireyler aşırı internet kullanımından dolayı akademik problemler yaşadıklarını ve diğer gruba göre daha yalnız olduklarını ifade etmişlerdir (aktaran İnan, 2010).

Treuer, Fabian ve Füredi (2001) internet bağımlılığını internet üzerinden yayınladıkları yeni bir soru formu ile incelemişlerdir. Hazırladıkları internet sitesi bir ay içinde 212 kullanıcı tarafından ziyaret edilmiş ve 92 kişi soru formunu doldurmuştur. Doldurulan 86 form değerlendirilmiştir. Araştırma sonucuna göre ziyaretçilerin 74'ünün erkek, 12'sinin bayan olduğu, 44 ziyaretçinin 20 yaşın altında, 32 ziyaretçinin 20 ve 30 yaş arasında, 10 ziyaretçinin 30 yaş üstünde olduğu tespit edilmiştir. Altmış sekiz kişi kendini öğrenci olarak tanıtmıştır. Diğer soru grubu Dürtü Kontrol Bozukluğu özelliklerinin yaygınlığını araştırmıştır. Ziyaretçilerin %82'si bağlantıları kesildiği zaman çevrimiçi olmak için büyük bir dürtüye ihtiyaç duyduklarını ; %92'si internet olmadığı zaman dünyanın çok boş olduğunu; %77'si internet ile ilgili gündüz fantezileri olduğunu; %81'i internet çok yavaş ise sınırlı olduklarını; %43'ü uzun süre internet kullandıktan sonra suçluluk duyduklarını ve depresif duygudurum gösterdiğini; %71'i diğer internet kullanıcıları tarafından bölündükleri zaman agresif davranışlar gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Treuer, Fabian ve Füredi (2001) internet bağımlılığının dürtü kontrol bozukluklarının bir alt çeşidi olduğunu ifade etmişlerdir.

Tsai ve Lin (2003) internet bağımlılığı ile ilgili Tayvanlı ergenler üzerinde gerçekleştirdikleri bir dizi araştırmanın devamı olarak 700 ergeni başlangıç örneklemini olarak almışlardır. Uygulanan anketler ve görüşmeler sonucunda 700 ergen arasından 10 internet bağımlısı ergen ile derinlemesine görüşmeler gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucuna göre ergenlerin hemen hemen hepsi daha önceki çalışmalarda ifade edilen takıntılı kullanım, yoksunluk ve tolerans; okul, aile, sağlık, akademik, iş ve zaman yönetimiyle ilgili problemler gibi internet bağımlılığı belirtilerini sergiledikleri tespit edilmiştir. Ergenlerin internetin kendisine değil internetteki aktivitelere ve

mesajlara bağımlı oldukları bulunmuştur. Ergenlerin çoğu internet bağımlılığı ile ilgili ne yapacaklarını bilmediklerini ifade etmişlerdir.

Nalva ve Anand (2003) internet bağımlılığının genişliğini inceleyen bir çalışma yürütmüşlerdir. Çalışmaya Hindistan'da 16-18 yaşları arasındaki öğrenciler katılmıştır. Çalışmada patolojik internet kullanımını ölçmek için Davis Çevrimiçi Biliş Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçekten elde edilen toplam puana göre bağımlı olanlar ve bağımlı olmayanlar diye iki grup oluşturulmuştur. Daha sonra her iki gruba da UCLA Yalnızlık Ölçeği uygulanmıştır. İki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı davranışsal ve işlevsel farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bağımlı olan grupta zamanlarını çevrimiçi harcamak için diğer işlerini erteledikleri, gece geç saatlere kadar internet başında oldukları için uyku sıkıntısı çektikleri, internetsiz yaşamın çok sıkıcı olduğu gibi ifadelerin ortaya çıktığı görülmüştür. Bağımlı olan grubun bağımlı olmayan gruba göre yalnızlık ölçek puanları daha yüksek bulunmuştur. Bağımlı olanlar bağımlı olmayanlara göre internette daha fazla saat harcamaktadırlar.

Johansson ve Gøtestam (2004) gençlerin aşırı internet kullanımı ve farklı internet aktivitelerini incelemek için bir çalışma yapmıştır. Çalışmaya Norveç'te yaşayan 12-18 yaşları arasında 3237 kişi katılmıştır. Çalışmada İnternet Bağımlılığı Anketi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre %1,98'lik oranın internet bağımlısı olduğu, %8,68'lik oranın da riskli grupta olduğu tespit edilmiştir. Erkeklerin kızlara göre, yarım gün çalışanların tam gün çalışanlara göre, büyük şehirde yaşayanların küçük şehirde yaşayanlara göre internet kullanım sıklığının daha fazla olduğu bulunmuştur.

Nichols ve Nicki (2004) 31 maddelik "İnternet Bağımlılık Ölçeğini" geliştirmiştir. Çalışmaya 18-24 yaş arasında 207 üniversite öğrencisi katılmıştır. Ölçeğin cronbach alpha güvenilirliği .95'tir ve ölçek beşli likert tipindedir. Örneklemenin internet bağımlılığı ölçek puan ortalaması 55,79 olarak bulunmuştur. Ölçek tek faktörlüdür ve varyansı 46,50 olarak tespit edilmiştir. Çalışmada aynı zamanda bilgisayar kullanımını tetikleyen faktörler de incelenmiştir. Çalışmada İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Testi kullanılmıştır. Katılımcıların genelinin yalnızlığa ve sıkılganlığa eğilimli oldukları tespit edilmiştir.

Koch ve Pratarelli (2004) ie-dışa donklk ve cinsiyetin internet kullanımı üzerindeki etkisini araştırmak amacıyla bir çalışma yürütmüşlerdir. Çalışmaya 240 niversite ğrencisi katılmıştır. Çalışma sonucuna gore ie donk kişilerin interneti daha çok isimsiz sosyal aktiviteler açısından ve erkeklerin kadınlara oranla daha çok karşı cins odaklı aktivitelere katıldıkları tespit edilmiştir.

Cao ve Su (2007) Çinli ergenler arasında internet bağımlılığının gorlme sıklığını ve internet bağımlılığı ile ilişkili olabilecek psikolojik zellikleri incelemişlerdir. Çalışmaya 12-18 yaş aralığında 2620 lise ğrencisi katılmıştır. Çalışmada İnternet Bağımlılık Anketi, Eysenck Kişilik Anketi, Gler ve Güçlükler Anketi, Zaman Ynetiminde Bozulma leği kullanılmıştır. Araştırma sonucuna gore rnekleme internet bağımlılık oranı %2,4 olarak bulunmuştur. İnternet bağımlısı 64 kişilik bir grup ile bağımlı olmayan 64 kişilik başka bir grup kontrol grubu olarak oluşturulmuştur. Bu gruplar belirlenen değişkenler açısından karşılaştırılmıştır. İnternet bağımlıların oluşturduğu grup Zaman Ynetiminde Bozulma leği'nin zamanın değerini bilme, zaman üzerinde kontrol ve zaman etkinliği hissi alt boyutlarında bağımlı olmayan kontrol grubuna gore daha düşük lek puanları almıştır. İnternet bağımlısı grup Gler ve Güçlükler Anketi'nin duygusal belirtiler, temas problemleri, hiperaktivite ve toplam güçlükler alt boyutlarında bağımlı olmayan gruba gore anlamlı derecede yüksek puanlar almışlardır. İnternet bağımlısı grup Eysenck Kişilik Anketi'nin nevroz, psikotizm ve yalan alt boyutlarında bağımlı olmayan gruba gore anlamlı derecede yüksek puanlar almışlardır.

Yang ve Tung (2007) internet bağımlısı ergenler ile bağımlı olmayan ergenler arasında çeşitli değişkenler açısından farklılık olup olmadığını incelemişlerdir. Çalışmaya Tayvan'da yaşayan 1708 kişi katılmıştır. Bu kişilerden 239 tanesi %13,8 Young'ın internet bağımlılığı kriterlerine gore bağımlı olarak tanımlanmıştır. Araştırma sonucuna gore internet bağımlısı grup bağımlı olmayan gruba gore internette iki kat daha fazla evrimii zaman harcamaktadır. İnternet bağımlısı grup bağımlı olmayan gruba gore internetin, günlük aktiviteler, ğretmen ve aile ilişkileri, akademik performans üzerinde daha çok olumsuz etkisi olduğunu düşünmektedir. Her iki grup ta internetin arkadaş ilişkilerini geliştirdiğini düşünmektedir. İnternette harcanan haftalık zaman ile internet bağımlılığı arasında anlamlı derecede pozitif ynde bir ilişki

bulunmuştur. Erkeklerin kadınlara göre bağımlı olma oranı 2,6 kat daha fazla bulunmuştur. Meslek liseli öğrencilerin bağımlı olma oranı normal lisedeki öğrencilere göre daha fazla bulunmuştur. Utangaçlık, bağımlılık, özgüven eksikliği ve depresyon ile karakterize kişiliğe sahip öğrencilerin bu karaktere sahip olmayan öğrencilere göre bağımlı olma ihtimali daha yüksektir. İnternet bağımlısı olarak sınıflandırılan öğrencilerin bağımlı olarak sınıflandırılmayan öğrencilerden sosyal ve eğlence açısından daha yüksek motivasyona sahip oldukları tespit edilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve veri çözümleme teknikleri yer almaktadır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Özsoy, 2012). Literatür taramasına dayalı olan bu çalışmada lise öğrencilerinin kişilik özellikleri ile internet bağımlılığı ve akademik başarı durumu arasındaki ilişki incelendiği için aynı zamanda ilişkisel tarama modeli de kullanılmıştır.

3.2.Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini İstanbul ili Anadolu Yakası Ümraniye ilçesinde öğrenim görmekte olan lise öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini ise 2014-2015 eğitim-öğretim yılının güz yarıyılında Türkiye Çimento Mühendisleri Birliği Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi 11. Ve 12. Sınıflarında öğrenim görmekte olan 258 kız ve 109 erkek toplam 367 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenci sayısı toplamda 400 iken doldurmuş oldukları veri toplama araçlarındaki eksiklikler (ölçeklerin eksik doldurulması, ya tamamen “evet” içeren ifadelerin ya da tamamen “hayır” içeren ifadelerin işaretlenmesi) nedeniyle ölçekleri geçersiz sayılanların elenmesiyle sayı 367’ye inmiştir. Analizler geçerli olan 367 veri üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklere göre dağılımı Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Değişken	İstatistiksel Metod		
	$\bar{x} \pm SD$	Ortanca - Çeyrek Sapma	Min. – Maks.
Yaş	17,12±0,72	17 – 0,5	16 – 21
Değişken	N		%
Yaş	16	64	17,4
	17	203	55,2
	18	93	25,3
	19	5	1,4
	21	1	,3
Cinsiyet	Erkek	258	70,3
	Kadın	109	29,7
Sınıf	11	227	61,9
	12	140	38,1
Sosyo-Ekonomik Durum	1000 TL ve altı	103	28,3
	1000 TL – 3000 TL	211	58,0
	3000 TL ve üstü	50	13,7

Tablo 1'e göre araştırmaya katılan öğrenciler 16-21 yaş aralığında ve ortalaması 17,12±0,72 olarak bulunmuştur. 258 (%70,3) katılımcı erkek ve 109 (%29,7) katılımcı kadındır. 11. Sınıf 227 (%62) ve 12. Sınıf 140 (%38) dır. 103 (%28) katılımcının 1000 TL ve altı, 211 (%58) katılımcının 1000 TL – 3000 TL ve 50 (%14) katılımcının 3000 TL ve üstü sosyo ekonomik düzeyde olduğu bulunmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Sosyo-demografik Veri Formu”, “Eysenck Kişilik Envanteri-Gözden Geçirilmiş Kısa Formu” ve “İnternet Bağımlılık Ölçeği” kullanılmıştır. Bu formlara ilişkin bilgiler aşağıda açıklanmaktadır.

Sosyo-demografik veri formu: Katılımcılara ait yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, not ortalaması, sosyo-ekonomik düzey gibi bilgileri elde etmek için bu form hazırlanmıştır. Ayrıca interneti kullanıp kullanmadıkları, hangi sıklıkta internet kullandıkları (haftada

kaç saat), ne kadar zamandır internet kullandıkları, interneti hangi amaçla kullandıkları ve en çok kullandıkları internet siteleri hakkında bilgiler içeren sorular da bu formda yer almaktadır.

Eysenck Kişilik Envanteri-Gözden Geçirilmiş Kısa Formu(EKA-GGK): Eysenck kişilik kuramı çerçevesinde kişiliğin nörotisizm-stabilite, dışa dönüklük-içe dönüklük ve psikotisizm gibi boyutlarının değerlendirilmesini ve ölçülmesini sağlamaktadır. 24 madde ve 4 alt ölçekten oluşmaktadır. Bunlar dışa dönüklük (6 madde), nörotisizm (6 madde), psikotisizm (6 madde) ve yalan (6 madde) alt ölçekleridir. Yalan alt ölçeği tüm testin geçerliliğinin sınındığı bir kontrol skalasıdır. Bir öz bildirim ölçeği olduğu için uygulaması özellik göstermemektedir. Katılımcılardan hiç düşünmeden seri bir biçimde 24 soruyu evet\hayır yanıtlarından kendilerine en çok uygun bulduklarını seçerek yanıtlamaları istenir. Her bir faktörün 6 madde ile değerlendirildiği bu ankette katılımcıdan 24 soruya Evet (1) –Hayır (0) formatıyla cevap vermesi istenir her bir kişilik özelliği için alınabilecek puan 0 ile 6 arasında değişmektedir (Aydemir ve Köroğlu, 2012).

Francis, Brown ve Philipcalk (1992) tarafından geliştirilen ölçeğin Karancı, Dirik ve Yorulmaz (2007) tarafından Türkiye’de geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlık kat sayısıdışa dönüklük, nörotisizmi psikotisizm ve yalan boyutları için sırasıyla 0.78, 0.65, 0.42, 0.64 ve test-tekrar test tutarlılığı ise yine sırasıyla 0.84, 0.82, 0.69 ve 0.69 olarak bulunmuştur. Yapılan faktör analizinde 24 ölçek maddesi orijinal ölçekle örtüşen şekilde nörotisizm, dışa dönüklük, psikotisizm, ve yalan boyutları olmak üzere 4 faktöre ayrılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini değerlendirmek için ise EKA-GGK’nın Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları – Çocuk Formu , Korku Tarama Envanteri ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ile olan ilişkileri incelenmiştir. Sonuçlar ölçeğin yapı geçerliliğini desteklemektedir (Aydemir ve Köroğlu, 2012).

İnternet Bağımlılık Ölçeği: İnternet bağımlılığının yoksunluk, kontrol güçlüğü, işlevsellikte bozulma ve sosyal izolasyon kapsamında değerlendirilmesini ve ölçülmesini sağlamaktadır. 35 madde ve 4 alt ölçekten oluşmaktadır. Bunlar yoksunluk (11 madde), kontrol güçlüğü (10 madde), işlevsellikte bozulma (7 madde) ve sosyal

izolasyon (7 madde) alt ölçekleridir. Bir öz bildirim ölçeği olduğu için uygulaması özellik göstermemektedir. Katılımcılardan 35 soruyu “kesinlikle katılmıyorum (1)”, “katılmıyorum(2)”, “karasızım(3)”, “katılıyorum(4)” ve “tamamen katılıyorum(5)” yanıtlarından kendilerine en çok uygun gördüklerini yanıtlamaları istenmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 35 iken en yüksek puan 175 olmaktadır.

Nichols ve Nicki (2004) tarafından geliştirilen İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin (Internet Addiction Scale) Türkiye’ye uyarlaması Günüş ve Kayrı (2009) tarafından yapılmıştır. 35 sorudan oluşan ölçek dört alt faktöre ayrılmaktadır. Bunlar yoksunluk (11 madde), kontrol güçlüğü (10 madde), işlevsellikte bozulma (7 madde) ve sosyal izolasyon (7 madde) alt ölçekleridir. Dört alt faktöre ilişkin Cronbach alpha güvenilirlik kat sayıları hesaplanmış olup 11 maddeden oluşan yoksunluk alt faktörünün güvenilirliği .877, 10 maddeden oluşan kontrol güçlüğü alt faktörünün güvenilirliği .855, 7 maddeden oluşan işlevsellikte bozulma alt faktörünün güvenilirliği .827, 7 maddeden oluşan sosyal izolasyon alt faktörünün güvenilirliği .791 olarak hesaplanmıştır. Bireylerin bağımlılık durumlarının belirlenmesi konusunda daha detaylı bilgi elde etmek için kümeleme analizi yapılmış ve örneklemin aslında 4 alt sınıftan oluştuğu gözlenmiştir. Buna göre birinci grupta “bağımlı grup”, ikinci grupta “bağımlılık riski taşıyan grup”, üçüncü grupta “eşik grubu” ve dördüncü grupta “bağımlı olmayan grup” yer almaktadır.

3.4. Veri Çözümleme Teknikleri

Toplanan veriler SPSS 22.0 programı kullanılarak sayısal analizler yapılmıştır; daha sonrasında sonuçlar tablo haline getirilerek raporlanmıştır. Veriler değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotlar (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, ortanca, çeyrek sapma, minimum, maksimum) kullanılmıştır.

Araştırmada yer alan ölçeklerin demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yapılacak testlerde hangi analizlerin uygulanacağını belirlemek için yapılan grafiksel gösterimler kullanılmıştır. İlişkileri belirlemek için spearman rho korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında ve %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

İnternet bağımlılık ölçeğinin GÜNÜÇ, KAYRI (2009) tezi referans alınarak alt faktör incelemesi yapılmıştır. Birinci faktör “Yoksunluk” adı altında toplanmakta ve 1’

den 11' e kadar maddeleri içermektedir. İkinci faktör “Kontrol Güçlüğü” adı altında toplanmakta ve 12' den 21' e kadar maddeleri içermektedir. Üçüncü faktör “İşlevsellikte Bozulma” adı altında toplanmakta ve 23' den 28' e kadar olan maddeleri içermektedir. Dördüncü faktör “Sosyal İzolasyon” adı altında toplanmakta ve 29' dan 35 ' e kadar maddelerini içermektedir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde alt amaçlar doğrultusunda elde edilen bulgular aşağıdaki şekilde analiz edilerek yorumlanmıştır.

4.1. Katılımcıların İnternet Kullanım Özelliklerine Göre Bulgu ve Yorumlar

356 (%96,7) katılımcı internet kullandığını ankette belirtmiştir, 12 (%3,3) katılımcı ise internet kullanımı ile ilgili soruya cevap vermemiştir. Fakat internet kullanım saatini yazmıştır. 12 bireyin işaretlememe sebebi okulda ders olarak görmeleri veya 12 bireyin ortak özellik olarak haftada sadece 1,2 veya 3 saat internet kullanmaları olabilir. Katılımcılar interneti ortalama günde $4,2 \pm 3,8$ saat, haftada $5,03 \pm 1,73$ gün, haftada $22,77 \pm 24,23$ saat olarak kullanmıştır. Katılımcıların internet kullanımına ilişkin dağılımı Tablo 2' de dir.

Tablo 2. Katılımcıların İnternet Kullanımına İlişkin Dağılımı

		İstatistiksel Metod		
Değişken		N	%	
İnternet Kullanımı	Kullanan	356	96,7	
	İşaretlemeyen Katılımcı	12	3,3	
	$\bar{x} \pm SD$	Ortanca - Çeyrek Sapma	Min. – Maks.	
Günde	$4,2 \pm 3,8$	3 - 1,5	1-24	
Haftada	$5,03 \pm 1,73$	5 - 1,5	1-7	
Kullanım Zamanı	$22,77 \pm 24,23$	14 – 10	1-168	

Yaş ve sosyo-ekonomik durum ile katılımcıların internet kullanım gün, hafta ve haftalık saat bazı arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamıştır. Cinsiyet kadın oldukça internet kullanım gün, hafta ve haftalık saat bazında azalma olmaktadır. Sınıf düzeyi ile interneti gün ve haftalık saat bazında kullanım arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur. Sınıf düzeyi arttıkça interneti günlük ve haftalık saat bazında kullanım artmaktadır. Not ortalaması arttıkça internet kullanımı gün, hafta ve haftalık saat bazında azalmaktadır. Katılımcıların internet kullanımları ile demografik özellikler ilişkisi Tablo 3' tedir.

Tablo 3. Katılımcıların İnternet Kullanımları ile Demografik Özellikler İlişkisi

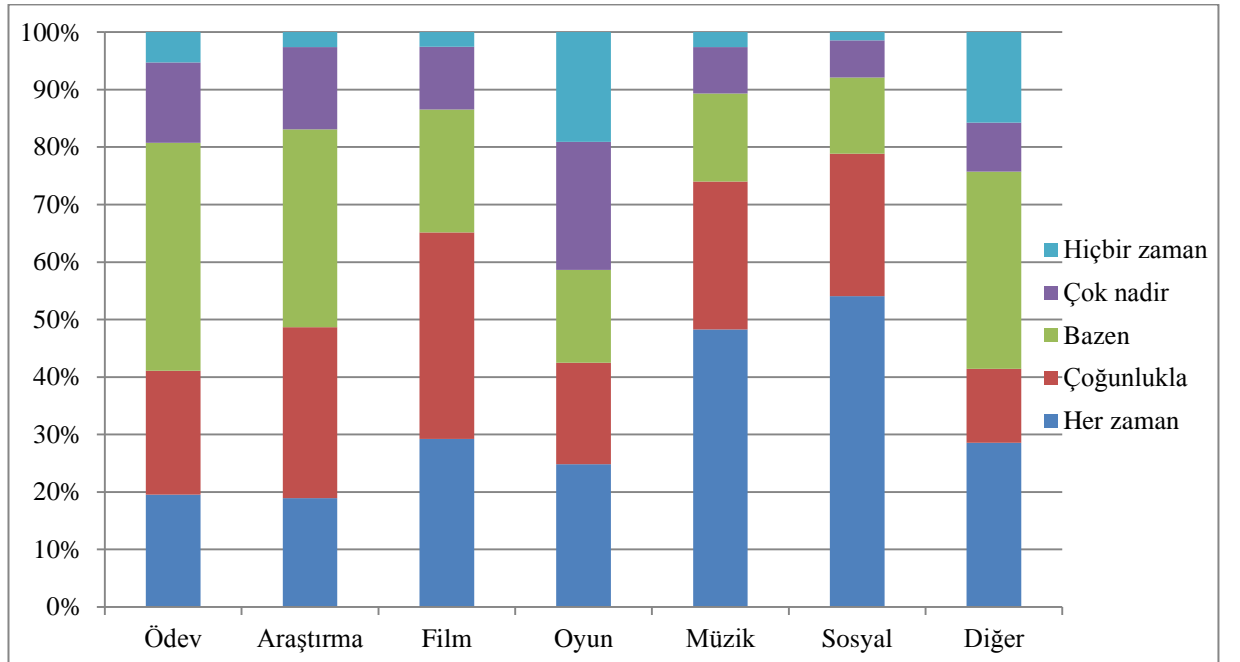
		Günde	Haftada	Kullanım Zamanı
Yaş	r*	-,072	-,092	-,096
	p	,168	,078	,068
Cinsiyet	r*	-,135**	-,227**	-,189**
	p	,010	,0001	,0001
Sınıf	r*	-,142**	-,047	-,138**
	p	,006	,366	,008
Not Ortalaması	r*	-,266**	-,133*	-,280**
	p	,0001	,011	,0001
Sosyo-ekonomik Durum	r*	,039	,096	,039
	p	,458	,068	,454

4.2. Katılımcıların İnternet Kullanım Amaçlarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Katılımcıların interneti kullanım amacı olarak; Ödev en fazla “bazen” 136 (%37,06) en az “hiçbir zaman” 18 (%4,9) olarak bulunmuştur. Araştırma en fazla “bazen” 118 (%32,15) en az “hiçbir zaman” 9 (%2,45) olarak bulunmuştur. Film en fazla “çoğunlukla” 128 (%34,88) en az “hiçbir zaman” 9 (%2,45) olarak bulunmuştur. Oyun en fazla “her zaman” 86 (%23,43) en az “bazen” 56 (%15,26) olarak bulunmuştur. Müzik en fazla “her zaman” 167 (%45,5) en az “hiçbir zaman” 9 (%2,45) olarak bulunmuştur. Sosyal en fazla “her zaman” 192 (%52,17) en az “hiçbir zaman” 5 (%1,36) olarak bulunmuştur. Diğer en fazla “bazen” 24 (%6,56) en az çok “nadir” 6 (%1,64) olarak bulunmuştur. Katılımcıların internet kullanım amaçlarının dağılımı Tablo 4 ve grafiksel gösterim Şekil 1’ dendir.

Tablo 4. Katılımcıların İnternet Kullanım Amaçlarının Dağılımı

	Cevapsız	Her zaman	Çoğunlukla	Bazen	Çok nadir	Hiçbir zaman
Ödev	24 (%6,54)	67 (%18,26)	74 (%20,16)	136 (%37,06)	48 (%13,08)	18 (%4,9)
Araştırma	24 (%6,54)	65 (%17,71)	102 (%27,79)	118 (%32,15)	49 (%13,35)	9 (%2,45)
Film	11 (%3)	104 (%28,34)	128 (%34,88)	76 (%20,71)	39 (%10,63)	9 (%2,45)
Oyun	21 (%5,72)	86 (%23,43)	61 (%16,62)	56 (%15,26)	77 (%20,98)	66 (%17,98)
Müzik	21 (%5,72)	167 (%45,5)	89 (%24,25)	53 (%14,44)	28 (%7,63)	9 (%2,45)
Sosyal	13 (%3,53)	192 (%52,17)	88 (%23,91)	47 (%12,77)	23 (%6,25)	5 (%1,36)
Diğer	296 (%80,87)	20 (%5,46)	9 (%2,46)	24 (%6,56)	6 (%1,64)	11 (%3,01)

Grafik 1. Katılımcıların İnternet Kullanım Amaçları Dağılım Grafiği

Katılımcıların interneti ödev ve araştırma sitesine girme amaçlı kullanması ile not ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki (ödev sitesine girildikçe not arttığı) bulunmuştur (sırası ile $r=-0,14$, $p=0,01$; $r=-0,16$, $p=0,002$). Oyun oynama amaçlı kullanılması ile not ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki (ödev sitesine girildikçe not arttığı) bulunmuştur ($r=0,20$ $p=0,0001$).

Cinsiyet ile oyun oynama ve film izleme arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki (erkek olan katılımcıların daha fazla oyun oynadığı ve film seyrettiği) bulunmuştur (sırası ile $r=0,22$, $p=0,0001$; $r=0,43$, $p=0,0001$). Cinsiyet ile internetin diğer kullanım amaçları (kadın oldukça daha fazla diğer kullanım amacı olduğu) arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-0,11$ $p=0,03$).

Katılımcıların internet kullanım amaçları ile genel özelliklerin ilişkisi Tablo 5'tedir.

Tablo 5. Katılımcıların İnternet Kullanım Amaçları İle Genel Özelliklerin İlişkisi

		Yaş	Cins	Sınıf	Not Ort.
Ödev	r *	,039	,022	,079	-,135**
	P	,459	,672	,132	,010
Araştırma	r *	-,053	,033	-,038	-,162**
	P	,315	,524	,463	,002
Film İzleme	r *	,039	,215**	,039	,076
	P	,460	,0001	,455	,150
Oyun Oynama	r *	,102	,429**	,088	,200**
	P	,051	,0001	,094	,0001
Müzik Dinleme	r *	,014	-,020	,002	,015
	P	,793	,704	,965	,782
Sosyal İletişim Kurma (Mail, MSN, vb.)	r *	,023	,084	,059	,096
	P	,659	,108	,257	,068
Diğer	r *	-,001	-,112**	-,055	-,011
	P	,983	,033	,298	,837

*:Spearman's rho **:istatistiksel anlamlı

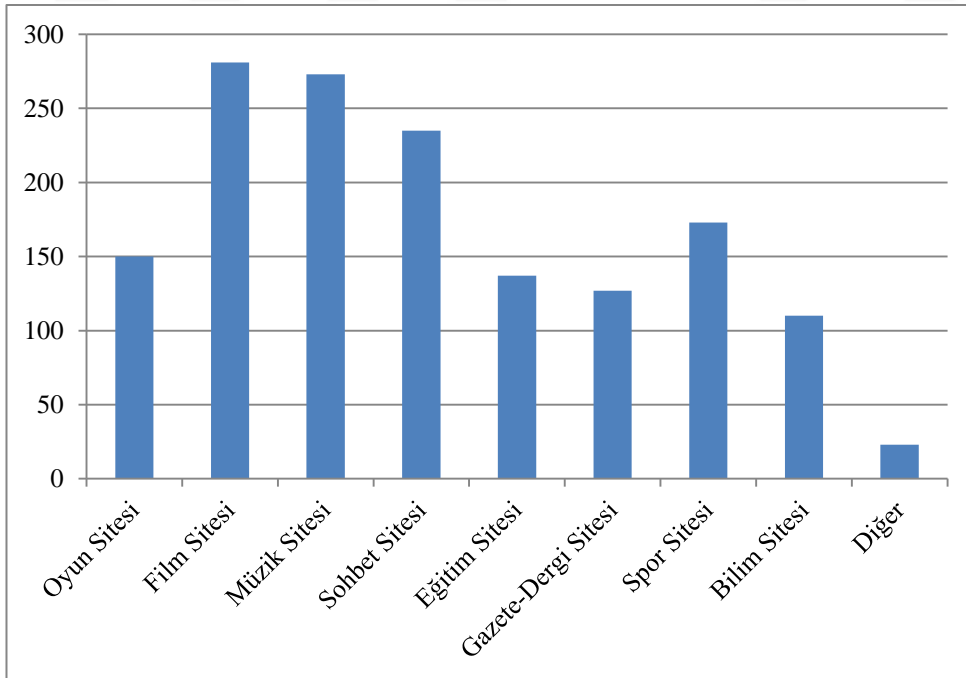
4.3.Katılımcıların EN Çok Kullandıkları İnternet Sitelerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Katılımcılar arasında oyun sitesi kullanan 150 (%40,76) birey bulunmaktadır. Film sitesi kullanan 281 (%76,36) birey bulunmaktadır. Müzik sitesi kullanan 273 (%74,18) birey bulunmaktadır. Sohbet sitesi kullanan 235 (%63,86) birey bulunmaktadır. Eğitim sitesi kullanan 137 (%37,23) birey bulunmaktadır. Gazete dergi sitesi kullanan 127 (%34,51) birey bulunmaktadır. Spor sitesi kullanan 173 (%47,01) birey bulunmaktadır. Bilim sitesi kullanan 110 (%29,89) birey bulunmaktadır. Diğer siteleri kullanan 23 (%6,25) birey bulunmaktadır.

Katılımcılar en fazla film sitesini 281 (%76,36) ve en az diğer siteleri 23 (%6,25) kullanmaktadır. Katılımcıların kullandıkları internet siteleri dağılımı Tablo 6 ve grafiksel gösterim Şekil 2' dir.

Tablo 6. Katılımcıların Kullandıkları İnternet Siteleri Dağılımı

	n	%
Oyun Sitesi	150	40,76
Film Sitesi	281	76,36
Müzik Sitesi	273	74,18
Sohbet Sitesi	235	63,86
Eğitim Sitesi	137	37,23
Gazete-Dergi Sitesi	127	34,51
Spor Sitesi	173	47,01
Bilim Sitesi	110	29,89
Diğer	23	6,25

Grafik 2. Katılımcıların Kullandıkları İnternet Siteleri Dağılımı Grafiği

Katılımcıların yaşları ve sınıfları ile interneti oyun sitesi ve spor sitesine girme amaçlı kullanması arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki (yaş ve sınıf arttıkça oyun ve spor sitesine girmenin azaldığı) bulunmuştur ($r=-0,16$ $p=0,01$; $r=-0,12$ $p=0,02$).

Cinsiyet ile oyun, spor, bilim sitesine girme arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki (erkek olan katılımcıların daha fazla oyun, spor ve bilim sitesine girdiği) bulunmuştur ($r=-0,32$ $p=0,0001$; $r=-0,43$ $p=0,0001$; $r=-0,18$ $p=0,001$). Cinsiyet ile müzik ve eğitim sitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki (kadın olan katılımcıların daha fazla müzik ve eğitim sitesine girdiği) bulunmuştur ($r=0,18$ $p=0,001$; $r=0,18$ $p=0,001$).

Not ortalaması ile oyun, sohbet, spor sitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki (not ortalaması az olan katılımcıların daha fazla oyun, sohbet ve spor sitesine girdiği) bulunmuştur ($r=0,-19$ $p=0,0001$; $r=-0,17$ $p=0,001$; $r=0,13$ $p=0,01$). Not ortalaması ile eğitim sitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki (not ortalaması fazla olan katılımcıların daha fazla eğitim sitesine girdiği) bulunmuştur ($r=0,13$ $p=0,01$). Katılımcıların kullandıkları internet siteleri ile genel özellikleri ilişkisi Tablo 7'dedir.

Tablo 7. Katılımcıların Kullandıkları İnternet Siteleri ile Genel özelliklerin İlişkisi

		Yaş	Cinsiyet	Sınıf	Not Ort.
Oyun Sitesi	r*	-,135**	-,319**	-,117**	-,194**
	p	,010	,0001	,025	,0001
Film Sitesi	r*	-,011	-,002	-,016	-,009
	p	,839	,966	,763	,862
Müzik Sitesi	r*	-,046	,176**	,024	,012
	p	,378	,001	,648	,822
Sohbet Sitesi	r*	-,079	-,072	-,073	-,174**
	p	,130	,169	,162	,001
Eğitim Sitesi	r*	-,034	,180**	-,015	,133**
	p	,515	,001	,780	,011
Gazete Dergi Sitesi	r*	,095	-,093	,058	,055
	p	,068	,074	,265	,295
Spor Sitesi	r*	-,120*	-,431**	-,153**	-,127**
	p	,022	,0001	,003	,015
Bilim Sitesi	r*	,007	-,178**	-,012	,025
	p	,897	,001	,822	,635
Diğer Siteler	r*	-,054	-,094	,014	,061
	p	,303	,071	,784	,246

*:Spearman's rho **:istatistiksel anlamlı

4.4. Katılımcıların Eysenck Frekans Dağılımına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmada katılımcıların kişilik özelliklerini belirlemek için 24 maddelik EYSENCK Kişilik Anketi Gözden Geçirilmiş/Kısaltılmış Formu kullanılmıştır. Ölçek, kişiliği nörotisizm, dışa dönüklük, psikotisizm boyutlarında değerlendiren ve ayrıca kontrol amaçlı yalan söyleme alt ölçeği olan, toplam 24 maddeden oluşmaktadır. 1 , 9 ,11 ,14 ,18 ,21. maddeler nörotisizm alt ölçeği, 2 ,4 ,13, 15 ,20 ,23. maddeler dışa dönüklük alt ölçeği, 3, 6, 8, 12, 16, 22. maddeler alt ölçeği psikotisizm, 5, 7, 10, 17, 19, 24. maddeler yalan alt ölçeğini oluşturmaktadır.

Ölçeğin puanlaması 3,5,7,10,15,16,17,19,20,22 maddeler için evet:0, hayır: 1 puan, 1,2,4, 6,8,9,11,12,13,14,18,21,23,24 maddeler için ise evet: 1, hayır: 0 puan olarak hesaplanmıştır.

EYSENCK kişilik ölçeğinin cevap dağılımı Tablo 8'dedir.

Tablo 8. Katılımcıların Eysenck Frekans Dağılımı

SORU	Evet	Hayır
1 Duygu durumunuz sıklıkla mutlulukla mutsuzluk arasında değişir mi?	257 (%70,22)	109 (%29,78)
2 Konuşkan bir kişi misiniz?	253 (%68,94)	114 (%31,06)
3 Borçlu olmak sizi endişelendirir mi?	289 (%78,75)	78 (%21,25)
4 Oldukça canlı bir kişi misiniz?	283 (%76,9)	85 (%23,1)
5 Hiç sizin payınıza düşenden fazlasını alarak açgözlülük yaptığınız oldu mu?	98 (%26,7)	269 (%73,3)
6 Garip ya da tehlikeli etkileri olabilecek ilaçları kullanır mısınız?	25 (%6,79)	343 (%93,21)
7 Aslında kendi hatanız olduğunu bildiğiniz bir şeyi yapmakla hiç başka birini suçladınız mı?	101 (%27,6)	265 (%72,4)
8 Kurallara uymak yerine kendi bildiğiniz yolda gitmeyi mi tercih edersiniz?	228 (%62,81)	135 (%37,19)
9 Sıklıkla kendinizi her şeyden bıkmış hissedersiniz mi?	201 (%55,07)	164 (%44,93)
10 Hiç başkasına ait olan bir şeyi (toplu iğne veya düğme bile olsa) aldınız mı?	113 (%30,79)	254 (%69,21)
11 Kendinizi sınırlı bir kişi olarak tanımlar mısınız?	195 (%53,28)	171 (%46,72)
12 Evliliğin modası geçmiş ve kaldırılması gereken bir şey olduğunu düşünüyor musunuz?	90 (%24,66)	275 (%75,34)
13 Oldukça sıkıcı bir partiye kolaylıkla canlılık getirebilir misiniz?	196 (%53,41)	171 (%46,59)
14 Kaygılı bir kişi misiniz?	189 (%51,64)	177 (%48,36)
15 Sosyal ortamlarda geri planda kalma eğiliminiz var mıdır?	97 (%26,36)	271 (%73,64)
16 Yaptığımız bir işte hatalar olduğunu bilmeniz sizi endişelendirir mi?	290 (%79,02)	77 (%20,98)

Tablo 8. Katılımcıların Eysenck Frekans Dağılımı (Devam)

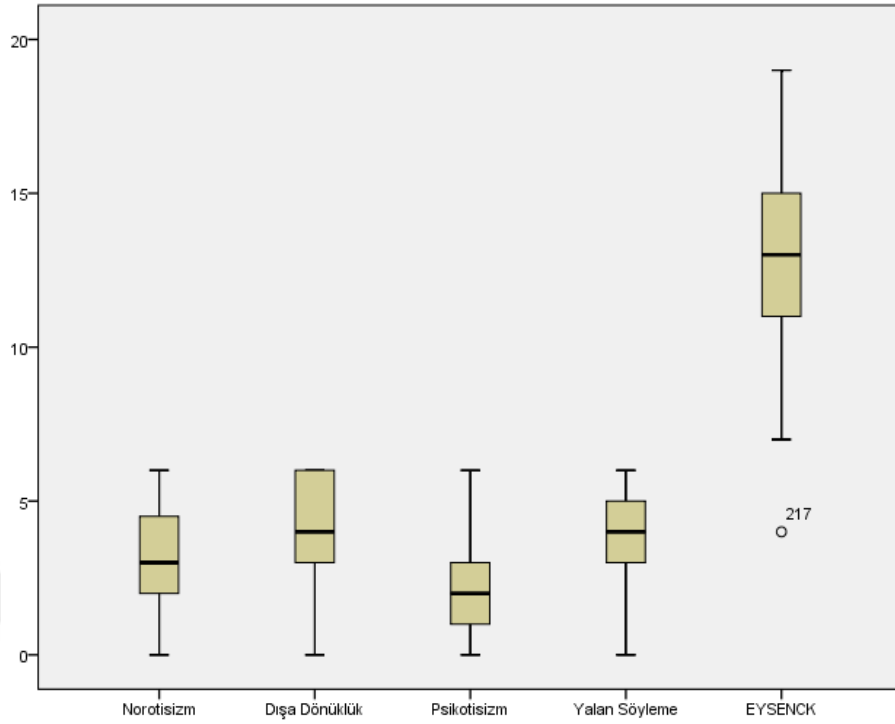
SORU	Evet	Hayır
17 Herhangi bir oyunda hiç hile yaptınız mı?	230 (%62,5)	138 (%37,5)
18 Sınırlarınızdan şikâyetçi misiniz?	157 (%42,66)	211 (%57,34)
19 Hiç başka birini kendi yararınıza kullandınız mı?	143 (%39,29)	221 (%60,71)
20 Başkalarıyla birlikte iken çoğunlukla sessiz misinizdir?	115 (%31,51)	250 (%68,49)
21 Sık sık kendinizi yalnız hisseder misiniz?	146 (%40,11)	218 (%59,89)
22 Toplum kurallarına uymak, kendi bildiğinizi yapmaktan daha mı iyidir?	131 (%35,69)	236 (%64,31)
23 Diğer insanlar sizi çok canlı biri olarak düşünürler mi?	264 (%72,33)	101 (%27,67)
24 Başkasına önerdiğiniz şeyleri kendiniz her zaman uygular mısınız?	216 (%58,86)	151 (%41,14)

EYSENCK kişilik anketi alt faktörleri norotisizm puan ortalaması $3,11 \pm 1,8$ (0 - 6), dışa dönüklük puan ortalaması $4,12 \pm 1,74$ (0 - 6), psikotisizm puan ortalaması $1,99 \pm 1,2$ (0 - 6) ve yalan söyleme puan ortalaması $3,7 \pm 1,68$ (0 - 6) olarak bulunmuştur.

EYSENCK kişilik anketi dağılımı Tablo 9 ve grafiksel gösterim şekil 3'tedir.

Tablo 9. Eysenck Kişilik Anketi Dağılımı

Değişken	$\bar{x} \pm$ Standart Sapma	Ortanca-Çeyrek Sapma	Min. – Maks.
Nörotisizm	$3,11 \pm 1,8$	3 - 1	0 - 6
Dışa Dönüklük	$4,12 \pm 1,74$	4 - 1,5	0 - 6
Psikotisizm	$1,99 \pm 1,2$	2 - 1	0 - 6
Yalan Söyleme	$3,7 \pm 1,68$	4 - 1	0 - 6
Toplam	$12,93 \pm 2,64$	13 - 2	4 - 19

Grafik 3. EYSENCK Kişilik Anketi Dağılımı Grafikselsel Gösterim

4.5. Katılımcıların İnternet Kullanımı İle Eysenck Kişilik Anketi Arasındaki İlişkiye Ait Bulgu ve Yorumlar

EYSENCK kişilik anketi psikotizm alt faktörü ile interneti günlük kullanım arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,16$ $p=0,002$). Yalan söyleme ile interneti günlük ve haftalık kullanım arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-0,27$ $p=0,0001$; $r=-0,18$ $p=0,001$). İnternet kullanımı arttıkça EYSENCK kişilik anketi puanları da artmaktadır. Katılımcıların internet kullanımı ile EYSENCK kişilik anketi ilişkisine ait istatistiksel sonuçlar Tablo 10'dadır.

Tablo 10. Katılımcıların İnternet Kullanımı ile Eysenck Kişilik Anketi İlişkisi

		Günde	Haftada
Norotisizm	r*	,034	-,050
	p	,521	,341
Dışa Dönüklük	r*	-,028	,026
	p	,598	,623
Psikotisizm	r*	,163**	,076
	p	,002	,149
Yalan Söyleme	r*	-,272**	-,179**
	p	,0001	,001
Toplam	r*	-,101	-,097
	p	,054	,064

*:Spearman's rho **:istatistiksel anlamlı

4.6.Katılımcıların İnterneti Kullanım Amaçları ile Eysenck Kişilik Anketin Arasındaki İlişkiye Ait Bulgu ve Yorumlar

Nörotisizm ile ödev amaçlı kullanım arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde (kullanım arttıkça faktör puanı artmakta, kullanım azaldıkça faktör puanı da azalmakta) ilişki bulunmuştur ($r=0,10$ $p=0,047$). Nörotisizm ile müzik ve sosyal amaçlı kullanım arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde (kullanım arttıkça faktör puanı azalmakta, kullanım azaldıkça faktör puanı da artmakta) ilişki bulunmuştur ($r=-0,12$ $p=0,02$; $r=-0,12$ $p=0,02$).

Dışa Dönüklük ile araştırma ve oyun amaçlı kullanım arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde (kullanım arttıkça faktör puanı da artmakta, kullanım azaldıkça faktör puanı da azalmakta) ilişki bulunmuştur ($r=0,12$ $p=0,02$; $r=0,17$ $p=0,001$).

Psikotisizm ile ödev, film, oyun, müzik ve sosyal amaçlı kullanım arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki(kullanım arttıkça faktör puanı azalmakta, kullanım azaldıkça faktör puanı artmakta) bulunmuştur ($r=-0,16$ $p=0,002$; $r=-0,16$ $p=0,003$; $r=-0,12$ $p=0,02$ $r=-0,11$ $p=0,01$).

Yalan söyleme ile film, oyun ve sosyal amaçlı kullanım arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki (kullanım arttıkça faktör puanı artmakta, kullanım azaldıkça faktör puanı azalmakta) bulunmuştur ($r=0,13$ $p=0,01$; $r=0,129$ $p=0,001$; $r=0,20$

p=0,001). Yalan söyleme ile ödev amaçlı kullanım arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki(ödev amaçlı kullanım arttıkça faktör puanı azalmakta, ödev amaçlı kullanım azaldıkça faktör puanı artmakta) bulunmuştur (r=-0,15 p=0,005).

EYSENCK toplam puanı ile ödev amaçlı kullanım arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki(ödev amaçlı kullanım arttıkça eysenck toplam puan artmakta, ödev amaçlı kullanım azaldıkça eysenck toplam puan azalmakta) bulunmuştur (r=0,22 p=0,001).

Katılımcıların internet kullanım amaçları ile EYSENCK ilişkisine ait istatistiksel sonuçlar Tablo 11' de dir.

Tablo 11. Katılımcıların İnternet Kullanım Amaçları ve EYSENCK İlişkisi

		Norotizm	Dış Dön.	Psikotizm	Yalan	EYSENCK
Ödev	r*	,104**	-,003	,087	-,148**	,066
	p	,047	,955	,096	,005	,205
Araştırma	r*	,032	,119**	,006	-,099	,055
	p	,542	,022	,911	,058	,291
Film	r*	-,046	,057	-,163**	,129**	,057
	p	,380	,279	,002	,014	,275
Oyun	r*	-,023	,166**	-,156**	,279**	,216**
	p	,664	,001	,003	,0001	,0001
Müzik	r*	-,121**	-,015	-,119**	,090	-,087
	p	,021	,774	,023	,083	,097
Sosyal	r*	-,124**	-,077	-,108**	,196**	-,052
	p	,018	,139	,038	,000	,317
Diğer	r*	,013	-,070	,099	-,078	-,035
	p	,809	,182	,057	,135	,508

*:Spearman's rho **:istatistiksel anlamlı

4.7.Katılımcıların En Çok Kullandıkları İnternet Siteleri ile Eysenck Kişilik Anketi Arasındaki İlişkiye Ait Bulgu ve Yorumlar

Nörotisizm ile müzik, sohbet ve diğer siteler kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki bulunmuştur ($r=0,17$ $p=0,001$; $r=0,14$ $p=0,008$; $r=0,11$ $p=0,04$;). Nörotisizm ile spor sitesi kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki bulunmuştur ($r=-0,17$ $p=0,001$).

Dışa Dönüklük ile oyun siteleri kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki bulunmuştur ($r=-0,12$ $p=0,006$), spor siteleri kullanım arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki bulunmuştur ($r=0,13$ $p=0,001$).

Psikotisizm ile oyun, film ve sohbet siteleri kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki bulunmuştur ($r=0,14$ $p=0,007$; $r=0,14$ $p=0,009$; $r=0,32$ $p=0,01$), eğitim sitesi kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki bulunmuştur ($r=0,13$ $p=0,01$).

Yalan söyleme ile oyun, film, sohbet siteleri kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki bulunmuştur ($r=-0,29$ $p=0,0001$; $r=-0,12$ $p=0,02$; $r=-0,13$ $p=0,01$). Yalan söyleme ile eğitim sitesi kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki bulunmuştur ($r=0,15$ $p=0,003$).

EYSENCK toplam puanı ile oyun sitesi kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki bulunmuştur ($r=-0,20$ $p=0,0001$). Katılımcıların en çok kullandıkları internet siteleri ile EYSENCK kişilik anketi ilişkisine ait istatistiksel sonuçlar Tablo 12' de dir.

Tablo 12. Katılımcıların En Çok Kullandıkları İnternet Siteleri ile Eysenck Kişilik Anketi İlişkisi

		Nörotisizm	Dış Dön.	Psikotisizm	Yalan	EYSENCK
Oyun Sitesi	r*	,049	-,142**	,141**	-,290**	-,201**
	p	,351	,006	,007	,000	,000
Film Sitesi	r*	,062	,086	,135**	-,121**	,062
	p	,236	,100	,009	,020	,235
Müzik Sitesi	r*	,169**	-,002	,045	-,022	,092
	p	,001	,973	,391	,675	,077
Sohbet Sitesi	r*	,139**	,061	,129**	-,127**	,071
	p	,008	,246	,013	,015	,174
Eğitim Sitesi	r*	-,027	-,010	-,126**	,153**	,011
	p	,609	,856	,016	,003	,837
Gazete Dergi S.	r*	-,074	-,015	,014	,090	,034
	p	,155	,767	,793	,086	,516
Spor Sitesi	r*	-,165**	,128**	,029	,037	,051
	p	,001	,014	,579	,476	,329
Bilim Sitesi	r*	-,068	-,076	-,121**	,061	-,091
	p	,194	,146	,020	,247	,083
Diğer	r*	,108**	,026	-,038	-,021	,054
	p	,038	,626	,463	,689	,303

*:Spearman's rho **:istatistiksel anlamlı

4.8. Katılımcıların İnternet Bağımlılık Ölçeğine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

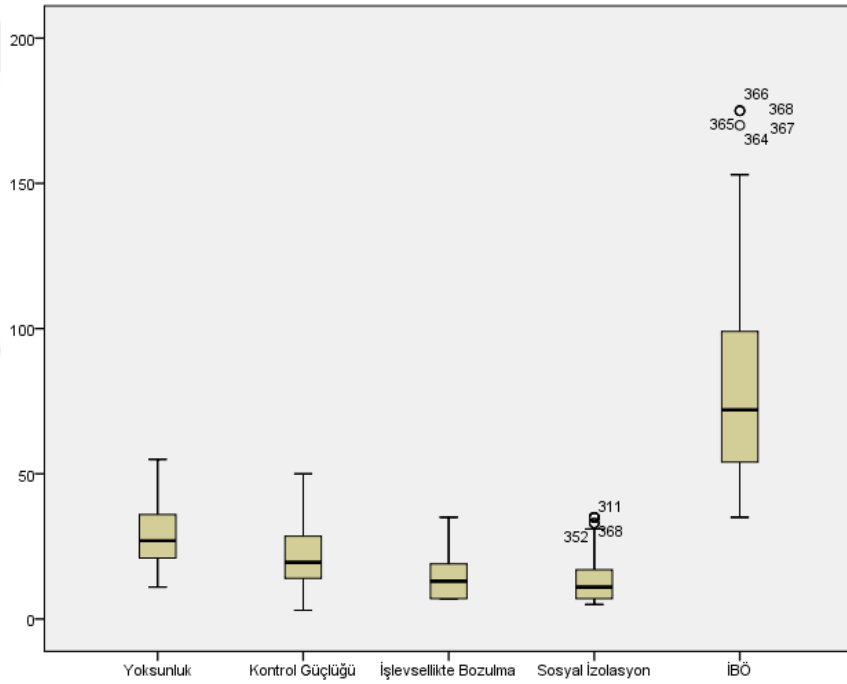
Araştırmada katılımcıların internet bağımlılıklarını belirlemek için 35 maddelik İnternet Bağımlılık Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek; yoksunluk, 1-11 madde arası, kontrol gücü 12-21 madde arası, işlevsellikte bozulma 22-28 madde arası, sosyal izolasyon 29-35 madde arası ve toplam puan olarak değerlendirilmiştir.

İnternet bağımlılık ölçeği alt faktörü yoksunluk 28,79±10,78 (11-55), kontrol gücü 22±10,55 (3-50), işlevsellikte bozulma 14,65±7,8 (7-35), sosyal izolasyon 13,54±7,63 (5-35) ve genel toplam puan ortalaması 78,98±32,8 (35-175) şeklinde

dağılmaktadır. İnternet bağımlılık ölçeği dağılımı Tablo 13’de ve grafiksel gösterim Şekil 4’ dendir.

Tablo 13.Katılımcıların İnternet Bağımlılık Ölçeği Dağılımı

Değişken	$\bar{x} \pm SD$	Ortanca - Çeyrek Sapma	Min. – Maks.
Yoksunluk	28,79±10,78	27 - 8	11 - 55
Kontrol Güçlüğü	22±10,55	19,5 - 7	3 - 50
İşlevsellikte Bozulma	14,65±7,8	13 - 5	7 - 35
Sosyal İzolasyon	13,54±7,63	11 - 5	5 - 35
Toplam	78,98±32,8	72 - 22	35 - 175

Grafik 4. İnternet Bağımlılık Ölçeği Dağılımı Grafiksel Gösterim

Bireylerin bağımlılık durumlarının belirlenmesi konusunda daha detaylı bir sonuç elde etmek için kümeleme analizi uygulanmış ve örneklemin aslında dört alt sınıftan oluştuğu gözlenmiştir. Birinci kümede “bağımlı grup” 59 (%16) birey, ikinci kümede “bağımlılık riski taşıyan grup” 45 (%12,2) , üçüncü kümede “eşik grubu” 82 (%22,3) birey, dördüncü kümede ise “bağımlı olmayan grup” 182 (%49,5) yer almaktadır. Katılımcıların İnternet Bağımlılık Ölçeği’ne (İBÖ) göre gruplandırılması Tablo 14’tedir.

Tablo 14. Katılımcıların İBÖ Toplamı Gruplandırılması

	n	%
Bağımlı Olmayan Grup	182	49,5
Eşik Grubu	82	22,3
Bağımlılık Riski Taşıyan Grup	45	12,2
Bağımlı Grup	59	16,0
Toplam	368	100,0

4.9. Katılımcıların İnternet Kullanımı ile İBÖ Arasındaki İlişkiye Ait Bulgu ve Yorumlar

İnternet bağımlılık anketi toplamı ve bütün alt faktörleri ile günlük ve haftalık kullanım arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki (kullanım arttıkça faktör puanları ve toplam puan artmakta, kullanım azaldıkça faktör puanları ve toplam puan azalmakta) bulunmuştur ($p < 0,05$). Katılımcıların internet kullanımı ile İBÖ ilişkisine ait istatistiksel sonuçlar Tablo 15'tedir.

Tablo 15. Katılımcıların İnternet Kullanımı ile İBÖ ilişkisi

		Günde	Haftada
Yoksunluk	r [*]	,360 ^{**}	,215 ^{**}
	p	,0001	,0001
Kontrol Güçlüğü	r [*]	,356 ^{**}	,194 ^{**}
	p	,0001	,0001
İşlevsellikte Bozulma	r [*]	,381 ^{**}	,163 ^{**}
	p	,0001	,002
Sosyal İzolasyon	r [*]	,306 ^{**}	,175 ^{**}
	p	,0001	,001
Toplam	r [*]	,396 ^{**}	,201 ^{**}
	p	,0001	,0001

*:Spearman's rho **:istatistiksel anlamlı

4.10. Katılımcıların İnternet Kullanım Amaçları ile İBÖ Aarasındaki İlişkiye Dair Bulgu ve Yorumlar

İnternet bağımlılık anketi yoksunluk alt faktörü ile interneti ödev ve araştırma amaçlı kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki bulunmuştur ($r=0,18$ $p=0,001$; $r=0,11$ $p=0,04$). İnternet bağımlılık anketi yoksunluk alt faktörü ile film, oyun, müzik ve sosyal amaçlı kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki bulunmuştur ($r=-0,20$ $p=0,0001$ $r=-0,29$ $p=0,0001$ $r=-0,11$ $p=0,04$; $r=-0,19$ $p=0,0001$).

İnternet bağımlılık anketi kontrol güçlüğü alt faktörü ile interneti ödev ve araştırma amaçlı kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki bulunmuştur ($r=0,16$ $p=0,002$; $r=0,12$ $p=0,03$). İnternet bağımlılık anketi kontrol güçlüğü alt faktörü ile film, oyun ve sosyal amaçlı kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki (kullanım arttıkça kontrol güçlüğü faktör puanı azalmakta, kullanım azaldıkça kontrol güçlüğü faktör puanı artmakta) bulunmuştur ($r=-0,20$ $p=0,0001$ $r=-0,25$ $p=0,0001$ $r=-0,14$ $p=0,006$).

İnternet bağımlılık anketi işlevsellikte bozulma alt faktörü ile interneti ödev ve araştırma amaçlı kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki bulunmuştur ($r=0,16$ $p=0,002$; $r=0,13$ $p=0,02$). İnternet bağımlılık anketi işlevsellikte bozulma alt faktörü ile film, oyun ve sosyal amaçlı kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki bulunmuştur ($r=-0,18$ $p=0,0001$ $r=-0,24$ $p=0,0001$ $r=-0,15$ $p=0,004$).

İnternet bağımlılık anketi sosyal izolasyon alt faktörü ile film, oyun amaçlı kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki bulunmuştur ($r=-0,14$ $p=0,009$ $r=-0,23$ $p=0,0001$ $r=-0,10$ $p=0,04$).

İnternet bağımlılık anketi toplamı ile interneti ödev ve araştırma kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki bulunmuştur ($r=0,17$ $p=0,001$; $r=0,12$ $p=0,02$). İnternet bağımlılık anketi toplamı ile film, oyun ve sosyal amaçlı kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki bulunmuştur ($r=-0,20$ $p=0,0001$ $r=-0,28$ $p=0,0001$ $r=-0,19$ $p=0,001$).

Katılımcıların en çok kullandıkları internet siteleri ile İBÖ ilişkisine ait istatistiksel sonuçlar Tablo 16'dadır.

Tablo 16. Katılımcıların En Çok Kullandıkları İnternet Siteleri ile İBÖ İlişkisi

		Yoksunluk	Kontrol Güçlüğü	İşlev Boz.	Sosyal İzo.	İBÖ
Oyun Sitesi	r*	,240**	,178**	,207**	,203**	,229**
	p	,000	,001	,000	,000	,000
Film Sitesi	r*	,144**	,081	,099	,049	,110**
	p	,006	,123	,058	,351	,035
Müzik Sitesi	r*	,138**	,077	,016	,062	,081
	p	,008	,142	,766	,234	,121
Sohbet Sitesi	r*	,334**	,295**	,258**	,260**	,329**
	p	,000	,000	,000	,000	,000
Eğitim Sitesi	r*	-,168**	-,138**	-,173**	-,073	-,159**
	p	,001	,008	,001	,165	,002
Gazete Dergi S.	r*	-,128**	-,122**	-,196**	-,181**	-,157**
	p	,014	,019	,000	,000	,003
Spor Sitesi	r*	,050	,023	,027	,044	,048
	p	,341	,659	,603	,397	,357
Bilim Sitesi	r*	-,051	-,086	-,040	-,015	-,070
	p	,326	,098	,439	,767	,183
Diğer	r*	,051	,018	,016	,024	,037
	p	,329	,729	,766	,653	,481

*:Spearman's rho **:istatistiksel anlamlı

4.11.Katılımcıların Eysenck Kişilik Anketi ile İnternet Bağımlılık Ölçeği Arasındaki İlişkiye Dair Bulgu ve Yorumlar

EYSENCK kişilik anketi alt faktörü olan nörotizm ile internet bağımlılık anketi toplamı ve bütün alt faktörleri arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki bulunmuştur ($r=0,19$ $p=0,0001$; $r=0,19$ $p=0,0001$; $r=0,19$ $p=0,0001$ $r=0,11$ $p=0,04$; $r=0,20$ $p=0,0001$). Nörotizm puanı arttıkça internet bağımlılık anketi toplamı ve bütün alt faktörlerinin puanı da artmakta, nörotizm puanı azaldıkça internet bağımlılık anketi toplamı ve bütün alt faktörlerinin puanı da azalmaktadır.

EYSENCK kişilik anketi alt faktörü olan dışa dönüklük ile internet bağımlılık anketi toplamı ve bütün alt faktörleri arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki bulunmuştur ($r=-0,12$ $p=0,03$; $r=-0,12$ $p=0,02$; $r=-0,16$ $p=0,002$ $r=-0,14$ $p=0,074$;

$r=-0,15$ $p=0,005$). Dışa dönüklük puanı azaldıkça internet bağımlılık anketi toplamı ve bütün alt faktörlerinin puanı artmakta, dışa dönüklük puanı arttıkça internet bağımlılık anketi toplamı ve bütün alt faktörlerinin puanı azalmaktadır.

EYSENCK kişilik anketi alt faktörü olan psikotizm ile internet bağımlılık anketi toplamı ve bütün alt faktörleri arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki bulunmuştur ($r=0,26$; $r=0,29$; $r=0,28$; $r=0,28$; $r=0,28$; $p=0,0001$). Psikotizm puanı arttıkça internet bağımlılık anketi toplamı ve bütün alt faktörlerinin puanı da artmakta, psikotizm puanı azaldıkça internet bağımlılık anketi toplamı ve bütün alt faktörlerinin puanı da azalmaktadır.

EYSENCK kişilik anketi alt faktörü olan yalan söyleme ile internet bağımlılık anketi toplamı ve bütün alt faktörleri arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki bulunmuştur ($r=-0,35$; $r=-0,31$; $r=-0,33$; $r=-0,24$; $r=-0,35$ $p=0,0001$). Yalan söyleme puanı azaldıkça internet bağımlılık anketi toplamı ve bütün alt faktörlerinin puanı artmakta, yalan söyleme puanı arttıkça internet bağımlılık anketi toplamı ve bütün alt faktörlerinin puanı da azalmaktadır.

Katılımcıların İBÖ ile EYSENCK ilişkisine ait istatistiksel sonuçlar Tablo 17' dedir.

Tablo 17. EYSENCK Kişilik Anketi ile İBÖ İlişkisi

		Yoksunluk	Kontrol Güç.	İşlev Boz.	Sosyal İzo.	İBÖ
Nörotisizm	r*	,193**	,185**	,188**	,106*	,200**
	p	,0001	,0001	,0001	,042	,0001
Dışa Dönüklük	r*	-,116**	-,119**	-,158**	-,141**	-,147**
	p	,026	,022	,002	,007	,005
Psikotisizm	r*	,257**	,289**	,284**	,281**	,317**
	p	,0001	,0001	,0001	,0001	,0001
Yalan Söyleme	r*	-,351**	-,307**	-,328**	-,242**	-,349**
	p	,0001	,0001	,0001	,0001	,0001
Toplam	r*	-,088	-,063	-,106**	-,106**	-,086
	p	,091	,227	,043	,043	,098

*:Spearman's rho **:istatistiksel anlamlı

4.12. Eysenck Kişilik Anketi, İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiye Dair Bulgu ve Yorumlar

Katılımcıların not ortalaması ile EYSENCK kişilik anketi toplamı, Dışa Dönüklük, Yalan Söyleme alt faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki (Not ortalaması arttıkça eysenck toplam ve alt faktörlerin puanı artmakta, not ortalaması azaldıkça eysenck toplam ve alt faktörlerin puanı azalmakta) bulunmuştur (sırası ile $r=0,11$; $r=0,12$; $r=0,15$; $p<0,05$). Not ortalaması ile EYSENCK kişilik anketi Psikotisizm alt faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki (not ortalaması arttıkça psikotisizm faktör puanı azalmakta, not ortalaması azaldıkça psikotisizm faktör puanı artmakta) bulunmuştur ($r=-0,12$; $p=0,04$).

Not ortalaması ile İnternet Bağımlılık Ölçeği toplam puanı bütün alt faktörleri (Yoksunluk, Kontrol Güçlüğü, İşlevsellikte Bozulma, Sosyal İzolasyon) arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki (not ortalaması arttıkça ibö toplam ve alt faktör puanı azalmakta, not ortalaması azaldıkça ibö toplam ve alt faktör puanları artmakta) bulunmuştur ($r=-0,14$; $r=-0,12$; $r=-0,11$; $r=-0,12$; $r=-0,16$; $p<0,05$).

Tablo 18. Eysenck Kişilik Anketi, İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Akademik Başarı Arasındaki İlişki

		Not Ortalaması	
EYSENCK ÖLÇEĞİ	Norotizm	r p	-0,025 0,636
	Dışa Dönüklük	r p	,121* 0,021
	Psikotizm	r p	-,107* 0,043
	Yalan Söyleme	r p	,147** 0,005
	TOPLAM	r p	,108* 0,041
	İNTERNET BAĞIMLILIK ÖLÇEĞİ	Yoksunluk	r p
Kontrol Güçlüğü		r p	-,112* 0,033
İşlevsellikte Bozulma		r p	-,118* 0,025
Sosyal İzolasyon		r p	-,159* 0,002
TOPLAM		r p	-,139** 0,008

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Bu araştırmada internet bağımlılığı açısından büyük risk grubunu oluşturan lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ve lise öğrencilerinin kişilik özellikleri ile internet bağımlılığı ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi belirleyebilmek hedeflenmiştir.

Bu bölümde araştırmaya katılan lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik, İnternet Bağımlılık Ölçeği, Eysenck Kişilik Envanteri Gözden Geçirilmiş Kısa Formu ve Sosyo-Demografik Veri Formu'na ait bulgular istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. Ortaya çıkan bulgular literatür doğrultusunda ve konuyla ilgili alanda yapılmış olan çalışmalar ile karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde bireylerin bağımlılık durumlarının belirlenmesi konusunda detaylı bir sonuç elde etmek için kümeleme analizi uygulanmış ve örneklemin dört alt sınıftan oluştuğu tespit edilmiştir. Birinci kümede bağımlı grup 59 birey (%16), ikinci kümede bağımlılık riski taşıyan grup 45 (%12,2), üçüncü kümede eşik grubu 82 (%22,3) birey, dördüncü kümede bağımlı olmayan grup 182 (%49,5) birey yer almaktadır. Bizim çalışmamıza benzer şekilde Günüş (2009) yaptığı araştırmada bireylerin bağımlılık durumlarının belirlenmesi konusunda daha detaylı bir sonuç elde etmek için kümeleme analizi uygulamış ve örneklemin dört alt sınıftan oluştuğunu bulmuştur. Buna göre birinci kümede bağımlı grup (%10,1), ikinci kümede bağımlılık riski taşıyan grup (%26,4), üçüncü kümede eşik grubu (%29,4), dördüncü kümede bağımlı olmayan grup (%34,1) yer almaktadır. İnan (2010) da yaptığı araştırmada 524 öğrenciden 2'sini (%0,4) internet bağımlısı, 48'ini (%9,2) semptom gösterenler (olası bağımlı veya risk altında olanlar), 474'ünü (%90,5) ise semptom göstermeyenler olarak bulmuştur. Esen (2010) de yaptığı araştırmada ergenlerin %3,28'ini internet bağımlısı olarak tespit etmiştir. Canan (2010) da yaptığı araştırmada üniversite öğrencileri arasındaki

internet bağımlılığı yaygınlığını %9,7 oranında tespit etmiştir. Döner (2011) yaptığı araştırmada internet bağımlısı tespit etmezken, sınırlı semptom gösterenler %9,8, semptom göstermeyenler %90,2 oranında tespit edilmiştir. Şahin (2011) yaptığı araştırmada %1,3 oranında öğrenciyi internet bağımlısı, %14,2 oranında öğrenciyi sınırlı semptom gösteren, %84,5 oranında öğrenciyi ise semptom göstermeyen şeklinde tespit etmiştir. Doğan (2013) yaptığı araştırmada araştırmaya katılan 546 ergenden %12,6'sını internet bağımlısı, %38,5'ini risk grubunda ve %48,9'unu internet bağımlısı değildir şeklinde tespit etmiştir. Çetinkaya (2013) yaptığı araştırmada araştırmaya katılan öğrencilerin %1'ini internet bağımlısı, %8'ini internet bağımlısı, %91'ini semptom göstermeyen şeklinde tespit etmiştir. Çam (2014) yaptığı araştırmada ergenlerde problemlili internet kullanımı yaygınlığını %7,1 oranında bulmuştur. Morahan-Martin ve Schumacher (2000) Patolojik İnternet Kullanım (PIK) davranışını araştırmışlardır. Araştırma sonucuna göre örneklemin %81'i patolojik internet kullanıcısı olarak bulunmuştur. Kubey, Lavin Barrows (2001) Rutgers Üniversitesi'nde 576 öğrenci ile internet bağımlılığı üzerine bir çalışma yürütmüştür. Araştırma sonucuna göre 53 birey %9,3 internet bağımlısı olarak bulunmuştur (akt, İnan, 2010). Johansson ve Göttestam (2004) gençlerin aşırı internet kullanımı ve farklı internet aktivitelerini incelemek için bir çalışma yapmıştır. Çalışmaya Norveç'te yaşayan 12-18 yaşları arasında 3237 kişi katılmıştır. Çalışmada İnternet Bağımlılığı Anketi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre %1.98'lik oranın internet bağımlısı olduğu, %8,68'lik oranın da riskli grupta olduğu tespit edilmiştir. Cao ve Su (2007) Çinli ergenler arasında internet bağımlılığının görülme sıklığını ve internet bağımlılığı ile ilişkili olabilecek psikolojik özellikleri incelemişlerdir. Çalışmaya 12-18 yaş aralığında 2620 lise öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucuna göre örnekleme internet bağımlılık oranı %2,4 olarak bulunmuştur. Yang ve Tung (2007) internet bağımlısı ergenler ile bağımlı olmayan ergenler arasında çeşitli değişkenler açısından farklılık olup olmadığını incelemişlerdir. Çalışmaya Tayvan'da yaşayan 1708 kişi katılmıştır. Bu kişilerden 239 tanesi %13,8 Young'ın internet bağımlılığı kriterlerine göre bağımlı olarak tanımlanmıştır. Literatürdeki araştırmalar sonucunda internet bağımlılığı düzeylerinde farklılaşmalar olduğu görülmüştür. Bu farklılaşmaların sebebi olarak çalışmaların farklı zamanlarda yapılmış olması, internet bağımlılığı için net bir

ölçeğin geliştirilememiş olması, çalışmalarda farklı metotların kullanılması ve kültürel farklılıklar gösterilebilir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre interneti günlük ve haftalık kullanım ile internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki tespit edilmiştir. İnterneti günlük ve haftalık kullanım miktarı arttıkça internet bağımlılık ölçeğinden alınan puanlar da artış göstermektedir. Balta ve Horzum (2008) yaptığı çalışmada internet kullanım süresi yönünden haftada 8 saatten fazla internet bağlı kalan öğrencilerin haftada 8 saatten az internete bağlı kalan öğrencilere göre internet bağımlılık düzeylerinin oldukça farklı olduğunu tespit etmiştir. Batıgün ve Hasta (2010) da yaptıkları çalışmada bağımlı olanların interneti daha uzun süre ve etkileşim amaçlı kullandıklarını belirlemiştir. Döner (2011) yaptığı çalışmada günde daha fazla süre internet kullanan bireylerin internet bağımlılık ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Şahin (2011) yaptığı çalışmada internet bağımlısı olan ya da internet bağımlılığına yatkınlık gösteren bireylerin internet kullanım sürelerinin internet bağımlılığı belirtisi göstermeyen öğrencilere göre daha fazla olduğunu tespit etmiştir. Kaya (2011) yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının günlük internet kullanım süresi arttıkça internet bağımlılık düzeylerinin de arttığını bulmuştur. Tanrıverdi (2012) yaptığı çalışmada internet bağımlılığı ile haftada internet kullanım saati arasında güçlü ve pozitif yönde bir ilişki tespit etmiştir. Haftada internet kullanım saati arttıkça internet bağımlılık düzeyi de artmaktadır. Alaçam (2012) yaptığı çalışmada internet bağımlılığı olanlarda haftalık internet kullanım saatinin 43.08, riskli internet kullanımı olanlarda ise 30.48 olduğu ve haftalık internet kullanım saati ile internet bağımlılığı arasında pozitif bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Doğan (2013) yaptığı çalışmada haftalık ortalama internet kullanım süresi değişkeninin internet bağımlılığını etkileyen etmenler arasında yer aldığını ve internet bağımlısı olma riskini 1.06 kat arttırdığını tespit etmiştir. Yıldız (2014) yaptığı çalışmada öğrencilerin günlük internet kullanma süresinin fazla olduğunu ve bunun problemlerine internet kullanım riskini arttırdığını tespit etmiştir. Kılınç ve Doğan (2014) yaptığı çalışmada internette kalma süresi arttıkça bağımlılık ölçek puanının da arttığını bulmuştur. Yang ve Tung (2007) internet bağımlısı ergenler

ile bağımlı olmayan ergenler arasında çeşitli değişkenler açısından farklılık olup olmadığını incelemiştir. Çalışmaya Tayvan'da yaşayan 1708 kişi katılmıştır. Araştırma sonucuna göre internet bağımlısı grup bağımlı olmayan gruba göre internette iki kat daha fazla çevrimiçi zaman harcamaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde cinsiyet ile internet bağımlılık durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olduğu görülmüştür. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre internet bağımlılık puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Türkiye'nin sosyolojik özellikleri göz önüne alındığında erkeklerin kızlara göre daha baskın yetiştirdikleri ve teknolojik özellikleri daha fazla takip ettikleri düşünülürse, interneti daha çok ve sık kullandıkları dolayısıyla da internet bağımlılık puan ortalamalarının kızlara göre daha yüksek olabileceği düşünülebilir. Literatürde yer alan çalışmalara bakıldığında bizim çalışmamıza paralel sonuçlar elde edildiği görülmüştür. Morahan-Martin ve Schumacher (2000), Horzum ve Balta (2008), Karaman ve Kurtoğlu (2009), Günüş (2009), İnan (2010), Taçyıldız (2010), Esen (2010), Canan (2010), Bayhan (2011), Üneri ve Tanıdır (2011), Döner (2011), Şahin (2011), Batıgün ve Kılıç (2011), Horzum (2011), Alaçam (2012), Tanrıverdi (2012), Doğan (2013), Çetinkaya (2013), Toraman (2013), Yıldız (2014), Kılınç ve Doğan (2014), Gökçearslan ve Durakoğlu (2014) yaptıkları çalışmalarda erkeklerin kadınlara göre internet bağımlılık puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Bununla birlikte Kaya (2011), Eldeleklioğlu ve Batık (2013), yaptıkları araştırmalarda erkeklerin internet bağımlılık düzeyleri ile kadınların internet bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur. Yine yurt dışında Fisher (1994), Colwell, Grady ve Rhaiti (1995) yaptıkları araştırmalarda bilgisayar oyun bağımlılığında cinsiyet açısından bir fark olmadığını tespit etmişlerdir (aktaran Horzum, 2011).

Araştırmaya katılan öğrencilerden 227 kişi lise 3 ve 140 kişi lise 4 öğrencisidir. Orta öğretim öğrencilerinin sınıf düzeyine göre internet bağımlılık durumları istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma göstermektedir. Sınıf düzeyi arttıkça internet bağımlılık puan ortalamalarının arttığı görülmektedir. Lise son sınıf öğrencilerinin üniversiteye giriş sınavının verdiği stres ile baş edebilmek amacıyla

internet ortamında daha fazla zaman geçirdikleri düşünülebilir. İnan (2010) yaptığı araştırmada öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olduğunu tespit etmiştir. Günüş (2009) yaptığı araştırmada ortaöğretim kademesinden 9.,10.,11. Ve 12. Sınıflara ulaşılarak gerçekleştirilen çalışmada en yüksek bağımlılık düzeyinin 9. Sınıflarda tespit edildiğini bulmuştur. Bağımlılık düzeyinin 9. Sınıftan 12. Sınıfa doğru düşmeye başladığı tespit edilmiştir. Bu duruma öğrencilerin lise son sınıfta üniversiteye giriş sınavı için hazırlanmaları dolayısıyla interneti daha az kullanmaları etken olarak gösterilebilir. Doğan (2013) yaptığı araştırmada ergenlerin sınıfına göre internet bağımlılık durumlarının farklılık gösterdiğini bulgulamıştır. Sınıfların sıra ortalamaları dikkate alındığında en yüksek bağımlılık düzeyine 8. Sınıfa devam eden ergenlerin sahip olduğu, bunu 10., 9., ve 11. Sınıfların takip ettiği bulunmuştur. Çetinkaya (2013) yaptığı araştırmada örneklemin internet bağımlılığı puan ortalamalarının sınıflara göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaştığını tespit etmiştir. Ayas ve Horzum (2013) yaptıkları çalışmada öğrencilerin internet bağımlılığı düzeyinde öğrenim gördükleri sınıflara göre anlamlı farklılık olduğunu tespit etmişlerdir. 8. Sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 6. Ve 7. Sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Horzum (2011) yaptığı araştırmada sınıf düzeyi bakımından 4. Sınıftaki öğrencilerin 3. Ve 5. Sınıftaki öğrencilere göre oyun bağımlılığı daha yüksek bulunmuştur. Literatür incelendiğinde bizim çalışmamıza paralel olmayan sonuçların da ortaya çıktığı görülmektedir. Döner (2011) yaptığı araştırmada İnternet Bağımlılık Ölçeği'nden alınan puanların sınıf düzeyleri bakımından bir farklılaşma yaratmadığını tespit etmiştir. Şahin (2011) gerçekleştirdiği çalışmada internet bağımlılık düzeyinin öğrencilerin 7. Ve 8. Sınıfta olmalarına göre bir farklılaşma göstermediğini tespit etmiştir. Kaya (2011) “öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerini kullanım durumları ve internet bağımlılık düzeyleri” isimli çalışmasında öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri ile internet bağımlılık düzeyleri arasında bir ilişki bulunmadığını bulgulamıştır. Üçkardeş (2010) tarafından gerçekleştirilen “Mersin Üniversitesi Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığının Değerlendirilmesi” isimli çalışmada ortalama internet

kullanan ve problemleri internet kullanan bireyler arasında sınıf düzeyleri açısından anlamlı bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular neticesinde akademik başarı düzeyi ile internet bağımlılık durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin not ortalaması arttıkça interneti günlük ve haftalık saat bazında kullanımları azalmaktadır. Ders çalışmaya vakit ayırdıkları zaman internet kullanımı için çok fazla vakit ayıramayacaklarından dolayı bu iki değişken arasında negatif yönde bir ilişki olabileceği düşünülebilir. Literatürdeki araştırmalar incelendiğinde bizim çalışmamız ile paralellik gösterdiği görülmektedir. İnan (2010) yaptığı araştırmada öğrencilerin akademik başarı puanlarının internet bağımlılığına ait puanları anlamlı düzeyde yordadığını bulmuştur. Taçyıldız (2010) yaptığı araştırmada internet bağımlısı olmayan grubun internet bağımlısı olan gruba göre akademik not ortalamalarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Esen (2010) yaptığı araştırmada algılanan akademik başarının internet bağımlılığının yordayıcısı olduğunu bulmuştur. Çetinkaya (2013) yaptığı araştırmada ilköğretim öğrencilerinin akademik başarılarına göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu tespit etmiştir. Toraman (2013) lise öğrencileri ile gerçekleştirdiği araştırmasında akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin internet bağımlılığı ölçeğinde daha düşük ortalamaya sahip olduklarını bulmuştur. Eldeleklioglu ve Batık (2013) yaptıkları araştırmada akademik başarının internet bağımlılığını negatif yönde anlamlı olarak yordadığını bulmuşlardır. Çam (2014) lise öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada problemleri internet kullanımının öğrencilerin okul başarısını düşürdüğünü tespit etmiştir. Kılınç ve Doğan (2014) yaptıkları araştırmada internet bağımlılığı yüksek olan öğrencilerin bilişüstü farkındalıklarının ve akademik başarılarının düşük olduğunu tespit etmişlerdir. Scherer ve Boost (1997) yaptıkları araştırmada örneklemin %13'ünün internet kullanımının akademik performanslarını, sosyal yaşamlarını ve profesyonel performanslarını etkilediğini, % 2'sinin ise internetin yaşamlarına olan olumsuz etkilerini algıladıklarını ifade ettiklerini bulmuşlardır (aktaran Griffiths, 1999). Kubey, Lavin Barrows (2001) Rutgers Üniversitesi'nde 576 öğrenci ile internet bağımlılığı üzerine yürüttükleri çalışmada bağımlı grupta yer alan bireylerin aşırı internet kullanımından dolayı akademik problemler yaşadıklarını ve diğer gruba

göre daha yalnız olduklarını ifade ettiklerini tespit etmişlerdir (aktaran İnan, 2010). Yang ve Tung (2007) internet bağımlısı ergenler ile bağımlı olmayan ergenler arasında çeşitli değişkenler açısından farklılık olup olmadığını inceledikleri çalışmada İnternet bağımlısı grubun bağımlı olmayan gruba göre internetin, akademik performans üzerinde daha çok olumsuz etkisi olduğunu düşündüklerini bulmuşlardır.

Araştırmadan elde edilen bulgular neticesinde yaş ve sosyoekonomik durum ile internet bağımlılık durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Benzer şekilde Alaçam (2012) yaptığı çalışmada yaş ile internet bağımlılığı arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Farklı olarak Doğan (2013) yaptığı çalışmada yaşa göre internet bağımlılık düzeyinin anlamlı farklılaştığını ve en yüksek internet bağımlılık düzeyinin 16 yaşta görüldüğünü ifade etmektedir. Araştırma grubumuzun yaş ortalaması 17,12'dir. Araştırma grubumuz sadece lise 3 ve lise 4 öğrencilerini kapsadığı için yaş grubu aralığı dardır. Bu durum internet bağımlılığı ile yaş değişkeni arasındaki ilişkiyi kısıtlayan bir faktördür. Bu nedenle internet bağımlılığı ile yaş değişkeni arasındaki ilişkiyi yorumlayabilmek için daha geniş örneklem grubuna ihtiyaç vardır. Yine bizim çalışmamıza benzer şekilde Balta ve Horzum (2008) da yaptığı çalışmada öğrencilerin sosyo ekonomik düzeylerinin internet bağımlılık düzeyi üzerine bir etkisi olmadığını tespit etmiştir. Esen (2010) ve İnan (2010) yaptığı çalışmada internet bağımlılığının ailenin sosyo ekonomik düzeyine göre farklılaşmadığını tespit etmiştir. Ergin, Uzun ve Bozkurt (2013) da sosyo ekonomik faktörlerin riskli internet bağımlılık düzeyini etkilemediğini tespit etmiştir. Bizim çalışmamızdan farklı olarak Canan (2010) yaptığı çalışmada maddi durumunu kötü olarak algılayanların internet bağımlılık skorlarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Şahin (2011) de yaptığı çalışmada aile gelir düzeyi arttıkça öğrencilerin internet bağımlılığına yatkınlığının da arttığını tespit etmiştir. Batıgün ve Kılıç (2011), Horzum (2011), Bayhan (2011), Tanrıverdi (2012), Çetinkaya (2013), Çam (2014), Alaçam (2012), yaptıkları çalışmalarda ailenin gelir düzeyi ile internet bağımlılık düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma olduğunu tespit etmişlerdir. Ailenin gelir düzeyi arttıkça internet bağımlılık düzeyinin de arttığı bulunmuştur.

Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda öğrencilerin internet kullanım amaçlarının dağılımına bakıldığında sosyal iletişim kurma amaçlı kullanım %52,17 ile

1. , müzik dinleme amaçlı kullanım %45,5 ile 2., ödev amaçlı kullanım % 37,06 ile 3., film izleme amaçlı kullanım % 34,88 ile 4., araştırma amaçlı kullanım %32,15 ile 5., oyun oynama amaçlı kullanım %23,43 ile 6. Sırada yer almaktadır. Bizim çalışmamızdaki örneklem grubu lise öğrencileri olduğu için bu dönemde arkadaşlık ve diğer insanlarla sosyal iletişim içinde olma daha ön planda olduğu için sosyal iletişim kurma amaçlı internet kullanımı daha yüksek oranda olduğu düşünülebilir. Bizim çalışmamıza benzer şekilde Döner (2011) yaptığı araştırmada öğrencilerin interneti en çok iletişim amaçlı kullandıklarını bulmuştur.

Araştırmadan elde edilen bulguya göre öğrencilerin internet kullanım amaçları ile cinsiyet arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla oyun oynadığı ve film seyrettiği bulunmuştur. Ülkemizde erkeklerin kızlara göre daha rahat bir şekilde internet kafelere girip çıktığı için ve erkekler üzerinde bu anlamda bir baskı olmadığı için bu farklılaşmanın olabileceği düşünülebilir. Bizim çalışmamıza benzer şekilde Günüş (2009) yaptığı araştırmada interneti erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha çok oyun ve pornografi amacıyla kullandığını bulmuştur. Canan (2010) da yaptığı araştırmada internetin en sık kullanılma sebebinin erkek ve kızlar arasında anlamlı şekilde farklılaştığını tespit etmiştir. Kızların internette en sık yaptığı 3 aktivite sohbet (%73,4), video izleme(%10,5) ve amaçsızca dolaşma(%8,6) olarak bulunurken, erkeklerin en sık ilgilendiği aktiviteler sohbet(%48), oyun oynama(%22,8) ve video izleme(%18,1) olarak bulunmuştur. Döner (2011) yaptığı araştırmada erkek ve kızların interneti kullanım amaçları açısından farklılaştıklarını tespit etmiştir. Erkeklerin sırasıyla interneti en sık iletişim, oyun ve müzik dinleme amaçlı kullandıkları bulunurken, kızların sırasıyla ödev, iletişim ve müzik amaçlı kullandıkları bulunmuştur. Alaçam (2012) da yaptığı araştırmada cinsiyet ile internet kullanım amaçları arasında anlamlı bir farklılaşma tespit etmiştir. Kadınların interneti en sık kullanım nedenleri sırasıyla sohbet (%41,5), ders çalışma (%24,7), amaçsızca dolaşma (%11,6), e-mail bakma (%11,2), video izleme (%7,7) ve oyun oynama (%3,3) olarak bulunurken, erkeklerin en sık ilgilendiği aktiviteler sohbet (%39,7), amaçsızca dolaşma (%17,8), oyun oynama (%11,4), ders çalışma (%11,4), video izleme (%11,2) ve e-mail bakma (%8,5) olarak bulunmuştur.

Araştırmadan elde edilen bulguya göre öğrencilerin interneti ödev ve araştırma amaçlı kullanımı ile akademik başarı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ödev ve araştırma amaçlı kullanım arttıkça not ortalamasının arttığı tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulguya göre internet bağımlılık ölçeği (İBÖ) puan ortalaması ile interneti ödev ve araştırma amaçlı kullanım arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki bulunmuştur. İnterneti ödev ve araştırma amaçlı kullanım arttıkça internet bağımlılık ölçeği puanları da artış göstermektedir. İnternet bağımlılık ölçeği puan ortalaması ile interneti film, oyun ve sohbet amaçlı kullanım arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki bulunmuştur. İnterneti film, oyun ve sohbet amaçlı kullanım arttıkça internet bağımlılık ölçeği puanları azalmaktadır. Bizim çalışmamızdan farklı olarak Günüş (2009) yaptığı araştırmada internet bağımlısı bireylerin interneti en sık kullanım amacı olarak pornografi, sohbet ve oyunu tercih ettiklerini bulmuştur. İnan (2010) da yaptığı araştırmada interneti oyun oynamak ve chat yapmak için kullananların internet kullanım problemlerine daha çok sahip oldukları ve internet bağımlılığına daha yatkın olduklarını bulmuştur. Canan (2010) da yaptığı araştırmada internet bağımlısı olan bireylerin %82,1'inin interneti en çok sohbet ve çevrim içi oyun gibi karşılıklı iletişim aktiviteleri için kullandıklarını tespit etmiştir. Şahin (2011) yaptığı araştırmada interneti oyun ve sohbet amacı ile kullanan öğrencilerin internet bağımlılığına daha fazla yatkınlık gösterdiği tespit edilmiştir. Alaçam (2012) yaptığı araştırmada oyun oynayanların internet bağımlılığı ölçek puanlarının internette yapılan diğer aktivitelere göre daha yüksek olduğunu saptamıştır. Tanrıverdi (2012) yaptığı çalışmada internet bağımlısı bireylerin interneti en çok sohbet, cinsellik ve oyun amacıyla tercih ettiklerini tespit etmiştir. Doğan (2013) gerçekleştirdiği araştırmada interneti chat amacı ile kullanan ergenlerin internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Literatürdeki diğer çalışmalardan farklı olarak interneti ödev ve araştırma amaçlı kullanım ile internet bağımlılık ölçeği arasındaki pozitif yönde anlamlı ilişkinin, araştırmanın gerçekleştirildiği örneklem grubunun üniversite sınavına hazırlanan lise 3. Ve 4. Sınıf olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Araştırmadan elde edilen bulguya göre katılımcıların en çok tercih ettikleri sitelerin dağılımına bakıldığında 281 (%76,36) kişi ile film sitesi 1. , 273 (%74,18) kişi ile müzik sitesi 2. , 235 (%63,86) kişi ile sohbet sitesi 3. , 173(%47,01) kişi ile spor sitesi 4. , 150 (%40,76) kişi ile oyun sitesi 5. ,137 (%37,23) kişi ile eğitim sitesi 6. ,127 (%34,51) kişi ile gazete-dergi sitesi 7. sırada yer almaktadır. 110 (%29,89) kişi ile bilim sitesi ve 23 (%6,25) kişi ile diğer siteler son sırada yer almaktadır. Sonuç olarak en çok tercih edilen sitelerin film ve müzik siteleri olduğu tespit edilmiştir. Bizim çalışmamızdan farklı olarak Döner (2011) yaptığı araştırmada en çok oyun sitelerinin tercih edildiğini tespit etmiştir. Ancak bizim çalışmamızla benzer olarak 2. Sırada tercih edilen sitenin müzik sitesi olduğunu bulmuştur.

Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda katılımcıların en çok tercih ettikleri siteler ile yaş ve sınıf değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yaş ve sınıf düzeyi arttıkça oyun ve spor sitesine girme oranının azaldığı bulunmuştur. Bizim çalışmamıza benzer şekilde Döner (2011) yaptığı araştırmada en çok tercih edilen siteler ile sınıf değişkeni arasında anlamlı düzeyde bir ilişki tespit etmiştir. 6. Sınıflar %73,9 oranı ile en çok oyun sitelerini, 7. Sınıflar %63 oranı ile en çok oyun sitelerini, 8, sınıflar %70,5 oranı ile en çok müzik sitelerini tercih etmektedirler. Sınıf düzeyi arttıkça eğlence amacıyla kullanılan oyun ve spor sitelerini tercih oranının azalması üniversiteye giriş sınavının yaklaşması ile açıklanabilir.

Katılımcıların en çok tercih ettikleri siteler ile cinsiyet arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Erkek olan katılımcıların daha fazla oyun, spor ve bilim sitesi tercih ettikleri bulunurken, kadın olan katılımcıların daha fazla müzik ve eğitim sitesi tercih ettikleri bulunmuştur. Bizim çalışmamıza benzer şekilde Döner (2011) yaptığı araştırmada kızların daha çok müzik (%73) ve eğitim (%63,8) sitelerini, erkeklerin oyun (%75,7) sitelerini tercih ettiklerini bulmuştur.

Katılımcıların en çok tercih ettikleri siteler ile akademik başarıları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir. Not ortalaması az olan katılımcıların daha fazla oyun, sohbet ve spor sitesi tercih ettikleri bulunurken, not ortalaması fazla olan katılımcıların daha fazla eğitim sitesi tercih ettikleri bulunmuştur.

Araştırmadan elde edilen bulguya göre katılımcıların en çok tercih ettikleri site değişkeni ile internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir. İnternet bağımlılık ölçeği puan ortalaması ile oyun, film ve sohbet sitesi tercihi arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. oyun, film ve sohbet sitesi tercih düzeyi arttıkça internet bağımlılık puan ortalaması da artış göstermektedir. İnternet bağımlılık ölçeği puan ortalaması ile eğitim ve gazete\dergi sitesi tercihi arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması arttıkça eğitim ve gazete\dergi sitesi tercih düzeyi azalmaktadır. Üçkardeş (2010) yaptığı araştırmada internet bağımlılığında en sık kullanılan internet aktivitelerinin sohbet (%18,5), e-mail (%16,7), görüntülü konuşma (%13) ve paylaşım siteleri (%11,1) olduğunu tespit etmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulguya göre internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması ile Eysenck kişilik anketi toplam puanı ve alt faktörleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Eysenck kişilik anketi Nörotizm alt faktörü puan ortalaması arttıkça internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması da artış göstermektedir. Eysenck Kişilik anketi Dışa dönüklük alt faktörü puan ortalaması arttıkça internet bağımlılık ölçeği puan ortalamasının azaldığı tespit edilmiştir. Eysenck kişilik anketi psikotizm alt faktörü puan ortalaması arttıkça internet bağımlılık ölçeği puan ortalamasının da artış gösterdiği bulunmuştur. Eysenck kişilik anketi yalan söyleme alt faktörü puan ortalaması arttıkça internet bağımlılık ölçeği puan ortalamasının azaldığı bulunmuştur. Kesici ve Şahin (2009) yaptıkları araştırmada utangaçlık, içe dönüklük kişilik özellikleri ile sosyal içe çekilmenin internet bağımlılığı ile yakından ilgili olduğunu tespit etmiştir. Batıgün ve Kılıç (2011) yaptığı araştırmada öz-denetimin düşük, nörotizm, anksiyete ve somatizasyonun yüksek olmasının internet bağımlılığını yordadığını ifade etmiştir. Ayrıca dışadönüklük ve deneyime açıklık kişilik özellikleri ile internet bağımlılığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Çelik, Atal ve Başal (2012) yaptıkları araştırmada internet bağımlılığının en güçlü yordayıcısının sorumluluk, en zayıf yordayıcısının da deneyime açıklık olduğunu tespit etmişlerdir. Eldeleklioğlu ve Batık (2013) yaptıkları araştırmada internet kullanım süresi ve utangaçlığın internet bağımlılığını pozitif yönde ve anlamlı

şekilde yordadığını tespit etmiştir. Young ve Rodgers (1998) kişilik özellikleri ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmada yalnız yaşayan ve asosyal bir yaşam şekli olan bireylerin internet bağımlılığı geliştirme riskinin daha fazla olduğunu tespit etmiştir. Araştırma sonuçları aynı zamanda bağımlı bireylerin hassas, kırılgan ve özel olma eğilimlerinin olduğunu ortaya koymuştur. Cao ve Su (2007) Çinli ergenler arasında internet bağımlılığının görülme sıklığını ve internet bağımlılığı ile ilişkili olabilecek psikolojik özellikleri inceledikleri çalışmada İnternet bağımlısı grubun Eysenck Kişilik Anketi'nin nevroz, psikotizm ve yalan alt boyutlarında bağımlı olmayan gruba göre anlamlı derecede yüksek puanlar aldıklarını bulmuşlardır. Dışadönük bireylerin insanlarla yüz yüze iletişim kurmayı tercih etmeleri dışadönüklük kişilik özelliği ile internet bağımlılığı arasında negatif anlamda bir ilişki olabileceğini düşündürmektedir. Eysenck kişilik anketinin güvenilirliğini arttırmak amacıyla ankette yer alan yalan söyleme alt faktörü ile internet bağımlılık ölçeği arasındaki negatif ilişkinin, araştırmaya katılan bireylerin kendilerini tamamen ortaya koymadıklarından kaynaklanabileceği düşünülebilir. Nörotizmi ölçen soruların mutsuzluk, yalnızlık, bıkkınlık, sinirlilik ve kaygılı olma ile ilişkili olması bu bireylerin daha çok diğer insanlarla iletişim kurmaktan kaçınan ve kendi başına olmayı tercih eden kişiler olduğunu düşündürmektedir. Dolayısıyla diğer insanlarla yüzyüze iletişim kurmaktan kaçınan bu bireylerin daha çok yalnız ve internet ortamında vakit geçirmeyi tercih ettikleri düşünülebilir. Sonuç olarak internet ile daha fazla vakit geçiren bireylerin nörotizm puanlarının daha yüksek olduğu düşünülebilir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre Katılımcıların not ortalaması ile EYSENCK kişilik anketi toplamı, Dışa Dönüklük, Yalan Söyleme alt faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki (Not ortalaması arttıkça Eysenck toplam ve alt faktörlerin puanı artmakta, not ortalaması azaldıkça Eysenck toplam ve alt faktörlerin puanı azalmakta) bulunmuştur (sırası ile $r=0,11$; $r=0,12$; $r=0,15$; $p<0,05$). Not ortalaması ile EYSENCK kişilik anketi Psikotizm alt faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki (not ortalaması arttıkça psikotizm faktör puanı azalmakta, not ortalaması azaldıkça psikotizm faktör puanı artmakta) bulunmuştur ($r=-0,12$; $p=0,04$).

Not ortalaması ile İnternet Bağımlılık Ölçeği toplam puanı bütün alt faktörleri (Yoksunluk, Kontrol Güçlüğü, İşlevsellikte Bozulma, Sosyal İzolasyon) arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki (not ortalaması arttıkça ibö toplam ve alt faktör puanı azalmakta, not ortalaması azaldıkça ibö toplam ve alt faktör puanları artmakta) bulunmuştur ($r=-0,14$; $r=-0,12$; $r=-0,11$; $r=-0,12$; $r=-0,16$; $p<0,05$). Cao ve Su (2007) Çinli ergenler arasında internet bağımlılığının görülme sıklığını ve internet bağımlılığı ile ilişkili olabilecek psikolojik özellikleri inceledikleri araştırmada İnternet bağımlısı grubun Eysenck Kişilik Anketi'nin nevroz, psikotizm ve yalan alt boyutlarında bağımlı olmayan gruba göre anlamlı derecede yüksek puanlar aldıklarını bulmuşlardır.

5.2.Sonuçlar ve Öneriler

5.2.1.Sonuçlar

Bu araştırmada internet bağımlılığı açısından büyük risk grubunu oluşturan lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ve lise öğrencilerinin kişilik özellikleri ile internet bağımlılığı ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi belirleyebilmek hedeflenmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde bireylerin bağımlılık durumlarının belirlenmesi konusunda detaylı bir sonuç elde etmek için kümeleme analizi uygulanmış ve örneklemin dört alt sınıftan oluştuğu tespit edilmiştir. Birinci kümede bağımlı grup 59 birey (%16), ikinci kümede bağımlılık riski taşıyan grup 45 (%12,2), üçüncü kümede eşik grubu 82 (%22,3) birey, dördüncü kümede bağımlı olmayan grup 182 (%49,5) birey yer almaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre interneti günlük ve haftalık kullanım ile internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki tespit edilmiştir. İnterneti günlük ve haftalık kullanım miktarı arttıkça internet bağımlılık ölçeğinden alınan puanlar da artış göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde cinsiyet ile internet bağımlılık durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olduğu görülmüştür. Erkek

öğrencilerin kız öğrencilere göre internet bağımlılık puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden 227 kişi lise 3 ve 140 kişi lise 4 öğrencisidir. Orta öğretim öğrencilerinin sınıf düzeyine göre internet bağımlılık durumları istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma göstermektedir. Sınıf düzeyi arttıkça internet bağımlılık puan ortalamalarının arttığı görülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular neticesinde akademik başarı düzeyi ile internet bağımlılık durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin not ortalaması arttıkça interneti günlük ve haftalık saat bazında kullanımları azalmaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulgular neticesinde yaş ve sosyoekonomik durum ile internet bağımlılık durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda öğrencilerin internet kullanım amaçlarının dağılımına bakıldığında sosyal iletişim kurma amaçlı kullanım %52,17 ile 1. , müzik dinleme amaçlı kullanım %45,5 ile 2., ödev amaçlı kullanım % 37,06 ile 3., film izleme amaçlı kullanım % 34,88 ile 4., araştırma amaçlı kullanım %32,15 ile 5., oyun oynama amaçlı kullanım %23,43 ile 6. Sırada yer almaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulguya göre öğrencilerin internet kullanım amaçları ile cinsiyet arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla oyun oynadığı ve film seyrettiği bulunmuştur.

Araştırmadan elde edilen bulguya göre öğrencilerin interneti ödev ve araştırma amaçlı kullanımı ile akademik başarı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ödev ve araştırma amaçlı kullanım arttıkça not ortalamasının arttığı tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulguya göre internet bağımlılık ölçeği (İBÖ) puan ortalaması ile interneti ödev ve araştırma amaçlı kullanım arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişki bulunmuştur. İnterneti ödev ve araştırma amaçlı kullanım arttıkça internet bağımlılık ölçeği puanları da artış göstermektedir. İnternet bağımlılık ölçeği puan ortalaması ile interneti film, oyun ve sohbet amaçlı kullanım arasında

istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki bulunmuştur. İnterneti film, oyun ve sohbet amaçlı kullanım arttıkça internet bağımlılık ölçeği puanları azalmaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulguya göre katılımcıların en çok tercih ettikleri sitelerin dağılımına bakıldığında 281 (%76,36) kişi ile film sitesi 1. , 273 (%74,18) kişi ile müzik sitesi 2. , 235 (%63,86) kişi ile sohbet sitesi 3. , 173(%47,01) kişi ile spor sitesi 4. , 150 (%40,76) kişi ile oyun sitesi 5. ,137 (%37,23) kişi ile eğitim sitesi 6. ,127 (%34,51) kişi ile gazete-dergi sitesi 7. sırada yer almaktadır. 110 (%29,89) kişi ile bilim sitesi ve 23 (%6,25) kişi ile diğer siteler son sırada yer almaktadır. Sonuç olarak en çok tercih edilen sitelerin film ve müzik siteleri olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda katılımcıların en çok tercih ettikleri siteler ile yaş ve sınıf değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yaş ve sınıf düzeyi arttıkça oyun ve spor sitesine girme oranının azaldığı bulunmuştur.

Katılımcıların en çok tercih ettikleri siteler ile cinsiyet arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Erkek olan katılımcıların daha fazla oyun, spor ve bilim sitesi tercih ettikleri bulunurken, kadın olan katılımcıların daha fazla müzik ve eğitim sitesi tercih ettikleri bulunmuştur.

Katılımcıların en çok tercih ettikleri siteler ile akademik başarıları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir. Not ortalaması az olan katılımcıların daha fazla oyun, sohbet ve spor sitesi tercih ettikleri bulunurken, not ortalaması fazla olan katılımcıların daha fazla eğitim sitesi tercih ettikleri bulunmuştur.

Araştırmadan elde edilen bulguya göre katılımcıların en çok tercih ettikleri site değişkeni ile internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir. İnternet bağımlılık ölçeği puan ortalaması ile oyun, film ve sohbet sitesi tercihi arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Oyun, film ve sohbet sitesi tercih düzeyi arttıkça internet bağımlılık puan ortalaması da artış göstermektedir. İnternet bağımlılık ölçeği puan ortalaması ile eğitim ve gazete\dergi sitesi tercihi arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması arttıkça eğitim ve gazete\dergi sitesi tercih düzeyi azalmaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulguya göre internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması ile Eysenck kişilik anketi toplam puanı ve alt faktörleri arasında istatistiksel olarak

anlamli düzeyde bir iliski olduğu tespit edilmiştir. Eysenck kişilik anketi Nörotizm alt faktörü puan ortalaması arttikça internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması da artış göstermektedir. Eysenck Kişilik anketi Dışa dönüklük alt faktörü puan ortalaması arttikça internet bağımlılık ölçeği puan ortalamasının azaldığı tespit edilmiştir. Eysenck kişilik anketi psikotisizm alt faktörü puan ortalaması arttikça internet bağımlılık ölçeği puan ortalamasının da artış gösterdiği bulunmuştur. Eysenck kişilik anketi yalan söyleme alt faktörü puan ortalaması arttikça internet bağımlılık ölçeği puan ortalamasının azaldığı bulunmuştur.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre Katılımcıların not ortalaması ile EYSENCK kişilik anketi toplamı, Dışa Dönüklük, Yalan Söyleme alt faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde iliski (Not ortalaması arttikça eysenck toplam ve alt faktörlerin puanı artmakta, not ortalaması azaldıkça eysenck toplam ve alt faktörlerin puanı azalmakta) bulunmuştur (sırası ile $r=0,11$; $r=0,12$; $r=0,15$; $p<0,05$). Not ortalaması ile EYSENCK kişilik anketi Psikotisizm alt faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde iliski (not ortalaması arttikça psikotisizm faktör puanı azalmakta, not ortalaması azaldıkça psikotisizm faktör puanı artmakta) bulunmuştur ($r=-0,12$; $p=0,04$).

Not ortalaması ile İnternet Bağımlılık Ölçeği toplam puanı bütün alt faktörleri (Yoksunluk, Kontrol Güçlüğü, İşlevsellikte Bozulma, Sosyal İzolasyon) arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde iliski (not ortalaması arttikça ibö toplam ve alt faktör puanı azalmakta, not ortalaması azaldıkça ibö toplam ve alt faktör puanları artmakta) bulunmuştur ($r=-0,14$; $r=-0,12$; $r=-0,11$; $r=-0,12$; $r=-0,16$; $p<0,05$).

5.2.2.Öneriler

1. İnternetin eğitsel amaçlı nasıl kullanılması gerektiği öğrencilere anlatılmalı, ayrıca aileler ve öğretmenler de bu konuda eğitilmeli.
2. Öğrencilerin ruh sağlığını olumsuz etkileyebilecek sitelere girmesi çeşitli yazılımlar ile engellenmeli.

3. Bilgisayar ve internet kullanımının başlı başına bağımlılık nedeni olmadığı bilincinde olunmalı ve internet teknolojisinin doğru kullanımı için öğrencilere bilgi verilmeli.

4. Okullarda öğrencilere, öğretmenlere ve ailelere bilinçli ve güvenli internet kullanımı konularında eğitim verilmeli.

5. Gençlere internette nasıl faydalanmaları gerektiği konusunda destek olunmalı, internete giriş ve çıkış saatleri için çizelge yapılmalı ve bu kurallara uyulmalı.

6. Öğrencilerin arkadaşlara ve sosyal ortamlara (müze, sinema, tiyatro, sportif aktiviteler) daha fazla zaman ayırması sağlanarak arkadaşları ile internet dışı iletişim kurmaları özendirilmelidir.

7. Gençlere internet dışında kendilerini geliştirici (kitap okumak gibi) faaliyetler konusunda örnek ve yardımcı olunmalı.

8. Erkek öğrencilerin internet bağımlılığı konusunda daha fazla desteğe ihtiyaç duyduğu göz önünde bulundurulmalı.

9. Son yıllarda okullarda seçmeli ders olarak okutulan Medya okur yazarlığı dersinin zorunlu hale getirilmesi ve içeriğinin bilinçli internet kullanımı açısından zenginleştirilerek daha faydalı hale getirilmesi sağlanabilir.

10. İnternet kullanımı esnasında mola verilerek kullanım geliştirilmeli. Mola için alarm kurulmalı ve bu kurala riayet edilmeli.

11. İnternette harcanan vakitte yapılamayan faaliyetler not alınmalı ve bunlar aşamalı olarak gerçekleştirilmeye çalışılmalı.

12. Bilgisayar evin ortak kullanılan alanlarından birinde olmalı.

13. İnternet bağımlılığı konusunda TV’de kamu spotları hazırlanmalı.

KAYNAKÇA

Alaçam, H. (2012). *Denizli bölgesi üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığının görülme sıklığı ve yetişkin dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu ile ilişkisi*. Uzmanlık Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

American Psychiatric Association (APA) . (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-V)*. Fifth Edition.

Amerikan Psikiyatri Birliği (2001). *Psikiyatride Hastalıkların Tanımlanması ve Sınıflandırılması Elkitabı*, Yeniden Gözden Geçirilmiş (DSM-IV-TR) (Koroğlu, E., Çev.) (4. Baskı). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

Aslan, S. (2008). Kişilik, huy ve psikopatoloji. *Psikiyatride Derlemeler, Olgular ve Varsayımlar Dergisi*, 1, 8-18.

Ayas, T. Ve Horzum, M. B. (2013). İlköğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ve aile internet tutumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 46-57.

Bağımlılık (2014, 24 Kasım). *Wikipedia, Özgür Ansiklopedi* içinde. 1 Nisan 2015 tarihinde <http://tr.wikipedia.org/wiki/Ba%C4%9F%C4%B1ml%C4%B1l%C4%B1k> adresinden erişildi.

Balta, Ö.Ç. Ve Horzum, M.B. (2008). Web tabanlı öğretim ortamındaki öğrencilerin internet bağımlılığını etkileyen faktörler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41, 1, 187-205.

Batıgün, A. D. Ve Hasta, D. (2010). İnternet bağımlılığı: Yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları açısından bir değerlendirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11, 213-219.

Batıgün, A.D. ve Kılıç, N. (2011). İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(67), 1-10.

Bayhan, V. (2011). Lise öğrencilerinde internet kullanma alışkanlığı ve internet bağımlılığı (Malatya uygulaması). *Akademik Bilişim'11-XIII Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*. Malatya: İnönü Üniversitesi.

Bayraktar, F. Ve Gün, Z. (2007). Incidence and correlates of internet usage among adolescents in North Cyprus. *CyberPsychology and Behavior*, 10, 191-197.

Bozkurt, S. Ve Oral, N. (2011). MMPI klinik ve geçerlik ölçekleri.

Beard, K. W. Ve Wolf, E. M. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for internet addiction. *CyberPsychology & Behaviour*, 4(3), 377-383.

Biçer, U. (2014). *Sosyal beceri eğitiminin ortaokul öğrencilerindeki internet bağımlılığı düzeyine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Bilge, F. (2012). Bir grup ilköğretim öğrencisinde bilgisayara yönelik bağımlılık eğilimi değerlendirmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43:96-105.

Bilişim Teknolojisi. (2013, 31 Mart). *Wikipedia, Özgür Ansiklopedi* içinde. 1 Nisan 2015 tarihinde http://tr.wikipedia.org/wiki/Bili%C5%9Fim_teknolojisi adresinden erişildi.

Bölükbaş, K. (2003). İnternet kafeler ve internet bağımlılığı üzerine bir araştırma: Diyarbakır örneği, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır.

Budak, S. (2003). *Psikoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Canan, F. (2010). *Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı, disosiyatif belirtiler ve sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki*. Tıpta Uzmanlık Tezi, Düzce Üniversitesi, Düzce.

Cao, F. Ve Su, L. (2007). Internet addiction among Chinese adolescents: Prevalance and psychological features. *Child Care Health Development*, 33(3), 275-81.

Caplan, S. E. (2002). Problematic internet use and psychological well-being: Development of theory-based cognitive-behavioural measurement instrument. *Computers in Human Behaviour*, 18, 553-575.

Caplan, S. E. (2003). Preference for online social interaction: A theory of problematic internet use Psychosocial well-being. *Communication Research*, 30(6), 625-648.

Cengizhan, C. (2003). "Bilgisayar ve internet bağımlılığı".(Araştırmalar), Niğde Eğitim Fakültesi.

Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: "İnternet bağımlılığı". *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22, 83-98.

Ceyhan, E. (2010). Problemlerli internet kullanım düzeyi üzerinde kimlik statüsünün, internet kullanım amacının ve cinsiyetin yordayıcılığı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1323-1355.

Çalışgan, H. (2013). *İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı ve siber zorbalık*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Çam, H. H. (2014). *Adölesanlarda internet bağımlılığı prevalansı ile psikopatolojik semptomlar ve obezite arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.

Çelebi, A. (1999). Bilgisayarın ve internetin yarattığı sağlık sorunları. *Hekim Forumu Ocak-Şubat 1999*. <http://www.istabip.org.tr/icerik/hekim-forumu-ocak-subat-1999/> adresinden 3 Nisan 2015 tarihinde erişildi.

Çelikkaleli, Ö. Ve Çevik, G. B. (2010). Ergenlerin arkadaş bağıllığı ve internet bağımlılığının cinsiyet, ebeveyn tutumu ve anne-baba eğitim düzeylerine göre incelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(3), 225-240.

Çelik, S. , Atak, H. Ve Başal, A. (2012). Predictive role of personality traits on internet addiction. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 13,4,1.

Çetinkaya, M. (2013). *İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Davis, R. A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological internet use. *Computers in Human Behaviour*, 17, 187-195.

DiNicola, M. D. (2004). *Pathological internet use among college students: The prevalence of pathological internet use and its correlates*. Unpublished doctorate's thesis, Ohio University.

Doğan, A. (2013). *İnternet bağımlılığı yaygınlığı*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Döner, C. (2011). *İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığının farklı değişkenlere göre incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Eldeleklioğlu, J. Ve Batık, M.V. (2013). Akademik başarı, internette kalınan süre, yalnızlık ve utangaçlığın internet bağımlılığı üzerindeki yordayıcı etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1),141-152.

Ergin, A. , Uzun, S. U. Ve Bozkurt, A. İ. (2013). Tıp fakültesi öğrencilerinde internet bağımlılığı sıklığı ve etkileyen etmenler. *Pamukkale Tıp Dergisi*, 6(3), 134-142.

Esen, E. (2010). *Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Esen, K. N. (2007). Akran baskısı ve algılanan sosyal destek değişkenlerine göre, ergenlerde internet bağımlılığının yordanması. *Ülkemizde bağımlılıkla ilgili gelişmeler içinde* (ss.1-9). Uluslararası Bağımlılık Kongresi, İstanbul.

First, M. B. , Spitzer, R. L. , Gibbon, M. Ve Williams, J. B. W. (1997). *DSM-IV eksek I bozuklukları için yapılandırılmış klinik görüşme*. (A. Çorapçioğlu, Çev.). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

Goldberg, I. (1996). *Goldberg's message*. <http://www.Usr.rider.edu/~suler/psycyber/supportgp.html> adresinden 02.04.2015 tarihinde erişildi.

Goldberg, I. (1999). Internet addiction disorder. 2 Nisan 2015 tarihinde <http://www.cog.brown.edu/people.html> adresinden erişildi.

Göka, E. Ve Tıkır, B. (2012). İnternet bağımlılığı gerçek mi, efsane mi? . *Eğitim Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, 24.

Gökçearslan, Ş. Ve Durakoğlu, A. (2014). Ortaokul öğrencilerinin bilgisayar oyunu bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 419-435.

Gökçearslan, Ş. Ve Günbatır, M. S. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(2), 10-24.

Gönül, A.S. (2002). Patolojik internet kullanımı. *Yeni Symposium*, 40(3), 105-110.

Greenfield, D.N. (1999). *Virtual addiction: Sometimes new technology can create new problems*. Erişim tarihi 01.04.2015, http://www.virtual-addiction.com/pdf/nature_internet_addiction.pdf

Griffiths, M. (1999). İnternet addiction : Fact or fiction ? *The psychologist*, 12(5), 246-251.

Griffiths, M. (2000). Does internet and computer “addiction” exist? Some case study evidence. *CyberPsychology and Behavior*, 3(2), 211-218.

Griffiths, M.D. (2001). Excessive internet and computer use : İmplications for education. *Education and Health*, 19(2).

Griffiths, M. D. (2002). Occupational health issuesconcerning internet use in the workplace. *Work & Stress*, 16(4), 283-286.

Griffiths, M. D. (2003). Internet abuse in the workplace: Issues and concerns for employers and employment counselors. *Journal of Employment Counseling*, 40(2), 87-96.

Grohol, J. (1999). Internet addiction guide. <http://psychcentral.com/netaddiction> adresinden 02.04.2015 tarihinde erişildi.

Günüç, S. (2009). *İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Yüzüncüyıl Üniversitesi, Van.

Gwinnell, E. Ve Adamec, C. (2006). The Encyclopedia of addiction and addictive behaviours. New York-USA: Facts On File ,Inc.

Horzum, M.B. (2011). İlköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyunu bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36,159.

Irwanyash. (2005). *Internet uses, gratifications, addiction and loneliness among international students*. Unpublished Master's Thesis, University of Hawaii, Department of Communication.

Işık, U. (2007). *Medya bağımlılığı teorisi doğrultusunda internet kullanımının etkileri ve internet bağımlılığı*. Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

İnan, A. (2010). *İlköğretim II. Kademe ve ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı*. Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

İnanç, B.Y. Ve Yerlikaya, E. E. (2011). *Kişilik Kuramları* (4. Bs.). Ankara: Pegem Akademi.

İnternetin Tarihi. (2014, 1 Mart). *Wikipedia, Özgür Ansiklopedi* içinde. 1Nisan 2015 tarihinde http://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0internet%27in_tarihi adresinden erişildi.

Johansson, A. Ve Götestam, K. G. (2004). Internet addiction: Characteristics of a questionnaire and prevalence in Norwegian youth (12-18 years). *Scandinavian Journal of Psychology*, 45, 223-229.

Kandell, J. J. (1998). İnternet addiction on campus . The vulnerability of college students. *CyberPsychology and Behavior*, 1, 11-17.

Karancı, A. N. , Dirik, G. Yorulmaz, O. , (2007). Eysenck kişilik anketi-Gözden geçirilmiş kısaltılmış formunun (EKA-GGK) Türkiye'de geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18(3), 254-261.

Karaman, M. K. Ve Kurtoğlu, M. (2009). Öğretmen adaylarının internet bağımlılığı hakkındaki görüşleri. *Akademik Bilişim '09- XI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*. Şanlıurfa: Harran Üniversitesi.

Kaya, A. (2011). *Öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerini kullanım durumları ve internet bağımlılığı düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.

Kesici, Ş. Ve Şahin, I. (2009). A comparative study of uses of the internet among college students with and without internet addiction. *Psychological Reports*, 105,3, 1103-1112.

Kılınç, M. Ve Doğan, A. (2014). Orta okul 7. Ve 8. Sınıf öğrencilerinin internet bağımlılığı ile biliş üstü farkındalıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 9/5, 1385-1396.

- Koch, W. H. Ve Pratarelli, M. E. (2004). Effects of intro/extraversion and sex on social internet use. *North American Journal of Psychology*, 6(3), 371-382.
- Köroğlu, G. Ve diğerleri (2006). Problemlili internet kullanımıyla başvuran iki uçlu bir hasta nedeniyle psikiyatrik ek tanı tartışması: Olgu sunumu. *Bağımlılık Dergisi*, 7(3), 150-154.
- Kurtaran, G.T. (2008). *İnternet bağımlılığını yordayan değişkenlerin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Lin, S. J. Ve Tsai, C. (2002). Sensation seeking and internet dependence of Taiwanese high school adolescents. *Computers in Human Behavior*, 18 (4), 411-426.
- Morahan-Martin, J. Ve Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological internet use among college students. *Computers in Human Behavior*, 16, 13-29.
- Nalwa, K. Ve Anand, A. (2003). Internet addiction in students: A cause of concern. *CyberPsychology and Behavior*, 6(6), 653-656.
- Nichols, R. A. Ve Nicki, R. (2004). Development of psychometrically sound internet addiction scale: A preliminary step. *Psychology of Addictive Behaviors*, 18(4), 381-384.
- Odabaşıoğlu, G. Öztürk, Ö. , Genç, Y. Ve Pektaş, Ö. (2007). On olguluk bir seri ile internet bağımlılığı klinik görüşmeleri. *Bağımlılık Dergisi*, 8(1), 46-51.
- Ögel, K. (2002). *Bağımlılığı önleme anne-babalar –öğretmenler için kılavuz*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Shapira, N. A. Goldsmith, T. D. , Keck, P. E. , Khosla, U. M. Ve McElroy, S. M. (2000). Psychiatric features of individuals with problematic internet use . *Journal of Affective Disorder*, 57; 267-272.
- Sığrı, Ü. Ve Gürbüz, S. (2011). Akademik başarı ve kişilik ilişkisi: Üniversite öğrencileri üzerinde bir çalışma.
- Suler, J. (1999). Healthy and pathological internet use. *CyberPsychology and Behavior*, 2;385-394.
- şahin, M. (2011). *İlköğretim okulu öğrencilerindeki internet bağımlılığı*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- şendağ, S. Ve Odabaşı, F. (2007). İnternet bağımlılığı: Çocukların Psikososyal Gelişimi Üzerindeki Etkileri. <http://home.anadolu.edu.tr/~fodabasi/doc/ty20.swf> adresinden 01.04.2015 tarihinde erişildi.

Taayıldız, Ö. (2010). *Lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin bazı değişkenlere göre yordanması*. Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.

Tanrıverdi, S. (2012). *Ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı ile algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncüyıl Üniversitesi, Van.

Tatlılıoğlu, K. (2014). Üniversite öğrencilerinin beş faktör kişilik kuramı'na göre kişilik özellikleri alt boyutlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 17, 939-971.

Taymur, İ. Ve Türkçapar, M. H. (2012). Kişilik: Tanımı, sınıflaması ve değerlendirmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(2), 154-177.

Toraman, M. (2013). *İnternet bağımlılığı ve sosyal ağ kullanım düzeylerinin orta öğretim öğrencilerinin akademik başarıları ile ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Treuer, T. , Fabian, Z. Ve Furedi, J. (2001). Internet addiction associated with features of impulse control disorder. Is it a real psychiatric disorder?. *Journal of Affective Disorders*, 66,283.

Tsai, C.Ve Lin S. J. (2001). Analysis of attitudes toward computer networks and internet addiction of Taiwanese adolescents. *CyberPsychology and Behavior*, 4(3), 373-376.

Tsai, C. Ve Lin, S. J. (2003). Internet addiction in adolescents in Taiwan: an interview study. *CyberPsychology and Behavior*, 6(6), 649-652.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2014). 2014 yılı hane halkı bilişim teknolojileri kullanımını araştırması sonuçları. Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni . Sayı 16198. Ankara.

Üçkardeş, E. A. (2010). *Mersin üniversitesi öğrencileri arasında internet bağımlılığının değerlendirilmesi*. Uzmanlık Tezi, Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi, Mersin.

Üneri, Ö. ř. Ve Tanıdır, C. (2011). Bir grup lise öğrencisinde internet bağımlılığı değerlendirmesi: Kesitsel bir alışma. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 24,265-272.

Yang, S. C. Ve Tung, C. J. (2007). Comparison of internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Computers in Human Behavior*, 23, 79-96.

Yıldız, C. (2005). Chat (sanal sohbet). A. Tarcan (Ed.), İnternet ve Toplum. Ankara, Anı Yayıncılık, s:55-89.

Yıldız, Ü. (2014). *Üniversite öğrencilerinde obezite oluşumunda internet bağımlılığının etkisinin saptanması*. Uzmanlık Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Young, K. S. (1996). Psychology of computer use: XL addictive use of the internet : A case that breaks the stereotype. *Psychological Reports* , 79, 899-902.

Young, K.S. (1996). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology and Behavior* , 1(3), 237-244.

Young, K. (1997). *What makes internet addictive: Potential explanations for pathological internet use*. 100. Annual Conference of The American Psychological Association, Chicago (15 August, 1997).

Young, K.S. & Rodgers, R.C. (1998). Internet addiction: Personality traits associated with its development. The Annual Meeting of the Eastern Psychological Association.

Young, K. (1999a). The research and controversy surrounding internet addiction. *CyberPsychology and Behavior*, 2, 381-383.

Young, K. (1999b). Internet addiction: Symptoms, evaluation and treatment. In le VandeCreek & T.L. Jackson (Eds.), Sarasota, FL:Professional Resource Press.

Young, K.S. ve Case, C.J. (2004). Internet abuse in the workplace: New trends in the risk management. *CyberPsychology and Behavior*, 7(1), 105-111.

Young, K.S. (2004). Internet addiction: A new clinical phenomenon and its consequences. *American Behavioral Scientist*, 48,402-415.

Young, K. (2007). Cognitive behaviour therapy with internet addicts: treatment outcomes and implications. *CyberPsychology & Behaviour*, 10;671-679.

EKLER

EK 1. Bilgilendirilmiş Onam Formu

EK 2. Sosyo Demografik Veri Formu

EK 3. Eysenck Kişilik Anketi- Gözden Geçirilmiş Kısa Formu

EK 4. İnternet Bağımlılık Ölçeği

Ek 1. BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu çalışma, Lise öğrencilerinin kişilik özellikleri ile internet bağımlılığı ve akademik başarı arasındaki ilişkinin incelenmesini içermektedir. Sizden istenen ölçekleri (Sosyodemografik form, internet bağımlılığı ölçeği ve eysenck kişilik envanteri) başlarında verilen yönergeler doğrultusunda eksiksiz bir biçimde doldurmanızdır. Yanıtlarınızda doğru/yanlış aranmayacak, verdiğiniz bilgiler gizli tutulacaktır. Araştırmadan sağlıklı sonuçlar elde edilebilmesi için samimi yanıtlar vermeniz oldukça önemlidir. Lütfen değerlendirmelerinizi yalnız yapınız.

Araştırmaya katılıp katılmama konusunda tamamen özgürsünüz. İstedığınız zaman haber vererek çalışmadan çekilme hakkına sahipsiniz. Araştırmaya katıldığınız takdirde size herhangi bir ücret ödenmeyecektir. Ayrıca araştırma sonunda size ait bilgiler, kimliğiniz açıklanmadan sadece bilimsel amaçlara hizmet edecektir.

Katılımcının Beyanı

Sayın Psikolog Rabia Binali tarafından Üsküdar Üniversitesi Klinik Psikoloji Anabilim Dalı'nda bir araştırma yapılacağı belirtilerek bu araştırma ile ilgili yukarıdaki bilgiler bana aktarıldı. Bu bilgilerden sonra böyle bir araştırmaya "katılımcı" olarak davet edildim.

Eğer bu araştırmaya katılırsam psikolog ile aramda kalması gereken bana ait bilgilerin gizliliğine bu araştırma sırasında da büyük özen ve saygı ile yaklaşılacağına inanıyorum. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin ihtimamla korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi. Projenin yürütülmesi sırasında herhangi bir sebep göstermeden araştırmadan çekilebilirim. (Ancak araştırmacıları zor durumda bırakmamak için araştırmadan çekileceğimi önceden bildirmemin uygun olacağını bilincindeyim).

Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana da bir ödeme yapılmayacaktır.

Bu araştırmaya katılmak zorunda değilim ve katılmayabilirim. Bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Kendi başıma belli bir düşünme süresi sonunda adı geçen bu araştırma projesinde “katılımcı” olarak yer alma kararını aldım. Bu konuda yapılan daveti büyük bir memnuniyet ve gönüllülük içerisinde kabul ediyorum.

Yukarıda gönüllüye araştırmadan önce verilmesi gereken bilgileri gösteren metni okudum. Bunlar hakkında bana yazılı ve sözlü açıklamalar yapıldı. Bu koşullarla söz konusu klinik araştırmaya kendi rızamla hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Gönüllünün Adı-Soyadı

İmza:

Adres:

Telefonu (Faks no):

Sorumlu araştırmacının Adı Soyadı: Oğuz Karamustafaloğlu

Email: oguzkaramustafa@gmail.com

Yardımcı Araştırmacının Adı Soyadı: Rabia Binali

Email: seckinrabia@gmail.com

Ek 2. Sosyo demografik veri formu

Yaş:

Cinsiyet: erkek..... kadın.....

Sınıf: 11:..... 12:.....

Genel not ortalamanız :

Sosyoekonomik düzey:

Aylık geliriniz:

1000 TL ve altı:

1000 TL-3000 TL:

3000 TL ve üstü:

.....

İnternet kullanıyor musunuz?

Evet: Hayır:.....

Cevabınız "hayır" ise aşağıdaki soruları cevaplamayınız.

Hangi sıklıkta internet kullanıyorsunuz?

Gündesaat

haftada.....gün

Ne kadar zamandır internet kullanıyorsunuz?

1 yıl ve daha az.....

1-2 yıl arası.....

3-4 yıl arası.....

4-5 yıl arası.....

5 yıl ve daha fazla.....

İnterneti hangi amaçla kullanıyorsunuz?

	Her zaman	Çoğunlukla	Bazen	Çok nadir	Hiçbir zaman
Ödev					
Araştırma					
Film izleme					
Oyun oynama					
Müzik dinleme					
Sosyal iletişim kurma(mail, msn...vb.)					
Diğer.....					

En çok kullandığınız internet siteleri hangileridir?(yanlarına işaret koyunuz)

Oyun siteleri		Eğitim siteleri	
Film siteleri		Gazete, dergi siteleri	
Müzik siteleri		Spor siteleri	
Sohbet siteleri(msn..vb)		Bilim ve teknoloji siteleri	
		Diğer(belirtiniz)	

Ek 3. Eysenck Kişilik Anketi –Gözden Geçirilmiş Kısa Formu

EYSENCK KİŞİLİK ANKETİ – GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ KISA FORMU

Yönerge: Lütfen aşağıdaki her bir soruyu, 'Evet' ya da 'Hayır'ı yuvarlak içine alarak cevaplayınız. Doğru veya yanlış cevap ve çeldirici soru yoktur. Hızlı cevaplayınız ve soruların tam anlamları ile ilgili çok uzun düşünmeyiniz.

1. Duygu durumunuz sıklıkla mutlulukla mutsuzluk arasında değişir mi?	Evet Hayır
2. Konuşkan bir kişi misiniz?	Evet Hayır
3. Borçlu olmak sizi endişelendirir mi?	Evet Hayır
4. Oldukça canlı bir kişi misiniz?	Evet Hayır
5. Hiç sizin payınıza düşenden fazlasını alarak açgözlülük yaptığınız oldu mu?	Evet Hayır
6. Garip ya da tehlikeli etkileri olabilecek ilaçları kullanır mısınız?	Evet Hayır
7. Ashında kendi hatanız okduğunu bildiğiniz bir şeyi yapmakla hiç başka birini suçladınız mı?	Evet Hayır
8. Kurallara uymak yerine kendi bildiğiniz yolda gitmeyi mi tercih edersiniz?	Evet Hayır
9. Sıklıkla kendinizi her şeyden bıkış hissedersiniz mi?	Evet Hayır
10. Hiç başkasına ait olan bir şeyi (toplu iğne veya düğme bile olsa) aldınız mı?	Evet Hayır
11. Kendinizi sınırlı bir kişi olarak tanımlar mısınız?	Evet Hayır
12. Evliliğin modası geçmiş ve kaldırılması gereken bir şey olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet Hayır
13. Oldukça sıkıcı bir partiye kolaylıkla canlılık getirebilir misiniz?	Evet Hayır
14. Kaygılı bir kişi misiniz?	Evet Hayır
15. Sosyal ortamlarda geri planda kalma eğiliminiz var mıdır?	Evet Hayır
16. Yaptığınız bir işte hatalar olduğunu bilmeniz sizi endişelendirir mi?	Evet Hayır
17. Herhangi bir oyunda hiç hile yaptınız mı?	Evet Hayır
18. Sınırlarınızdan şikâyetçi misiniz?	Evet Hayır
19. Hiç başka birini kendi yararınıza kullandınız mı?	Evet Hayır
20. Başkalarıyla birlikte iken çoğunlukta sessiz misinizdir?	Evet Hayır
21. Sık sık kendinizi yalnız hissedersiniz mi?	Evet Hayır
22. Toplum kurallarına uymak, kendi bildiğinizi yapmaktan daha mı iyidir?	Evet Hayır
23. Diğer insanlar sizi çok canlı biri olarak düşünürler mi?	Evet Hayır
24. Başkasına önerdiğiniz şeyleri kendiniz her zaman uygular mısınız?	Evet Hayır

Ek 4. İNTERNET BAĞIMLILIK ÖLÇEĞİ (Günüç,Kayri)					
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için her zaman doğru ise “ Tamamen Katılıyorum ”, genelde doğru ise “ Katılıyorum ”, emin değilseniz “ Kararsızım ”, genelde doğru değilse “ Katılmıyorum ”, hiçbir zaman doğru değilse “ Kesinlikle Katılmıyorum ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Yoksunluk					
1. İnternet <u>kullanmadığım</u> zaman kendimi gergin/huzursuz hissedirim.	1	2	3	4	5
2. İnternet kullanmak isteyip de kullanmadığım zaman sinirli/öfkeli olurum.	1	2	3	4	5
3. İnternet bağlantısı koparsa ya da yavaşlarsa sinirlenirim/öfkelenirim.	1	2	3	4	5
4. İnternet kullandığım zamanlarda hiç olmadığım kadar mutlu/huzurlu olurum.	1	2	3	4	5
5. Kendimi endişeli ya da sıkıntılı hissettiğim zamanlarda internet kullanmak beni rahatlatır.	1	2	3	4	5
6. Birileri beni internetin başından kaldırırsa sinirlenirim.	1	2	3	4	5
7. Sorunlarımdan kaçmak için internet kullanmaya yönelirim.	1	2	3	4	5
8. İnternete, planladığım zamanda giremezsem sinirlenirim.	1	2	3	4	5
9. Çevremde birileri varken, <u>yalnız kalıp</u> , internete girmeyi isterim.	1	2	3	4	5
10. İnterneti <u>kullanmadığım</u> zamanlarda internete girmek için sabırsızlanırım.	1	2	3	4	5
11. Gittiğim yerlerde internet bağlantısı ararım.	1	2	3	4	5
Kontrol gücü					
12. İnternet kullanmamı sınırlamakta ya da kontrol etmekte güçlük çekerim.	1	2	3	4	5
13. Sabah uyandığımda ilk aklıma gelen internete girmek olur.	1	2	3	4	5
14. İnternette her defasında, bir öncekinden daha uzun süre kalmak isterim.	1	2	3	4	5
15. İnternette planladığımdan daha uzun süre kalırım.	1	2	3	4	5
16. İnternet <u>kullanmadığım</u> zamanlarda bile interneti düşünürüm.	1	2	3	4	5
17. İnternette iken acıktığımı, susadığımı hissetmem ya da farkına varmam.	1	2	3	4	5
18. İnternette daha fazla zaman geçirmek için başka planlarımı iptal ederim.	1	2	3	4	5
19. İstedğim zaman internetin başından <u>kalkamam</u> .	1	2	3	4	5
20. Ailem beni çağırırsa dahi internetin başından <u>kalkamam</u> .	1	2	3	4	5
21. İnternet kullanabilmek için uykumdan ödün veririm.	1	2	3	4	5
İşlevsellikte bozulma					
22. İnternet kullanmamdan dolayı ailem ile sorunlar yaşarım.	1	2	3	4	5
23. Arkadaşlarım beni çağırırsa dahi internetin başından <u>kalkamam</u> .	1	2	3	4	5
24. İnternet kullanmamdan dolayı başka etkinliklere (spor, sinema, kitap okuma vb.) ilgim azalır.	1	2	3	4	5
25. İnternet kullanmamdan dolayı ev/iş/okul sorumluluklarımı yerine getiremem ya da ihmal ederim.	1	2	3	4	5
26. Çevremdekiler internette harcadığım zamandan dolayı şikayet eder.	1	2	3	4	5
27. İnternet kullanmamdan dolayı ailem ile daha az zaman geçiririm.	1	2	3	4	5
28. İnternet kullanmamdan dolayı arkadaşlarım ile daha az zaman geçiririm.	1	2	3	4	5
Sosyal izolasyon					
29. İnternet kullanmamdan dolayı arkadaşlarım ile sorunlar yaşarım.	1	2	3	4	5

30. İnternet ortamında edindiğim arkadaşlıkları gerçek yaşamdaki arkadaşlarıma tercih ederim.	1	2	3	4	5
31. Gerçek yaşamdaki arkadaşlarımla dışarıda görüşmek yerine internette görüşmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
32. Arkadaşlarımı internetten edinirim.	1	2	3	4	5
33. İnternet benim en iyi arkadaşımdır.	1	2	3	4	5
34. İnternetsiz bir yaşam bana anlamsız/boş gelir.	1	2	3	4	5
35. İnternet kullanmamdan dolayı yüz yüze iletişimde zorluk yaşarım.	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler :

Ad-soyad: Rabia Binali

Doğum tarihi: 13.05.1988

Medeni durum: Evli

Eğitim durumu :

Lisans: İstanbul Üniversitesi\Edebiyat Fakültesi\Psikoloji Bölümü

Yüksek lisans: Üsküdar Üniversitesi\Klinik Psikoloji

Yabancı Dil (ler) ve düzeyi:

İngilizce\orta düzey

İş deneyimi :

Acıbadem Psikoloji 2013-2014

Fatih Üniversitesi Tıp fakültesi Hastanesi 2012-2014

Bilimsel yayınlar ve çalışmalar